

A Miskolci Törvényszék a dr. Hüttl Tivadar (1136 Budapest, Tátra utca 15/b. 1/1.) és a dr. Nónay Gábor (3525 Miskolc, Városház tér 9.) ügyvédek által képviselt TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT KÖZHASZNÚ EGYESÜLET (1136 Budapest, Tátra utca 15/b.) I. rendű, a dr. Ammann Zsuzsa (1055 Budapest, Szent István körút 19.) ügyvéd által képviselt MÁSSÁG ALAPÍTVÁNY (1085 Budapest, Üllői út 68.) II. rendű felperesnek, a dr. Kapás Katalin (3525 Miskolc, Mátyás király utca 6. 1/3.) ügyvéd által képviselt MISKOLC MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA (3525 Miskolc, Városház tér 8.) I. rendű, MISKOLC POLGÁRMESTERI HIVATAL (3525 Miskolc, Városház tér 8.) II. rendű és a Miskolci 11. számú Ügyvédi Iroda (3530 Miskolc, Corvin utca. 5. földszint 1., ügyintéző dr. Boholy György és dr. Dudás Gábor ügyvédek) által képviselt MISKOLCI ÖNKORMÁNYZATI RENDÉSZET (3531 Miskolc, Győri kapu 27/b.) III. rendű alperesekkel szemben személyiségi jog megsértése iránt folyamatban lévő eljárásában meghozta a következő

í t é l e t e t :

A törvényszék megállapítja, hogy az I. és II. rendű alperesek a miskolci szegregátumokban és a gettósodott lakóépületekben, utcákban, területeken 2011. és 2015. év eleje között hatóságok és társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzések szervezésével, koordinálásával és 2013. március 31-ig azok lebonyolításával, míg a III. rendű alperes 2013. április 1-től 2015. év elejéig ugyanezen ellenőrzések koordinálásával, lebonyolításával a miskolci szegregátumok és a gettósodott lakóépületek, utcák, területek alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomó részt roma származású lakosait a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog, a hatékony jogorvoslathoz való alapjog, a magánélet tiszteletben tartásához való alapjog, valamint az információs önrendelkezési jog gyakorlásával összefüggésben közvetlen hátrányos megkülönböztetésben részesítették társadalmi- és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk alapján, továbbá zaklatásban részesítették őket a társadalmi- és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk alapján, és ezzel megsértették egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

A törvényszék megállapítja, hogy az I. rendű alperes a Közgyűlésnek és a Polgármesternek a „Fészekrakó problémával”, a miskolci romák kanadai kivándorlásával, a „nyomortelep felszámolással” és a hatóságok és társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzésekkel kapcsolatos nyilvános kommunikációjával, valamint 2011 májusában a diszkriminatív lakásrendelet módosítás elfogadásával, annak kormányhivatali jelzés ellenére való fenntartásával és alkalmazásával, továbbá a számozott utcák 2014 tavaszán kezdődött hátrányos megkülönböztetést megvalósító felszámolásával, a miskolci szegregátumok és a gettósodott lakóépületek, utcák, területek, alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomó részt roma származású lakosait zaklatásban részesítette társadalmi- és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk miatt, és ezzel megsértette az egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

A törvényszék az alpereseket eltiltja a további jogsértésektől.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 (tizenöt) napon belül a saját honlapjukon legalább 1 (egy) évig tegyék közzé az ítéletnek a jogsértések tényét megállapító és a jogsértésektől eltiltó rendelkezéseit, illetve az ítélet e rendelkezéseit 15 (tizenöt) napon belül írásban közölgék a Magyar Távirati Irodával.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg 10 000 000 (tízmillió) forint közérdekű bírságot, amelyet a Magyar Máltai Szeretetszolgálat részére kell teljesítenie. A közérdekű bírságot Miskolc Város közigazgatási területén a szegregátumok felzárkóztatására, az ezzel összefüggő szociális tevékenységre, illetve a lakhatási problémák kezelésére kell fordítani.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I. rendű felperesnek személyenként 66 667 (hatvanhatezer-hatszázhatvanhét) forint, míg a II. rendű felperes részére személyenként 41 667 (negyvenegyezer-hatszázhatvanhét) forint perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 72 000 (hetvenkétezer) forint eljárási illetéket az állam viseli.

Ezt meghaladó költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt a Debreceni Ítéltáblához címzett fellebbezésnek van helye, melyet írásban, öt példányban a Miskolci Törvényszéknél kell benyújtani.

Tájékoztatja a bíróság a feleket, hogy a másodfokú bíróság az ítélet ellen irányuló fellebbezést tárgyaláson kívül bírálhatja el, ha

- *fellebbezés csak a perköltség viselésére vagy összegére vonatkozik;*
- *a fellebbezés a teljesítési határidőt érinti,*
- *a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul,*
- *megítélése szerint az ügy eldöntése tárgyaláson kívül is lehetséges.*

Ez esetekben a felek tárgyalás tartását kérhetik.

A felek a fellebbezési határidő lejárta előtt előterjesztett közös kérelmük alapján a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálását kérhetik.

Az ítéltábla előtt a fellebbezést előterjesztő fél számára a jogi képviselőt kötelező.

A jogi képviselővel nem rendelkező fél perorvoslati kérelmét a bíróság hivatalból elutasítja.

I n d o k o l á s

A törvényszék a felperesek keresetlevele, előkészítő iratai és az azokhoz csatolt mellékletek, az alperesek érdemi ellenkérelme, előkészítő iratai és az azokhoz csatolt mellékletek, a meghallgatott tanúk vallomásai, az I. rendű alperes Polgármestere által előterjesztett „beszámoló a fészekrakó probléma megoldására irányuló intézkedések eredményességéről” (2012. szeptember 27-én elfogadott, IX-272/3453/2012. számú közgyűlési határozat I. számú melléklete – a továbbiakban:

Beszámoló-I.), a Miskolc M. J. V. Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Stratégiájában foglalt feladatok 2011-2012. évi teljesítéséről szóló beszámolóból (2013. március 7. napján elfogadott III-36/4370/2013. számú közgyűlési határozat I. melléklete – a továbbiakban: Beszámoló- II.), a 2014. november 13-án X-143/81.168/2014. közgyűlési határozattal elfogadott beszámoló a nyomortelep-felszámolási, a „fészekrakó” és az ezekkel összefüggő közrendet és közbiztonságot érintő folyamatokról (a továbbiakban: Beszámoló- III.), Az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettesnek az AJB-1474/2014. számú ügyben hozott közös jelentése (a továbbiakban: Ombudsmani Jelentés), a csatolt újságcikkek, videofelvételek, az Egyenlő Bánásmód Hatóság EBH/67/22/2015. ügyiratszámú határozata, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.33.048/2015/17. számú ítélete, Miskolc Megyei Jogú Város 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs Terve (a továbbiakban: IVS Terv), Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése 2014. szeptember 18. napján tartott ülésén jóváhagyott Miskolc Megyei Jogú Város új Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS), Miskolc Megyei Jogú Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja (a továbbiakban: HEP), a Kúria Kör.5003/2015/4. számú határozata, és az ügyben keletkezett egyéb iratok alapján az alábbi releváns tényállást állapította meg:

Több hatóság, illetve az ún. társszervek együttes jelenlétével megvalósult összehangolt ellenőrzések

2011. január 1-jétől Miskolcon a Közterület-felügyelet a Polgármesteri Hivatal Hatósági- és Ügyfélszolgálati Főosztályának részeként, Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztályként kezdte meg a működését. A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Kftv.) alapján nagy szerepet kapott az osztály a társadalmi bűnmegelőzési feladatok megvalósításában való közreműködésben, melynek fontos gyakorlati megnyilvánulási formája a rendőrséggel és társosztályokkal végzett közös ellenőrzések során valósult meg. 2011. év második félévében megkezdődtek az összevont lakcím bejelentési kötelezettségnek megfelelés, a közösségi együttélés szabályainak betartását, az egészségügyi állapotokat, állattartási viszonyokat, illegális áramvételezést ellenőrző akciók, amelyek heti rendszerességgel zajlottak a társszervek, társhatóságok bevonásával, rendszeressé váltak a közüzemi szolgáltatókkal közös feladatellátások, és az egészségügyi és szociális, valamint az okmányosztállyal végzett ellenőrzések (Beszámoló-II.). 2012. április 15-én lépett hatályba az új szabálysértési törvény, amely általános szabálysértési hatósággá a jegyző helyett a kormányhivatalt tette meg, másrészt megszüntette azt a lehetőséget, hogy az önkormányzat helyi rendeletben szabálysértéseket szabályozzon. 2012. április 26-án a tiltott, kirívóan közösségellenes magatartásokról szóló 15/2012. (IV.26.) helyi önkormányzati rendelet került megalkotásra az I. rendű alperes részéről, amelynek alkalmazásában 2012 májusától a Közterület-felügyeletnek az intézkedéseiben fontos szerep jutott, mert nagyobb hangsúlyt kaptak a közrendvédelmi, köztisztasági és egyéb közterületi szabálysértések, illetve a tiltott közösségellenes magatartások ellenőrzései. A Beszámoló- I. rögzíti, hogy 2010. évhez képest a 2011-2012. évek közötti időszakban jóval több szabálysértési tényállás került folyamatos ellenőrzés alá, illetve a jogszabályok adta lehetőségekhez mérten az intézkedések darabszámát tekintve is növekvő tendencia figyelhető meg. „A tapasztalatok azt mutatják, hogy mára kiforrtta magát egy, a Polgármesteri Hivatal más osztályaival és társszervekkel közös erővel kialakított, jól működő és rendszeresített együttműködést biztosító feladatellátás, mely az intézkedések és a munkavégzés hatékonyságának fő mozgatórugója”. A „fészekrakó probléma” megoldása érdekében tett folyamatos hatósági intézkedések során, ezen ellenőrzések alkalmával, az említett társosztályokon kívül rendszeres egyeztetések alapján szoros az együttműködés a különböző közszolgáltatók, a népegészségügyi és szakigazgatási szerv és az állat- egészségügyi telep munkatársaival, a rendőrséggel, az okmányosztállyal, és az egészségügyi és szociális osztállyal (Beszámoló-II.).

A Beszámoló-I. a „fészekrakó problémával” összefüggésben leszögezi, hogy az ún. „fészekrakók” egy része az Avasra (illetve a város más körzeteibe) „telepített”, többségében szegény sorsú, sokszor írástudatlan, tartósan munkanélküli, nagycsaládos emberek, akik részben Miskolc közigazgatási határán kívülről, részben a város külső területeiről kerültek a lakótelepekre, és az új lakóközegükben nem voltak képesek a beilleszkedésre, nem akarnak, nem is tudnak alkalmazkodni, jelentős részük bűnöző életmódot folytat. A „fészekrakó ügyel” kapcsolatban százas nagyságrendben indult ellenük büntetőeljárás. A köztudatban szintén fészekrakó kategóriába sorolják a lakosság azon rétegeit, akik a környező települések valamelyikéről érkeztek Miskolc peremvidékeire a jobb megélhetés, kedvezőbb segélyezési rendszer reményében. Róluk is elmondható, hogy életfelfogásuk az átlagtól eltérő, szociálisan hátrányos helyzetű emberek, akik a központi bevételekből származó juttatások formájában hozzájuk eljutó jövedelmet gyakran bűncselekményekből, lopásokból egészítik ki. A lakosságot érzékenyen érintő fészekrakó probléma megoldására irányuló intézkedések között tárgyalja a Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztály szerepét, és ennek keretében a közös, több szerv összefogásával megvalósuló ellenőrzéseket. A beszámoló részletes adatokkal ismerteti a 2011. január 1. és 2012. június 30. közötti intézkedések, szabálysértések számát, és a lakcímjelentési ügyek kapcsán kijelenti, hogy „mára az önkormányzat megteremtette azt a személyi és technikai háttérrel, mely alkalmas arra, hogy az utóellenőrzések is folyamatosak legyenek, amely lehetőséget biztosít a büntetésből nem tanuló egyének ismételt felelősségre vonására”. Kifejti továbbá, hogy „természetesen az összes intézkedés nem arányosan oszlik meg a város különböző területén, mivel vannak a problémával súlyosan érintett városrészeink, mint az avasi lakótelep, a számozott utcák környéke, illetve a peremvidékek közül a Lyukóvölgy városrész, ahol szervezettebb, gyakoribb ellenőrzésekre van szükség”. „A fészekrakós ügyek megoldásában való közreműködés, jelenlét a Közterület-felügyelet és Rendészeti Osztály részéről mára mindennapossá vált, a létszám-és eszközbővítésen túl a legnagyobb szerepet a probléma jellegéhez kapcsolódóan kidolgozott ellenőrzési módok jelentik, amelyek az elmúlt évek során fokozatosan alakultak, fejlődtek, váltak egyre eredményesebbé. A tárgykörben megtartott ellenőrzések során a közterület-felügyelők vizsgálják a lakcím bejelentési kötelezettség teljesítését, az együttélési normák betartását, a lakóingatlanok állapotát, az életkörülményeket és a gyermekek esetleges veszélyeztetettségét. Ennek eredményeként eljárást kezdeményeznek a szabályokat be nem tartó személyekkel szemben, illetve jelzéssel, átirattal, és megkereséssel élnek az érintett társszervek felé. Ezt a munkát segítik a mezőőrök a város peremvidékén, de a vagyon elleni cselekmények, áramlopások felderítésében is közreműködnek.” A Beszámoló- I. azt is rögzíti, hogy nagymértékű hatósági jelenléttel és szankcionálással küzd a probléma megoldása érdekében. A probléma rendkívül összetett társadalmi és szociológiai kérdéseket érint, melynek megoldása is csak komplexen, több irányból, több szerv összefogásával valósítható meg, ezért a Polgármesteri Hivatal munkatársai hatékony együttműködést alakítottak ki a társszervekkel, a Rendőrséggel, Gyámügyi Osztállyal, Egészségügyi és Szociális Osztállyal, Okmány Osztállyal, a Hatósági és Ügyfélszolgálati osztállyal, a Miskolci Családsegítő Szolgálattal, a Népegészségügyi Intézettel, a Miskolci Városgazda Kft.-vel, MIK Zrt.-vel, polgárőrséggel és a szolgáltató társaságokkal, mint az ÉMÁSZ Nyrt., MIVÍZ Kft. és MIHŐ Kft. Egyeztetés a rendőrséggel heti rendszerességgel történik, mely alapján eseti célellenőrzésekre kerül sor. Szervezett közös akciókban heti, vagy akár napi szintű bejárásokban vesznek részt a munkatársaik. A szervezett ellenőrzések során az érintett szervek 1-1 fő illetékes munkatárssal képviseltetik magukat, így a probléma komplex kezelésére van lehetőség. 2012 novemberében az Alkotmánybíróság a 38/2012. (IX.14.) elvi határozatával megsemmisítette a tiltott, közösségellenes magatartások szabályozására való, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben lévő (a továbbiakban Möt.v.) felhatalmazást. Ez alapján a már hivatkozott önkormányzati rendeletben meghatározott tényállások szankcionálására nem volt lehetőség, azonban az ellenőrzések ezt követően is tovább folytatódtak a Beszámoló- II. szerint.

2013. április 1-jétől az I. rendű alperes Közgyűlése az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Rendészeti tv.) 3. § (1) bekezdése alapján a II-9/4210/2013. számú határozatával a Miskolci Önkormányzati Rendészet névvel (a továbbiakban: MIÖR, illetve III. rendű alperes) önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervet alapított. A III. rendű alperes 2013. április 19-től hatályos szervezeti és működési szabályzata (a továbbiakban: SZMSZ) értelmében a MIÖR ellátandó alaptevékenysége: a közterületek rendjének, tisztaságának védelme, a közterület jogszerű használatának ellenőrzése, az életminőséget befolyásoló antiszociális magatartásformák elleni fellépés, vagyonvédelem, élhető környezeti rend védelme, fokozott jelenlét biztosítása a közösség biztonságérzetének növelése érdekében, bűnmegelőzési tevékenység a közbiztonság és a közrend védelme érdekében. A korábban a II. rendű alperes Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztályának az alkalmazásában álló közterület-felügyelők, mezőőrök és egyéb rendészeti ellátó személyek a III. rendű alperes alkalmazásába kerültek. A fentiekben hivatkozott AB határozat miatt hatályon kívül helyezett helyi rendelet helyébe a közgyűlés által 2013. szeptember 26-án elfogadott 35/2013. (X.1.) számú, a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megszegésének jogkövetkezményeiről szóló önkormányzati rendelet lépett, amelynek 13. § (2) bekezdése értelmében a rendeletben foglaltak betartását Miskolc M. J. V. Polgármesteri Hivatalának erre feljogosított ügyintézője, valamint közterület-felügyelői ellenőrzik. Az I. rendű alperes Polgármesterének előterjesztése alapján 2014. november 13-án X-143/81.168/2014. közgyűlési határozattal elfogadásra került a Beszámoló- III., amely szerint a nyomortelep-felszámolások folyamata 2011-től felgyorsult. A szegregátumok száma csökkent (Tatárdomb, Csermőkei út-Mésztelep, Mura utca, Tatár út). Az Álmos utca, a Kassai utca, a Zombori utca és a Huszár utca által határolt szegregátum felszámolása megvalósult.

2011. és 2015. év eleje között Miskolcon az I. és a II. rendű alperesek által kitalált, szervezett és koordinált, 2013. április 1-ig a Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztály, ezt követően pedig a III. rendű alperes által lebonyolított, más hatóságokkal, társszervekkel együtt végrehajtott, összehangolt ellenőrzéseket szinte kizárólag Miskolc szegregátumaiban, illetőleg gettósodott lakóépületeiben, utcáin, területein (a továbbiakban együttesen szegénytelepeken, nyomortelepeken) végeztek. Ezeken a területeken főként alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású emberek laktak. Az ellenőrzés leginkább a következő miskolci területeket érintette:

Szegregátumban: Lyukóvölgy, Csermőke/Magashegy, Bábonyiérc, Tatárdomb, Muhi utca, Cinka Panna utca, Verseny utca, Tetenvár, Számozott utcák, Vikendtelep, Nagyavas, Hidegsor, Domb utca, Ruzsini út, Avasi pincesor Muszkástelep része, Várhegy utca, Miskolctapolca-kőfejtő, Szonditelep, Szondy György utca, Szinva utcai bérház, Vasgyári út, Böngér utca, Kabók utca, Aczél utca, Réz utca, Kalapács utca, Békeszálló telep, Gizella utca.

Miskolc gettósodott lakóépületeiben, utcáiban, területein: Pingyom (a város határában lévő gettósodó telep), Pereces/ Vájár, Aknász, Bányamécs, Csipkevirág utcák (romák által sűrűn lakott településrész), az Avas alacsony státuszú személyek által lakott utcái (Szentgyörgy úti bérházak, Szilvás utcai bérházak, Testvérvárosok útja, Áfonyás utca, Gesztenyés utca, Sályi István utca), Király utcai MIK-es bérházak (alacsony státuszú személyek, főként romák által lakott bérházak), Szentpéteri-kapui bérház (alacsony státuszú személyek, főként romák által lakott bérház), Kishunyad utca (belváros alacsony státuszú személyek által lakott utcája), Napsugár utca - Közdomb utca - Bandzsalgó dülő részen (város határában lévő főként romák által lakott utcák), Wass Albert utca (Lyukóvölgyben lévő alacsony státuszú személyek által lakott utca).

Az ellenőrzéseket általában 10-40 fő, az előzőekben már felsorolt (Beszámoló- I.) hatóságok és társszervek munkatársai közösen, egyidejűleg, előre meghatározott időpontban és útvonalon, a II. rendű alperes közrendvédelmi referensének előzetes szervezése, valamint a Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztály, később a MIÖR vezetőjének közreműködésével, eligazításával bonyolították le. Egy adott területen szinte minden ingatlant, lakást ellenőriztek. Az ellenőrzéseket előzetesen egyeztetve, szisztematikusan, szinte heti rendszerességgel szervezték meg. Területileg lényegesen szélesebb körűen, jóval nagyobb területen folytak az ellenőrzések, mint ami az állampolgári bejelentésekből következhetett volna. Az érintettek előzetes értesítést nem kaptak, az ellenőrzés okáról, céljáról, kimeneteléről nem kaptak tájékoztatást, a hatósági személyek nem igazolták magukat, de általában egyenruha alapján megkülönböztethetőek voltak. Az érintettek közül sokan panaszkodtak az ellenőrzésben részt vevők beszédstílusára, annak udvariatlan, megalázó, kioktató jellegére, ugyanakkor erőszakos fellépés nem történt. Az egy-egy ellenőrzésben részt vevő 10-40 fő közötti hatósági közeg, közszolgáltatók képviselői egy adott terület valamennyi ingatlanát ellenőrzés alá vonta. Egy-egy lakásba általában 4-6 fő lépett be egyszerre. Az ellenőrzöttektől személyi igazolványt, lakcímkártyát kértek el a belépést követően, az igazoltatást a II. illetve a III. rendű alperesek állományába tartozók, illetve rendőrök végezték. Az ellenőrzést végzők bementek a lakásokba, azok tisztaságát is ellenőrizték, sokszor a hűtőszekrénybe, fürdőszobába is benéztek. Az ellenőrzések több szegénytelepen megismétlődtek, volt, ahol egy hónap alatt több alkalommal is jártak. Az ismételt ellenőrzések a már korábban igazolt tényekre irányultak, ezeket az ismételt ellenőrzéseket az érintettek különösen zaklatónak élték meg. Az ellenőrzésekről jegyzőkönyv nem készült, hanem egy adat-és cselekményrögzítő lap, amelyet aláírtak az érintettekkel is, de abból példányt nem kaptak, de sokan nem is emlékeznek arra, hogy bármit is aláírtak volna. Az érintetteknek ellenőrzésről (céljáról, okáról, következményéről, jogorvoslatról, stb.) történő megfelelő tájékoztatása is hiányzott. A párhuzamosan zajló eljárások miatt nehezen volt értelmezhető az állampolgár számára a jogszabályi háttér, és az átláthatatlan, párhuzamos ellenőrzések a jogorvoslati jog érvényesítését is akadályozták. A közszolgáltatók munkatársai kvázi hatóságként vehettek részt az ellenőrzéseken. Egyszerre több hatóság jelen lehetett adott ellenőrzött személyeknél, a különböző eljárási szabályok összehangolására nem volt lehetőség. Nem, vagy csak esetlegesen készültek jegyzőkönyvek az ellenőrzésekről.

E jellemzőkkel bíró, hatóságok, társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzés Miskolc más lakóépületeiben, utcáiban, területein, ahol tömegesen nem élnek alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású emberek, nem történt.

A felperesek 2014. február 27-én kelt közös indítványukkal (keresetlevél 10. számú melléklete) az Alapvető Jogok Biztosához fordultak hivatalbóli eljárást kezdeményezve az I. rendű alperes által kitalált, a II. rendű alperes által koordinált, a III. rendű alperes által bonyolított közös hatósági ellenőrzések miatt. A felperesek beadványa alapján az Alapvető Jogok Biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségiek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes vizsgálatot indított, majd 2015. június 5-én hozták nyilvánosságra a közös jelentésüket, az Ombudsmani Jelentést, amely a közös hatósági ellenőrzéseket a III. rendű alperes megalakulásának időpontjától, azaz 2013. április 1-től vizsgálta. Az ombudsmani jelentés többek között megállapította, hogy az így végrehajtott közös hatósági ellenőrzések jogszabályi felhatalmazása hiányzott, vagyis azok megszervezésére és lebonyolítására jogszabályi háttér nélkül, törvényi felhatalmazás hiányában került sor. Az ombudsman visszásnak találta az ellenőrzések gyakorlati lebonyolítása körében azt, hogy nem volt előzetes értesítés, az érintettek megfelelő tájékoztatása is megkérdőjeleződött. Az ellenőrzésről sem terv, sem ellenőrzési jelentést nem készült. A párhuzamosan zajló eljárások miatt nehezen volt értelmezhető az állampolgár számára a jogszabályi háttér, és az átláthatatlan, párhuzamos ellenőrzések a jogorvoslati jog érvényesítését is akadályozták.

Különösen aggályosnak tartotta, hogy a közszolgáltatók munkatársai kvázi hatóságként részt vehettek az ellenőrzéseken. Egyszerre több hatóság jelen lehetett adott ellenőrzött személyeknél, a különböző eljárási szabályok összehangolása is gondot okozhatott az eljáró hatóságok számára. Nem, vagy csak esetlegesen készültek jegyzőkönyvek az ellenőrzésekről. Az Ombudsmani Jelentés az intézkedések között azt az ajánlást tette, hogy haladéktalanul meg kell szüntetni a hatóságok és közszolgáltatók nagy létszámú részvételével közösen végzett ellenőrzéseket. Gondoskodni kell arról, hogy valamennyi irányítás és felügyelet, valamint fenntartói hatásköre alá tartozó miskolci önkormányzati szerv eljárása és gyakorlata megfeleljen az irányadó garanciális törvényi és kormányrendeleti előírásoknak.

Önkormányzati nyilvános kommunikáció:

Az ellenőrzésekről az I. rendű alperes közvetett tulajdonában álló helyi sajtó, a Minap.hu folyamatosan hírt adott, ezáltal az együttes jelenléttel megvalósult, összehangolt ellenőrzések széleskörű nyilvánosságot kaptak, azokról a miskolci lakosok rendszeresen tájékozódhattak. A helyi sajtóban és online médiában megjelenő híradásokban rendszeresen visszatérő elem, hogy a híradásokhoz szerkesztett fotón hatósági személyek igazoltatnak láthatóan roma származású személyeket.

A Beszámoló-I. a „fészekrakókról” azt írta, hogy „A részben Miskolc közigazgatási határán kívülről, részben a város külső területeiről a lakótelepekre került emberek új lakóközegükben a beilleszkedésre nem voltak képesek. Nem tudnak, nem is akarnak alkalmazkodni, jelentős részük jelenleg is bűnöző életmódot folytat, deviáns magatartást tanúsít”. Azt is rögzíti, hogy „Ezekben a városrészekben él a legtöbb olyan deviáns magatartást tanúsító ember, akik nem tisztelik a közösségi együttélés írott és íratlan szabályait, a mindennapi tevékenységük jelentős része jogszabályokba ütközik, és életvitelükkel megzavarják a sok esetben évtizedek óta tisztességesen élő lakóközösséget.” „A „Fészekrakós” ügyekkel, intézkedésekkel kapcsolatban folyamatos a tájékoztatás a lakosság felé a Miskolci TV adatbázisaiban (napi híradók, stúdióbeszélgetések), a Miskolci Napló hasábjain. A közbiztonsági helyzet reális megközelítése, nyílt őszinte feltárása javítja a lakosság biztonságérzetét”.

Miskolc Város Polgármestere, Dr. Kriza Ákos különböző, nem miskolci médiumoknak adott interjúkban is több alkalommal tett a „szegénytelepi romákra” nézve különböző kijelentéseket:

Magyar Hírlap 2014. augusztus 21.:

„Megígértem, hogy a 2010-2014. közötti ciklus végére a fészekrakókat kitakarítjuk az Avasról, és kisebb részt Diósgyőrből. Augusztus végére várhatóan 105-110 ingatlanból költözik ki a szocialisták által betelepített alulszocializált, és mondjuk ki, többségében roma családok. Őszre így 60-70 lakás marad, de mivel látják a hatósági szigorúságunkat, valószínű, hogy felgyorsulnak az elköltözések. Átléptük ugyanis azt a kritikus intézkedési mennyiséget, amely után már maguk az érintettek tartják jobbnak, ha önként mennek. Költözködéseiket figyeljük, nem maradhatnak sehol jogcím nélkül a város területén. Többekkel beszélgettek is a kollégáink. Tudja mit mondanak, amikor azt kérdezik, „most akkor hova költöznek?” Majd mindenki azt: „Hát haza, vagyis oda, ahonnan korábban jöttek.”

A Polgármester Facebook oldalán egy lakótelepi lakásban készült kirívó rendetlenséget ábrázoló fényképet tett közzé a következő felhívással: „Őn is zoknival főz? Nyomjon egyet a tetszikre, ha támogatja a fészekrakók kilakoltatását!”

2013. január 16-án a www.boon.hu internetes portálon jelent meg a polgármester nyilatkozata, miszerint „Dr. Kriza Ákos kifejtette, hogy felháborítónak tartja a kanadai kormány akcióját, azt, hogy csakis Miskolcon kívánnak hirdetni, csak a miskolciakat fenyegetik azzal, hogy visszaküldik ide a kivándorló romákat. Visszautasítom ezt az eljárást – mondta a polgármester, és hozzáfűzte, tiltakozását eljuttatta mind a kanadai nagykövetségre, mind a magyar kormányhoz.” „Határozottan kijelentem, hogy Kanada nem fogja a romákat Miskolcra küldeni.” A polgármester a sajtótájékoztatón úgy fogalmazott, elege van abból, hogy bizonyos csoportok szerint bárkit ide lehet küldeni. Utalt a fészekrakó problémára, és jelezte, addig nem nyugszik a városvezetés, amíg nem állítja vissza a közbiztonságot Miskolcon. Hangsúlyozta, hogy az esetleges visszatérő romák ellen komoly eljárásokat indítanak, mégpedig úgy, hogy tovább folytatják a hatósági ellenőrzéseket, a jogtalan betelepülteket pedig kiköltöztetik. Azok, akik korábban felmondták lakásukat, lemondtak miskolci lakhatásukról, nem kapnak új lehetőséget, nem kapnak újabb segélyeket, jelentette ki. Kérdeztük, hányan lehetnek azok, akik Miskolcra költöztek ki Kanadába, de mint mondta, ilyen jellegű számadatai nincsenek”. „Kriza Ákos azt is megelőlegezte, hogy a „Miskolcra visszatérő romákat eljárás alá fogják vonni, hogy aki egyszer eladta a lakását, vagy visszaadta a bérlakást, nem kaphat másikat”, a hatósági ellenőrzések számát pedig megnövelik. Ugyanez a helyzet a segélyezéssel. „Akinak viszont gyermekelhelyezési problémája adódik, a gyámügyesek megoldják” - tette hozzá. „Senkit nem küldhet Miskolcra Kanada, ebből nem engedek!” - jelentette ki Kriza Ákos.

2014. augusztus 21-én a www.magyarhirlap.hu internetes újságban megjelent cikk szerint a Polgármester azt nyilatkozta, hogy: „*Am legyen világos: engem 35 ezer miskolci polgár támogatott abban, hogy végrehajtsam a már 2010-ben meghirdetett rendteremtési programot. Ricsajozik most mindenki. Összeborulhatnak a roma sátorozók a baloldal jelöltjeivel, táborozhatnak együtt a Városháza előtt, a tény tény marad: Miskolcon felszámoljuk a nyomornegyedeket.*”

Az I. rendű alperes Polgármestere, Dr. Kriza Ákos Miskolcon, 2016. szeptember 21-én írt levelében, amelyet minden miskolci lakoshoz eljuttatott a közelgő népszavazásra tekintettel, amely „Brüsszel betelepítési tervéről” szólt, kifejtette, hogy „*eddig törekvéseink ellenére a fészekrakók helyett újabb összeférhetetlen rétegek jelenhetnek meg a városunkban. A felszámolt nyomortelepek helyén migránstelepek jöhetnek létre.*”

Az önkormányzat tulajdonában lévő lakásokkal kapcsolatos intézkedések és a „nyomortelep-felszámolás”

Az I. rendű alperes közgyűlése 2014 májusában a helyi lakásrendeletet oly módon módosította, hogy a 13/2014. (V.12.) rendelet 4. §-a a rendelet 23. § (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezést léptette:

„*A pénzbeli térítés maximális összegét az 5. számú melléklet határozza meg. Piaci alapon bére adott – korábban versenyeztetett – lakások esetében térítési díj nem fizethető. Az alacsony komfortfokozatú lakások esetében pénzbeli térítés csak akkor fizethető, ha a bérlő a város közigazgatási határán kívül vásárol lakóingatlant, és arra öt éves időtartamra elidegenítési és terhelési tilalom kerül bejegyzésre az önkormányzat által. Az önkormányzati érdekre való tekintettel a komfortfokozatbeli korlátozástól a városgazdálkodási és üzemeltetési bizottság eltérést engedélyezhet.*”

A felperesek az alábbi kereseti kérelmeket terjesztették elő:

I/1. Annak a megállapítását kérték a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján, hogy az I. és II. rendű alperesek a miskolci szegregátumokban, illetve gettósodott lakóépületekben, utcákban, területeken 2011. január 1. óta folytatott összehangolt, közös hatósági ellenőrzések szervezésével, koordinálásával és 2013. március 31-ig azok lebonyolításával, míg a III. rendű alperes 2013. április 1-je óta ugyanezen közös hatósági ellenőrzések koordinálásával, lebonyolításával a miskolci szegregátumok, illetve gettósodott lakóépületek, utcák, területek, alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomó részt roma származású lakosait a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog, a hatékony jogorvoslathoz való alapjog, a magánélet tiszteletben tartásához való alapjog, valamint az információs önrendelkezési jog gyakorlásával összefüggésben közvetlen hátrányos megkülönböztetésben részesítette és részesíti társadalmi és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk alapján (Alaptörvény I. (1), VI. (1), (2), XV. (2), XIV. (1), XVIII. (7), Ptk. 75. § (1), 76. §, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 8. § e), p) és q),

I/2. zaklatásban részesítette és részesíti őket a társadalmi és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk alapján (Alaptörvény I.(1) bek., II., XV. (2) bek., Ptk. 75. § (1), 76. §., Ebktv. 8. § e), p), q), és 10. § (1) bek.),

és ezzel azóta is folyamatosan megsértik egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

II. Annak a megállapítását is kérték, hogy az I. rendű alperes a Közgyűlésnek és a Polgármesternek a „Fészekrakó problémával”, a miskolci romák kanadai kivándorlásával, a „nyomortelep felszámolással”, és a közös hatósági ellenőrzésekkel kapcsolatos nyilvános kommunikációjával, valamint 2011 májusában a diszkriminatív lakásrendeleti módosítás elfogadásával, annak kormányhivatali jelzés ellenére való fenntartásával és alkalmazásával, valamint a számozott utcák 2014 tavaszán kezdődött hátrányos megkülönböztetést megvalósító felszámolásával a miskolci szegregátumok, illetve gettósodott lakóépületek, utcák, területek, alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomó részt roma származású lakosait zaklatásban részesítette és részesíti társadalmi státuszuk, vagyoni helyzetük és nemzetiségi hovatartozásuk miatt (Alaptörvény I. (1) bek., II., XV. (2) bek., Ptk. 75. § (1) 76. §., Ebktv. 8. § e), p), q), és 10. § (1) bek.),

és ezzel azóta is folyamatosan megsérti az egyenlő bánásmódhoz való jogukat. (Ptk. 81. § (1) bek. a).

III. Kérték továbbá, hogy kötelezze a törvényszék az alpereseket a jogsértések abbahagyására, és tiltsa el az alpereseket a további jogsértésektől (Ptk. 84. § (1) bek. b) pont).

IV. Kérték kötelezni az alpereseket arra is, hogy saját honlapjukon tegyék közzé a törvényszék ítéletének jogsértéseket megállapító és a jogsértésektől eltiltó, valamint további objektív szankciókat tartalmazó rendelkezéseit, kötelezze alpereseket arra is, hogy az ítélet ezen rendelkezéseit 15 napon belül írásban közöljék a Magyar Távirati Irodával (Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pont).

V. Kérték, hogy kötelezze az I. rendű alperest 10 millió forint közérdekű bírság megfizetésére (1959. évi Ptk. 84. § (2) bekezdés), amely az általuk megjelölt közérdekű célra fordítandó.

Az I. rendű alperes Polgármestere 2014-ben a nyomortelep-felszámolás kapcsán a helyi Fidesz által indított aláírásgyűjtés során hangsúlyozta, hogy a lakásrendelet módosítás a nyomortelep-felszámolást célzó intézkedések sorába tartozik: „*A polgármester pénteki sajtótájékoztatóján emlékeztetett arra, hogy az önkormányzat májusban döntött úgy, hogy felgyorsítja a nyomortelepek felszámolását, ennek érdekében módosították az önkormányzati tulajdonú bérlakásokra vonatkozó rendeletet úgy, hogy 2 millió forint úgynevezett lelépési pénzt is hajlandó a város kifizetni, ha a bérlő Miskolcon kívülre költözik.*” A rendelet módosításával kapcsolatban a kormányhivatal törvényességi felhívással élt, melynek a közgyűlés saját hatáskörében nem tett eleget. A kormányhivatal így a Kúriához fordult, a Kúria pedig a helyi lakásrendeleti módosítást a Köf.5003/2015/4. számú határozatával megsemmisítette. E lakásrendeleti szabályozás alapján legalább 1 szerződés érvényesen létrejött, ez esetben a Miskolcon kívül vásárolt lakásra ténylegesen rákerült a város javára az elidegenítési és terhelési tilalom. Sokan voltak olyanok, akik bár lakásukért megváltásra pénzbeli térítésre jogosultak lettek volna, azt nem kapták meg, mert nem fogadták el annak a tényét, hogy a nekik járó összeget kizárólag Miskolcon kívül lehet elkölteni.

A számozott utcákon megkezdett telepfelszámolás

A II. rendű felperes az Egyenlő Bánásmód Hatóság előtt közérdekű eljárást indított 2014 nyarán az I. rendű alperessel szemben. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság EBH/67/22/2015. számú határozatával 500 000 forint bírságot szabott ki az I. rendű alperesre, és megállapította, hogy az eljárás alá vont I. rendű alperes a számozott utcák telepfelszámolási gyakorlatával az ott lakók mintegy 900 fős csoportját társadalmi származás, kedvezőtlen vagyoni helyzet, valamint roma nemzetiséghez tartozása miatt annak a veszélynek teszi ki folyamatosan, hogy hajléktalanná válnak, vagy más, Miskolc bel- vagy külterületén található szegregátumba kényszerültek. Az önkormányzat azzal, hogy a kérdéses telepfelszámolást anélkül kezdte meg, illetve folytatta, hogy azt megfelelően előkészítené, illetve annak következményeit és az ott élőkre gyakorolt hatását megfelelően felmérte volna, mulasztást követett el. E mulasztásával az önkormányzat az ott élőket közvetett hátrányos megkülönböztetésben részesítette. Az EBH arra is kötelezte az önkormányzatot, hogy az érintetteknek megfelelő lakhatási körülményeket biztosítson, és dolgozzon ki intézkedési tervet arra nézve, hogy a telepfelszámolás következtében korábban már hajléktalanná vált, vagy az intézkedés alá eső személyek emberhez méltó lakhatási feltételeinek biztosítása érdekében milyen konkrét lépéseket kíván tenni. Kötelezték az önkormányzatot arra is, hogy az EBH határozatát 90 napra az önkormányzat internetes oldalán megjelentessék. Az I. rendű alperes keresete folytán az ügy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elé került, ahol az I. rendű alperes keresetét a bíróság elutasította 6.K.33.048/2015/17. szám alatti határozatával. A bíróság az ítélete indokolásban többek között kifejtette, hogy a telepfelszámolás megfelelő előkészítése következményeinek felmérése nélkül, egyértelmű tájékoztatás hiányában, és az egyedi intézkedések összehatásánál fogva is az I. rendű alperes diszkriminatív eljárását jelentette.

Az I. rendű alperes Polgármestere az EBH határozatára reagálva azt nyilatkozta a Miskolc holnap 2015. október 21-i adásában: „A kutya ugat, a karaván halad”.

VI. Kérték kötelezni az alpereseket a perrel felmerült költségeik megfizetésére is.

A felperesek a kereseti kérelmüket abból az indokból terjesztették elő, hogy Miskolc Megyei Jogú Várost nagy arányú munkanélküliség, a fokozódó szegénység, a lakhatási szegregáció, és a nagy számú alacsony státuszú lakos folytán súlyos szociális problémák sújtják. Ezeket a mélyszegénységből fakadó szociális problémákat a helyi vezetés nem az Ebktv. alapján elfogadott helyi esélyegyenlőségi programnak megfelelő helyi szociálpolitikai intézkedésekkel kezeli, hanem olyan intézkedéssorozatokat, és azokhoz tartozó nyilvános kommunikációt indított 2011-ben, ami az alacsony státuszú, főként roma lakosság belvárosból való kiszorítását célozzák, a roma kisebbséggel szembeni előítéletek, indulatok fokozására alkalmasak, és az egyenlő bánásmód követelményét sértik. A szegény- és cigányellenes intézkedések elemeként az önkormányzat 2011. év óta megfélemlítő jellegű „razziákat” szervez a város szegregátumaiban, valamint „nyomortelep felszámolás” néven diszkriminatív intézkedéseket hoz az önkormányzati lakásokkal történő gazdálkodás során. Az intézkedéseket kísérő önkormányzati, polgármesteri nyilvános kommunikáció a mélyszegénységben élő lakosokat, illetve többnyire burkoltan, esetenként azonban nyíltan a helyi cigányságot hibáztatja, bélyegzi meg. A nyilvános szegény- és cigányellenes kommunikáció a tényleges intézkedésekben megnyilvánuló hátrányos megkülönböztetést annyiban egészíti ki, hogy pszichés nyomást gyakorol az intézkedések által megcélzott emberekre, és vélhetően fokozza a többségi társadalom körében a szegény- és cigányellenes hangulatot.

Az alperesek valamennyi kereseti kérelem elutasítását kérték. Az I. és a II. rendű alperesek megítélése szerint a kereset koncepció jellegű, az események láncolatából csak azokat a momentumokat emeli ki, melyek alkalmasak arra, hogy a koncepciót alátámasszák, ezeket is az elérni kívánt cél érdekében hamis színben tünteti fel, torzítva azok valós célját, tartalmát, hatását, és az alperesek magatartását, cselekményeit nem a realitásban, az összes körülményre tekintettel vizsgálja, értékeli, éppen ezért téves következtetéseket von le. A felperesek által csatolt dokumentumok és határozatok alkalmatlanok a kereseti tényállításaik alátámasztására. Az I. és II. rendű alperesek nem részesítették közvetlen hátrányos megkülönböztetésben, zaklatásban a szegregátumok lakóit. Az I. és a II. rendű alperesek nyilvános kommunikációval, a 2014-es önkormányzati lakásrendelet módosításával, a kormányhivatali jelzés ellenére való fenntartásával és alkalmazásával, valamint a számozott utcák 2014-től kezdődő felszámolásával a szegregátumok lakóit nem zaklatták. Az Ebktv. 20. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti keresetindítási jogalpra hivatkozással a felperesek nem nevesítették a keresetlevelükben, hogy melyek azok a védendő tulajdonságok, amelyek sérültek, és amelyek az egyes emberek személyiségének lényegi vonásai. Nem határozták meg a felperesek kellő pontossággal azt a nagyobb csoportot, akik képviselőjében, akik helyett keresettel éltek, illetőleg a felperesek által megjelölt általános tulajdonságok nem minősülnek az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontja szerintinek, mert a keresetben foglalt társadalmi- és vagyoni helyzet, nemzeti hovatartozás nem minősülnek az egyes személyiség lényegi vonásának, mivel ezek nem személyre, hanem környezetre és az életkörülményekre jellemző, általánosságban megjelölt tulajdonságok. Ezen általános tulajdonságok alapján az Ebktv. szerinti eljárás indítására kizárólag a sérelmet szenvedett személyek jogosultak, civil szervezet nem. A felperesek a keresetben az egyes védendő tulajdonságokat összemoszák, és nem jelölik meg pontosan keresetpontonként, hogy az alperesek egyes cselekményei mely védendő tulajdonságot sértik, illetve abban sem tesznek különbséget, hogy kereseti pontonként az érintett hátrányt szenvedő csoportot legalább valószínűsítve megjelölik, esetleg egymástól meg is különböztessék. A közérdekű bírság alkalmazásának sem állnak fenn a feltételei. Nem értettek egyet az Ombudsmani Jelentés megállapításaival, és az intézkedési kezdeményezéseivel sem. Megítélésük szerint egyoldalú volt az eljárás, mivel a vizsgálat túlzott mértékben hasonlított az ott meghallgatott interjúalanyok és jogvédő szervezetek által elmondottakkal (amely meghallgatásokon az alperesek

nem voltak jelen), és a megállapításainak jelentős részét erre építette. Egyáltalán nem vette figyelembe az I. rendű alperes és a MIK Zrt. által végzett nagy volumenű adatgyűjtéssel összeállított iratokat és előadottakat. A jelentés kötelező erővel önmagában nem bír, nem kikényszeríthető, az általa megállapított tényállás nem bizonyító erejű, a jelentésre felperes keresetet nem alapíthat, kérte kirekeszteni a jelentést a bizonyítékok köréből. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság az ún. számozott utcákat érintő telepfelszámolást illetően megállapította, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetést valósított meg az I. rendű alperes, de csak azért, mert a telep felszámolására vonatkozó konkrét intézkedéstervet nem dolgozott ki. Az EBH az I. rendű alperest intézkedésterv kidolgozására kötelezte, mely kötelezettségének eleget is tett. Az EBH ugyanakkor nem kötelezte az önkormányzatot a 17/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapított szankciók körében a telepfelszámolás abbahagyására, sem pedig arra, hogy a lakáskiürítésekkel hagyjon fel. A nyomortelep felszámolás az EBH álláspontja szerint is jogszerű, és látszólag semleges intézkedés volt, melyet nem kívánt megtiltani. E nyomortelep felszámolással kapcsolatos egyenlő bánásmód követelményét az EBH már részben kivizsgálta, az ügyben jogerős döntés született a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.33.048/2015/17. számú ítéletével, amely az I. rendű alperes keresetét elutasította. A határozat szerinti 500 000 forint bírságot az önkormányzat megfizette, honlapján a határozatot közzétette, az intézkedési tervet elkészítette. Álláspontja szerint ugyanezen ügy kapcsán (nyomortelep, számozott utcák felszámolása) újabb eljárás és újabb szankciók megállapításának nincs helye, ez duplán szankcionálást valósítana meg ugyanazon cselekmény kapcsán. A zaklatás megállapítására vonatkozó kereseti kérelem megítélése szerint ítélt dolog, mivel ugyanabban a kérdésben folytatta vizsgálatát az Egyenlő Bánásmód Hatóság és hozta meg jogerős határozatát a számozott utcák felszámolásával kapcsolatban. A keresetben foglalt, összehangolt ellenőrzésként emlegetett hatósági ellenőrzések és az ún. „fészekrakó” ügyben tett intézkedések még akkor is az Ebktv. 7. §-ában foglalt kivételi körbe tartoznak, ha egyébként ettől eltekintve alkalmasak lettek volna az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére, mivel minden ellenőrzésre és minden intézkedésre vagy a lakókörnyezetben élő személyek alapvető jogainak védelme érdekében, vagy a gyermekjogok védelme érdekében került sor, és soha, semmikor nem volt célja ezeknek az intézkedéseknek az ellenőrzés alá vont személyek zaklatása. Az összehangolt ellenőrzésként emlegetett ellenőrzésekben részt vevő hatóságok mindenkor a saját nevükben jártak el, a saját tevékenységükre irányuló jogszabályok szerint, és a szakmai gyakorlatnak megfelelően. Ahol a kereset példálózóan, pontosan be nem azonosíthatóan zaklató jellegű visszatérő ellenőrzésekre hivatkozik (hűtőszekrénybe, WC-be benézve), ott a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi és Szakigazgatási Szerve és a Szociális és Gyámhivatal általi jogszabályoknak és szakmai protokollnak megfelelő ismételt ellenőrzésről lehetett szó, ahol kifejezetten feladata a gyámhatóságnak a megállapítások mentén tett előírások betartásának ellenőrzése, a gyermekek jólétének, jogainak védelme érdekében az 1997. évi XXXI. törvény (Gytv.) alapján. Ha az ellenőrzések során a III. rendű alperes rendészei gyermekjóléti kérdést érintő veszélyeztetettséget észlelnek, akkor kötelesek értesíteni a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot, aki a Gytv. 17. §-a szerinti veszélyeztettség esetén hatósági eljárást kezdeményez. Lehetséges, hogy az egyes hatóságok rendészeti ellenőrzését, intézkedését az ellenőrzés alá vontak zaklatásként élik meg, azonban az ellenőrzésekre indokolt esetben szükség szerint kerül sor. Olyan városrészben, ahonnan több jelzés érkezett, természetesen több intézkedés is történt, azonban ahol a rendészet, az önkormányzat különböző szakhatóságai nem járnának el ilyen esetben, az a részükről mulasztás lenne. Razziaszerű ellenőrzésekről pedig nem volt szó, különböző szervek együttes megjelenésére gyakorlati okokból, például a III. rendű alperes gépjárműinek használatával rendészeti védelem biztosítása melletti intézkedés érdekében került sor. Nem vette figyelembe a jelentés a II. rendű alperes észrevételét, miszerint azt a levelet írta, hogy „összegzésképpen megállapítható tehát, hogy az ellenőrzést végző szervezetek saját hatáskörében önállóan jártak el, egyes szervezetek feladataik végrehajtásában segítséget kaptak, de összevont

hatósági ellenőrzésekre nem került sor, hiszen az egyes szervezetek, hatóságok eltérő feladat- és hatásköre az eljárást nem teszi lehetővé. Az összehangolt ellenőrzések valójában a gyakorlat szülte közös jelenléttel megvalósuló eljárásokat takarnak, ahol a közös intézkedés egyrészt az intézkedés sikerét, másrészt éppen azt a célt szolgálta, hogy ne kelljen külön-külön több alkalommal megjelenniük a különböző hatóságoknak, hanem egyszerre, egy alkalommal. Ezt természetesen nem sikerült teljesen megvalósítani, hiszen minden hatóság a saját ellenőrzési gyakorlata szerint járt el. A III. rendű alperes jelenléte az ellenőrzéseknél elengedhetetlen egyrészt a gépjárművek használata miatt, másrészt rendészeti jelenléte biztosít például a gyámhatósági ellenőrzéshez, vagy a MIK Zrt. általi helyiségbérleti ellenőrzéshez. Az ellenőrzésekre és intézkedésekre ott került sor, ahonnan a lakossági bejelentések vagy a közös képviselői bejelentések érkeztek nagy számban. Attól, hogy az I. rendű alperesnek a lakások bérletéről szóló 25/2006. (VII.12.) számú önkormányzati rendelete 23. § (3) bekezdése szerinti módosítását megsemmisítette a Kúria, a rendelet módosítása nem alkalmas a zaklatás megvalósítására, a Kúria által megsemmisített rész törlésre került az önkormányzati rendeletről, ezzel az I. rendű alperes jogszabályi kötelezettségének eleget tett. Mindaddig, míg a Kúria az érintett lakásrendeleti szabályozást nem semmisítette meg, nem volt annak a tudatában az I. rendű alperes, hogy a lakásrendeleti szabályozás Ebktv. vagy Alaptörvénysértő lenne. Amennyiben e magatartás mégiscsak alkalmas lenne az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére, abban az esetben is csak közvetett sérelmet okozó magatartásról beszélhetünk, semmiképp nem közvetlen zaklatásról, hiszen egyetlen bérlőt sem kötelezett arra a bérbeadó I. rendű alperes, hogy szüntesse meg térítés ellenében a bérleti szerződést. Erre kizárólag közös megegyezéssel kerülhetett sor, és tudomása szerint összesen két ízben történt közös megegyezéssel megszüntetés. Ezekkel kapcsolatban nem indult semmilyen eljárás. A „fészekrakó probléma”, illetve „nyomortelep felszámolás” sajtó által létrehozott fogalmak, ebben nincs felelőssége az I. és a II. rendű alpereseknek. A „fészekrakó problémával” való fokozott foglalkozást mások alapvető jogainak védelme indokolta, ez a számtalan lakossági bejelentésből kiolvasható. Számtalan újságcikk foglalkozik ezzel a problémával, amelyek nem a polgármester vagy az önkormányzat kommunikációját közvetítették, sőt az I. rendű alperesi polgármestert megelőző időszokról is vannak olyan megnyilvánulások, melyek e társadalmi problémák kezelését sürgetik (Pl. Káli Sándor volt polgármester, illetve Pásztor Albert városi rendőrkapitánynak a sajtóban történő kommunikációjára utalt). Dr. Kriza Ákos polgármester soha nem tett romákat sértő, degradáló kijelentést, sem pedig a szegényebb rétegeket sértő kijelentést. A „fészekrakózás” nem a romákra vonatkozik, az „e körben a mindenki tudja, hogy miről van szó” kifejezés újságírói fogás, nem pedig önkormányzati kommunikáció. A valóság szerint nem csak mélyszegénységből fakadó szociális problémáról van szó az esetekben, hanem bűnözésről, más emberek életének, nyugalmanak zavarásáról, feszítő társadalmi problémák kezeléséről, károk elhárításáról és megelőzéséről. A miskolci szegregátumok problémája nem új keletű, nagyon sokat rontott a helyzeten, és a roma-nem roma lakosság békés együttélésén a fészekrakó programban csalással beköltöztetett roma családok viselkedése megoldatlan helyzeteket teremtett, társadalmi feszültséget, társasházak, magánemberek életének tönkremenetelét eredményezte. A fészekrakó probléma keletkezése nehezen írható az I. rendű alperes terhére, családok, bűnelkövetők lelkiismeretlen, felelőtlen magatartásának az eredménye. A város belső részeiben a szegregátumok megszüntetése része az ITS és IVS terveknek, ezért nehezen érthető a felperesek ezzel kapcsolatos elképzelése, hogy a bíróság tiltsa el a nyomortelepek felszámolásától az I. rendű alperest. A város polgárainak, törvény-és értéktisztelő Miskolc hagyományait ismerő lakosainak alapvető joga normális, élhető lakókörnyezet kialakítása, és ennek biztosítását a mindenkori városvezetéstől joggal várják. Az I. rendű alperes és szervei e körben a lakosság igényei szerint mindent megtesznek a rend biztosítása, az élhető környezet kialakítása érdekében. Az indokolt ellenőrzések, intézkedések nem minősülhetnek jogszabálysértőnek, egyenlő bánásmód követelményét sértőnek még akkor sem, ha egyes emberek az intézkedéseket zaklatásként élik meg.

A sajtó feladata pedig az, hogy a tényekről, mindenkit érintő városi döntésről tájékoztatást adjon. A 2011. előtti újságcikkek is ezt tették, és a 2011. utáni újságcikkek is ezekről írtak. A sajtó a cikkeket nem megrendelésre írta egyik esetben sem, hanem a közvélemény, lakosság tájékoztatására olyan kérdésekben, amelyek széles társadalmi kört érdekelnek. Visszautasítja azt, hogy a Minap nevű, helyi sajtóban megjelenő újságcikkek az I. vagy a II. rendű alperes megrendelésére születtek volna. Az újságcikk tartalmáért egyik alperest sem terheli felelősség.

A III. rendű alperes megítélése szerint a terhére rótt ellenőrzéseket jogszerűen végezte, a felperesek által hivatkozott jogsértéseket nem követte el. A III. rendű alperes alapító okiratának 5. pontja szerint a közfeladata a települési önkormányzat helyi közbiztonságának biztosítása, vagyonának vagy más érdekeinek védelme. Az alapító okirat 6. pontjában foglaltak szerint alaptevékenysége a közterületek rendjének, tisztaságának védelme, a közterület jogszerű használatának ellenőrzése, az életminőséget befolyásoló antiszociális magatartásformák elleni fellépés, vagyonvédelme, élhető környezeti rend védelme, fokozott jelenlét biztosítása, közösség biztonságérzetének növelése érdekében, bűnmegelőzési tevékenység a közbiztonság és a közrend védelme érdekében. Az alapító okirat 8. pontja szerint alaptevékenységének államháztartási szakfeladatrend szerinti besorolása többek között a közterület rendjének betartása, bűnüldözés, bűnmegelőzés. A III. rendű alperes részéről eljáró munkatársak hatáskörét a Kftv. és az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. CXX. törvény határozza meg. E szerint a közterület-felügyelőknek az önkormányzati vagyon védelme érdekében intézkedési lehetősége van olyan helyszínen is, ami nem tekinthető „szűk értelemben vett közterületnek”. A társhatóságok, társszervek közterület-felügyelői, mezőőri támogatással, de a saját hatáskörükben intézkedtek. A társszervek részvételére jellemzően azon helyeken került sor, ahol korábbi ellenőrzések tapasztalatai alapján megállapítható az érintettségük. A MIÖR munkatársai több esetben kizárólag a társszervek kérésének eleget téve vettek részt az általuk végzett ellenőrzésekben, segítséget nyújtottak a társszervek által nem ismert helyszínek felkutatásában, és biztosították a társszervek munkatársainak testi épségét, zavartalan munkavégzését. Az egyes, külön-külön hatáskörben, de egy időben lezajló ellenőrzések elrendelésére sok esetben állampolgári bejelentések alapján került sor. A bejelentések arra utaltak, hogy egyes városrészekben olyan mértékű és sokrétű problémák jelentkeztek, amelyek kiszűrése és megoldása csak különböző szakterületű hatóságok együttes részvételével tűnt hatékonyan orvosolhatónak. A Kftv. 6. § (1) bekezdése értelmében a közterület-felügyelet együttműködik a rendőrséggel, hivatásos katasztrófavédelmi szervvel, a Nemzeti-és Vámhivatallal, az egyéb állami ellenőrzésű önkormányzati szervekkel, társadalmi szervezetekkel, különösen a helyi polgárőr szervezetekkel, valamint feladatai ellátására segítséget nyújtó egyéb szervezetekkel. A Miskolci Önkormányzati Rendészet munkatársai a Kftv. 1. § (4) bekezdésében és a 22. § (1) bekezdése szerinti feladatkörükben eljárva a törvény 1. § (6) bekezdése alapján Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése által megalkotott, a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megszegésének jogkövetkezményeiről szóló 35/2013. (X.1.) önkormányzati rendeletben foglaltak szerint állami ellenőrzésű önkormányzati szervek megkeresése alapján azokkal együttműködve jártak el. A 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.) és az önkormányzati rendelet szerint a közterület-felügyelőknek intézkedési és bírságotlasi jogkör biztosított magánterületen is. Mindezek alapján szükség esetén egy-egy társszervvel együttműködve, együttesen jelentek meg a közterület-felügyelet feladatait ellátó szervezet munkatársai az eseti ellenőrzéseken. A rendészet által saját hatáskörben végzett ellenőrzések kiemelten a lakcím bejelentési kötelezettség, a szemétszállítási szerződések és az állattartási szabályok betartásának ellenőrzésére irányulnak, illetve a társszervek ellenőrzéseinél, intézkedéseinél az ellenőrzést végző munkatársak személyi és vagyonbiztonsága érdekében vettek részt III. rendű alperes munkatársai.

Az ellenőrzésekben együttműködő szervek, hatóságok saját konkrét, jogszabályban meghatározott hatáskörükben végeztek ellenőrzéseket, az egyes szervezetek feladataik végrehajtásához segítséget kaptak, de a felperesek által támadott összevont hatósági ellenőrzésekre nem került sor, hiszen az egyes szervezetek, hatóságok eltérő feladat-és hatásköre az együttes eljárást nem teszi lehetővé. Az alperesek ellenőrzése tevékenysége soha nem irányult senki zaklatására, nem sértette senki egyenlő bánásmódhoz való jogát, ennek ellenkezőjét a felperesek terhére eső bizonyítás körében nem bizonyították. A III. rendű alperes munkatársai a felperesek által támadott eljárása során tevékenységére vonatkozó törvények betartásával, a törvényben előírt kötelezettségeinek tettek eleget. Az eljárása során az adatkezelésének a jogalapját a Kftv. 7. § (2) bekezdése teremti meg, így az megítélése szerint jogszerű volt, ezért nem sérthette az érintettek információs önrendelkezéshez való jogát.

§

Pertársaság

A felperesi- és az alperesi pertársaság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 51. § c) pontján alapul, figyelemmel arra, hogy a perbeli követelések hasonló ténybeli és jogi alapból erednek (hatóságok és társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzések, zaklatás). A Miskolci Törvényszék illetékessége a Pp. 47. § rendelkezéseinek alkalmazása nélkül is mindegyik alperessel szemben megállapítható, hiszen az alperesek székhelye Miskolcon található (Pp. 30. § (1) bek.).

Az I. rendű alperes az Ebktv. 4. § b) pontja alapján, a II. rendű alperes az Ebktv. 4. § b) és c) pontja alapján, a III. rendű alperes pedig az Ebktv. 4. § c) pontja alapján tartozik az Ebktv. személyi hatálya alá, hiszen az alperesek az egyenlő bánásmód követelményét valamennyi eljárásuk, intézkedésük és jogviszonyuk során kötelesek megtartani.

A kereseti kérelem szerint 2011. január 1. és a III. rendű alperes felállása (2013. április 1.) közötti időszakban a II. rendű alperes Hatósági és Ügyfélszolgálati Osztálya alá tartozott a Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztály, mely az ellenőrzések végrehajtását bonyolította, ezt a feladatot vette át 2013. április 1-től a III. rendű alperes. Ebben az időszakban a polgármesteri kabinet közrendvédelmi referense szervezte a II. rendű alperes részéről az ellenőrzéseket. A III. rendű alperes 2013. április 19-től hatályos SZMSZ-e értelmében a MIÖR fenntartója az önkormányzat, irányító szerve a közgyűlés, a MIÖR pedig önálló jogi személy. A II. rendű alperes a perbeli időszakban három szervezeti és működési szabályzat (a továbbiakban SZMSZ) alapján működött (2011-es, a 2014-es és a 2015-ös), mindhárom értelmében a polgármester irányítja a hivatalt. A közös hatósági ellenőrzéseket a polgármester, illetve a közgyűlés mint az I. rendű alperes szervei kezdeményezték. Az I. rendű alperes mint kezdeményező és mint a II. rendű alperes irányítója, a II. rendű alperes mint a közös hatósági ellenőrzések szervezője, továbbá a III. rendű alperes felállítására előtti időszakban mint azok lebonyolítója is személyiségi jogi felelősséggel tartozik az egyenlő bánásmód megsértéséért. A III. rendű alperes pedig létesítése, azaz 2013. április 1. óta bonyolítja a közös hatósági ellenőrzéseket, így ettől az egyenlő bánásmód megsértéséért ezen időponttól tartozik felelősséggel. Az I. rendű alperes személyiségi jogi felelőssége a szegény- és cigányellenes kommunikáció vonatkozásában részben a közgyűlési határozatokkal elfogadott beszámolóknak, részben a közvetett önkormányzati tulajdonban álló helyi médiumokban megjelent cikkekben, híradásokban, részben a Polgármester nyilatkozataiban ölt testet.

A felperesek kereshetőségi joga

Az I. rendű felperes mint egyesület alapszabályában meghatározott céljai között (4. pont) szerepel a *nemzetiséghez tartozás (különösen a roma nemzetiséghez tartozás), a társadalmi és vagyoni helyzet mint védett tulajdonságok alapján hátrányt szenvedő társadalmi csoportok esélyegyenlőségének elősegítése és emberi jogaik védelme*. Ennek alapján az I. rendű felperes megfelel az Ebktv. 3. § e) pontjában meghatározott feltételnek, amely kimondja, hogy civil és érdek-képviselői szervezet: az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény szerinti civil szervezet, melynek alapszabályában, illetve alapító okiratában a szervezet céljai között védett tulajdonság pontos meghatározásával körülírt hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének, illetve társadalmi felzárkózásának elősegítésére vagy a védett tulajdonság pontos meghatározásával körülírt ember- és állampolgári jogok védelme szerepel.....

A II. rendű alperes mint alapítvány alapító okirata szerinti célja *a Magyarországon területén élő nemzeti- és etnikai kisebbségek jogegyenlőségének biztosítása az ellenük megnyilvánuló diszkriminációval szembeni jogi fellépés formájában*. A Másóság Alapítvány által létrehozott és fenntartott Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda célja pedig az Emberi Jogok Egyezségokmányába, a Magyar Köztársaság Alkotmányába és törvényeibe ütköző jogsérelmek érintettjeinek, *mindenek előtt az etnikai diszkrimináció áldozatainak, illetve jogtalan, indokolatlan hatósági intézkedések kárvallottjainak jogi segítség nyújtása*. Ennek megfelelően tehát a II. rendű felperes is megfelel az Ebktv. 3. § e) pontjában meghatározott feltételeknek.

Nem értett egyet e körben a bíróság az alperesek azon álláspontjával, hogy a II. rendű felperesnek nincs kereshetőségi joga, hiszen a II. rendű felperes alapító okirata egyértelműen megfogalmazza célként a nemzeti- és etnikai kisebbségek jogvédelmét, a kereseti kérelem pedig – túlnyomórészt – a roma kisebbséget ért egyenlő bánásmód követelménye megsértésének (többek között jogtalan, indokolatlan hatósági intézkedéseknek) a megállapítására irányul, tehát e perjogi kérdés megítélésénél teljesen közömbös az, hogy az alapítvány által működtetett jogvédő iroda céljai között került konkretizálásra az, hogy az iroda célja az etnikai diszkrimináció áldozatainak, illetve a jogtalan hatósági intézkedések kárvallottjai részére történő jogi segítségnyújtás, hiszen az alapítvány maga is e cél érdekében tevékenykedik.

Az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontja a közérdekű igényérvényesítés feltételeként meghatározza a következőket: Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt bíróság előtt személyiségi jogi pert, valamint munkaügyi pert indíthat a civil és érdek-képviselői szervezet, ha az egyenlő bánásmód követelményének megsértése vagy annak közvetlen veszélye olyan tulajdonságon alapult, amely az egyes ember személyiségének lényegi vonása, s a jogsértés, vagy annak közvetlen veszélye a személyek pontosan meg nem határozható nagyobb csoportját érinti.

Személyiség lényegi vonása

A felperesek által a keresetlevelükben megjelölt tényállás alapján Miskolc városának a per tárgyát képező, évek óta tartó szegény- és cigányellenes gyakorlata a város nyomortelepein (szegregátumaiban, gettósodott utcáiban, lakóépületeiben, területein) lakó nagyszámú, túlnyomórészt roma származású, szegény embert súlyt, veszélyeztet, zaklat.

A felperesek szerint az ügyben vagyoni helyzet alatt a kedvezőtlen vagyoni helyzetet, szegénységet, társadalmi származás alatt a hátrányos helyzetű származást, nemzetiséghez való tartozást, a *roma nemzetiséghez való tartozást* kell érteni (Ebktv. 8. § e) pont). A személyiség lényegi vonásának számít továbbá az *alacsony társadalmi státusz* (Ebktv. 8. § p) pont), illetve a *szegénység* (Ebktv. 8. § q) pont) is. A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.037/2011/7. számú eseti döntésében kifejtette, hogy a társadalmi származás és a vagyoni helyzet egyfajta társadalmi meghatározottságot jelent, amelyben az egyén az őt körülvevő világhoz való viszonyát, az abban elfoglalt helyét és szerepét határozza meg. Az egyént determináló társadalmi viszonyok lényegileg befolyásolják a személyiséget, az egyén világról és önmagáról alkotott képét. Ezért az Ebktv. 20. § (1) bekezdésének alkalmazása szempontjából a társadalmi származás és a vagyoni helyzet (Ebktv. 8. § e) és q) pontjai) az egyes ember személyisége lényegi vonásának tekinthető. A roma nemzetiséghez tartozás (Ebktv. 8. § e) pont) az Alkotmánybíróság, a rendes bíróságok és az EBH gyakorlata szerint is a személyiség lényegi vonása.

A felperesek keresete a miskolci szegregátumokban, „gettókban” élő, alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású emberek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érinti, az alperesek egyenlő bánásmódot sértő magatartása az egész csoportot sújtja, ezért a kereseti kérelem tárgyát képező tényállás alapján van helye közérdekű igényérvényesítésnek, ami azt jelenti, hogy a keresetlevélben leírt tényállás alapján, e tényeket valószínűsítő adatok alapján a felperesek pert kezdeményezhettek az alperesek ellen. Az a per érdemére tartozó kérdés, hogy valójában fennáll-e az aktív perbeli legitimitációjuk, és amennyiben nem, nem a pert kell megszüntetnie a törvényszéknek, hanem a keresetet kell érdemben elbírálva azt elutasítania. Figyelemmel a perbeli tényállás komplexitására, valamint a több évet átölelő időtartamára, ahhoz, hogy a törvényszék e körülményt kétséget kizáróan feltárja, mindenképpen le kellett folytatnia a bizonyítási eljárást, amely során a felpereseket valószínűsítési, míg az alpereseket bizonyítási kötelezettség terhelte.

A bíróság álláspontja szerint a felperesek által előadott tényállás alapján fennállt az ún. többes diszkrimináció lehetősége is. A nyomortelepeken élők fogalmilag és köztudottan is alacsony társadalmi státuszú és mélyszegénységben élő emberek. Annak kapcsán, hogy az ügyben a társadalmi származás mint védett tulajdonság mely helyzetek és jellemzők összességét jelentik, a felperesek a szegregátum szó jelentésére, továbbá a 2008-as IVS Tervben, a 2014-es ITS-ben, valamint a HEP-ben található adatokra hivatkoztak. E dokumentumok szerint „Szegregátumok: Ahol az alacsony státuszú lakosok (aktív korú, munkajövedelemmel nem rendelkező, és maximum 8 általános iskolai osztállyal rendelkező lakosok) aránya minimum 50%-a a területen élőknek”. Miskolc egyes szegregátumaira vonatkozó részletes adatok a terv 54-98. oldalán találhatóak, igazolva a szegregátumok lakosságának alacsony társadalmi és jövedelmi helyzetét. A HEP szerint „a város 2010-ben készített szociális térképe szerint a városlakók közel 2%-a telepi vagy nem lakás céljából épült ingatlanban lakik, ezt az arányt, ha kivetítjük az összlakosságra, azt mondhatjuk, hogy mintegy 3000 felnőtt, vagy legalább másfél ezer család él mélyszegénységben (38. oldal 1. bekezdés).” Ezen alperesi dokumentumokban lévő adatokra támaszkodva a törvényszék megítélése is az, hogy a szegregátumok lakói alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő emberek. E tényt egyebekben az alperesek sem tették vitássá, mint ahogy azt sem, hogy túlnyomórészt roma származásúak. Legalább helyben, Miskolcon az köztudomású tényként kezelhető, illetve az IVS, az ITS és a HEP adataiból megállapítható, hogy a miskolci nyomortelepek lakói között felülreprezentáltak a roma nemzetiséghez tartozók. Erre vonatkozó adatot az IVS Terv egyes szegregátumok leírásánál (54-98. oldal) tartalmaz. „Az antiszegregációs terv további célja az alacsony státuszú, főleg roma lakosság társadalmi-gazdasági integrációja feltételeinek megteremtése, életkörülményeik javítása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása,

valamint a romák és nem romák életkörülményei között kialakult szakadék csökkentése, hosszú távon megszüntetése.” (2. oldal 2. bekezdés) Az I. rendű alperes helyi esélyegyenlőségi programjában „A helyzetelemzés megállapításainak összegzése” című táblázatban (130-131. oldal) látható, hogy a romák/mélyszegénységben élők esetében az egyik beazonosított probléma az alacsony komfortfokozatú lakások magas száma, mely lakások jellemzően a szegregátumokban található. Az „intézkedési területek részletes kifejezése” című táblázatban a mélyszegénységben élők/romák csoportjai tekintetében a „lakhatás megőrzése, lakásfeltételek, lakhatás minőségének javítása, krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások” című intézkedés kapcsán a 154. oldalon olvasható a feltárt problémák között: „Alacsony komfortfokozatú lakások jellemzőek, melyek számos negatív következményt hordoznak magukban a családok életvitelét illetően”, közvetetten ebből is következtetni lehet tehát arra, hogy a szegregátumok lakói magas arányban romák.

A nemzetközi jogirodalom ismeri az ún. többes diszkrimináció (multiple discrimination) fogalmát, melyre utal a számozott utcák felszámolása kapcsán született EBH döntés is: „Ez a megközelítés az egyéni önazonosság többértékűsége („multi-dimensionality of individuals' identity”) alapján azt a helyzetet írja le, amikor több védett tulajdonság van jelen egyszerre és hat egy időben, kölcsönösen egymásra oly módon, hogy azok nem különíthetők el egymástól. A hatóság álláspontja szerint a szóban forgó telepfelszámolás által érintett személyek csoportja kapcsán is erről van szó, az érintett személyi kör esetében a védett tulajdonságként valószínűsített nemzetiséghez való tartozás (roma származás), vagyoni helyzet, illetve társadalmi származás egymással kölcsönhatásban működnek, és a maguk összességében jellemzik az érintett csoportot”. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős ítéletében megerősítette az EB álláspontját: „A vagyoni helyzet, a roma származás, illetve a társadalmi származás nem vitásan egymásra is ható védett tulajdonságok, így a bíróság álláspontja szerint az alperes helytállóan állapította meg az ún. többes diszkriminációt, általános helyzetek összeadódva egymást is erősítik”.

Az I. és a II. rendű alperes jogi képviselője a per utolsó tárgyalásán arra hivatkozott, hogy a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban új Ptk.) 2:54. §-ának (5) bekezdése nem tekinti a személyiség lényeges vonásának a faji, etnikai és nemzeti hovatartozást, így a felperesek a roma származásra való hivatkozással nem voltak jogosultak jelen per megindítására. E jogszabály értelmezés mellett, hogy a perbeli tényállás idején még nem volt alkalmazható, téves is, hiszen az új Ptk. e szabályozásával annak engedett teret, hogy a személyiség lényeges vonásának minősülő – ellentétben az alperesi érveléssel – magyar nemzethez, valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a közösséghez tartozó személy saját maga is igényt érvényesíthessen emberi méltóságának a megsértése miatt. Az új Ptk. e felsorolása pedig a személyiség lényegi vonásának tekinti az ott szereplő tulajdonságokat (új Ptk. kommentár, BH2017.117.).

Hivatkozott az I. és a II. rendű alperesek jogi képviselője a PJD2018.10. számú döntésre is, miszerint: *nem lehetséges a közösséget ért jogsérelemre alapuló igényérvényesítés, ha a csoportképző tényező maga a sérelem. Az adott személy közösségi igényérvényesítéssel akkor léphet fel, ha olyan csoportalakító tulajdonság sérelméről van szó, amely egyben a jogosult egész személyiségét meghatározza.* Erre tekintettel állította, hogy mivel a kereset az ellenőrzések alá vont személyek összességére terjed ki, ezért a csoportalkotó tényező maga az ellenőrzés elszívása, amely nem alkalmas a közösséget ért sérelem alapjaként az igényérvényesítésre, ez valamennyi kereseti kérelem vonatkozásában igaz.

Ezzel az okfejtéssel összefüggésben a törvényszék kiemeli, valóban nem lehet pusztán az ellenőrzés elszenvedése csoportalkotó tényező, azonban erről a perbeli esetben szó sincs, hiszen a felperesek megjelölték – és a perben végül sikerrel valószínűsítették is – , hogy Miskolcon kizárólag olyan területeken folyt az együttes jelenléttel megvalósult összehangolt ellenőrzés, amely területek lakóinak jellemző védett tulajdonságai, a személyiség lényeges vonásai a társadalmi- és vagyoni helyzet, a nemzetiséghez való tartozás, amely a csoportalkotó tényező is egyben.

Mindezen érveknek megfelelően a bíróság álláspontja szerint a felperesek alappal indíthattak pert az alperesekkel szemben, a közérdekű igényérvényesítés jogszabályi feltételei – a valószínűsítés szintjén – a keresetlevélben foglaltak alapján fennálltak.

Ítélt dolog kérdése

Az I. és II. rendű alperesek a számozott utcák felszámolásával kapcsolatos EBH eljárás miatt, az ott megállapított tényállás alapján ítélt dologra hivatkoztak, azonban ez nem helytálló érvelés. Az 1952. évi Pp. 229. § (1) bekezdése kimondja, hogy a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek, ideértve azok jogutódait is, egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehesse. Az 1952. évi Pp. a „res iudicata” intézményét kifejezetten bíróság előtti, azonos jogágon alapuló jogérvényesítés keretei között értelmezi. Az, hogy hasonló ténybeli alapon az EBH előtt hatósági eljárás indult, melynek során született határozat bírói felülvizsgálatára is sor került, nem zárja ki, hogy – részben – ugyanazon tényállás alapján személyiségi jogi per is induljon, hiszen ugyanazon vagy hasonló ténybeli alapon többféle jogvédelem is kérhető, a magyar jogrendszer ezt nem zárja ki.

§

Jogszabályi alapok

Az Ebktv. 8. §-a értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt (az a)-tól a t) pontig terjedő) tulajdonsága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

Az Ebktv. 8. § e), p) és q) pontja szerinti védett tulajdonság a nemzetiséghez való tartozás, a társadalmi származás és a vagyoni helyzet.

Az Ebktv. 7. § (1) bekezdése szerint az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti – különösen a III. fejezetben meghatározottak szerint – a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás.

Az Ebktv. 7. § (2) bekezdése értelmében, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az olyan magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat (a továbbiakban együtt: rendelkezés) nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét,

a) amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos,

b) amelynek az a) pont hatálya alá nem tartozó esetekben tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.

Az Ebktv. 7. § (3) bekezdése szerint a 8. § b)-e) pontja szerinti tulajdonságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés, valamint jogellenes elkülönítés esetében a (2) bekezdés nem alkalmazható.

Az Ebktv. 9. §-a kimondja, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.

Az Ebktv. 10. § (1) bekezdése szerint zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

A bizonyítás speciális szabálya, valószínűsítés

Az Ebktv. a Pp-hez képest speciális bizonyítási szabályokat határoz meg az egyenlő bánásmódon alapuló jogérvényesítési eljárások, így a polgári perek vonatkozásában is. Összhangban az EBH Tanácsadó Testületének állásfoglalásával, az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatával.

Az Ebktv. 19. § (1) bekezdése értelmében az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell valószínűsítenie, hogy

a) a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy – közérdekű igényérvényesítés esetén – ennek közvetlen veszélye fenyeget, és

b) a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor – ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint – rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

Az Ebktv. 19. § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy

a) a jogsérelmet szenvedett fél vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy

b) az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

A Pp. 3. §-ának (3) bekezdése alapján a törvényszék a perbeli jogvitára vetítetten kiosztotta a bizonyítási terhet, amely az alábbiak szerint volt meghatározható:

Az első kereseti kérelem vonatkozásában:

A közvetlen hátrányos megkülönböztetésre, mint jogcímre alapított kereset vonatkozásában a felperesnek kellett *valószínűsítienie*, hogy

- a jogsérelmet szenvedett/szenvedő csoportot hátrány érte/éri, vagy ennek veszélye fenyegette/fenyegeti (Ebktv. 19. § (1) bekezdés a) pont), vagyis az együttes jelenléttel megvalósult, összehangolt ellenőrzések (az Ebktv. 7. § (2) bekezdése és 8. §-a értelmében) sértették/sértik az érintettek tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjogát, a hatékony jogorvoslathoz való alapjogát, a magánélet tiszteletben tartásához való alapjogát, valamint az információs önrendelkezés jogát, és mindez kedvezőtlenebb bánásmódot jelent (Ebktv. 8. §) az összehangolt közös ellenőrzésekkel nem érintett miskolci lakosok, mint összehasonlítható helyzetben lévő csoporthoz képest,
- a jogsérelmet szenvedett/szenvedő csoport, vagyis az ellenőrzésekkel érintett területek lakói – ténylegesen, vagy a *jogsértő feltételezése* szerint – rendelkeznek a megjelölt védett tulajdonságokkal (nemzetiségi (roma) hovatartozás, hátrányos társadalmi helyzet, szegénység).

A zaklatásra, mint jogcímre alapított kereset vonatkozásában a felpereseknek kellett valószínűsítienie azt, hogy

- a jogsérelmet szenvedett/szenvedő csoportot hátrány érte/éri, vagy ennek veszélye fenyegette/fenyegeti (Ebktv. 19. § (1) bekezdés a) pont), vagyis az együttes jelenléttel megvalósult, összehangolt ellenőrzések, mint gyakorlat emberi méltóságot sértő magatartásnak minősül (a zaklatás objektív oldala), amelynek hatására a jogsérelmet szenvedő csoport körében, a védett tulajdonságokkal összefüggésben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet alakult ki, illetve ennek veszélye fennáll (zaklatás szubjektív oldala, Ebktv. 10. § (1) bekezdés),
- a jogsérelmet szenvedett/szenvedő csoport, vagyis az ellenőrzésekkel érintett területek lakói – ténylegesen, vagy a *jogsértő feltételezése* szerint – rendelkeznek a megjelölt védett tulajdonságokkal (nemzetiségi (roma) hovatartozás, hátrányos társadalmi helyzet, szegénység).

A második kereseti kérelem vonatkozásában:

- a felpereseknek kellett valószínűsíteniük azt, hogy a jogsérelmet szenvedett/szenvedő csoportot hátrány érte/éri, vagy ennek veszélye fenyegette/fenyegeti (Ebktv. 19. § (1) bekezdése a) pontja), vagyis a kereseti kérelemben megjelölt magatartások (a közgyűlésnek és a polgármesternek a fészekrakó problémával, a miskolci romák kanadai kivándorlásával, a nyomortelep felszámolással és a közös hatósági ellenőrzésekkel kapcsolatos nyilvános kommunikációja, valamint 2014 májusában a diszkriminatív lakásrendeleti módosítás elfogadása, annak kormányhivatali jelzés ellenére való fenntartása és alkalmazása, valamint a számozott utcák 2014 tavaszán kezdődött hátrányos megkülönböztetést megvalósító felszámolása emberi méltóságot sértő magatartásnak minősül (zaklatás objektív oldala), amelynek hatására a jogsérelmet szenvedett csoport körében a védett tulajdonságokkal összefüggésben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet alakult ki, illetve ennek veszélye fennállt (zaklatás szubjektív oldala, Ebktv. 10. § (1) bekezdés),

- a jogsérelmet szenvedett/szenvedő csoport, vagyis a miskolci szegregátumok, illetve gettósodott lakóépületek, utcák, területek lakosai – ténylegesen, vagy a jogsértő feltételezése szerint – rendelkeznek a megjelölt védett tulajdonságokkal (nemzetiségi (roma) hovatartozás, hátrányos társadalmi helyzet, szegénység).

A zaklatás törvényi tényállásából következik (Ebktv. 10. § (1) bekezdése), hogy annak megvalósulásához nem szükséges az összehasonlítható helyzetben lévő csoporttal való összevetés (Európa Tanács, valamint az Európai Unió Független Alapjogi Ügynöksége által közösen kiadott „Kézikönyv az európai megkülönböztetésmentesség joga”, a Kúria Pfv.IV.21.274/2016/4. számú eseti döntése). A zaklatás akkor is jogellenes, ha az hatásával alkalmas arra, hogy a megalázó légkört kialakítsa. E körben lényegtelen, hogy mire irányult a zaklatást megvalósító alperesek szándéka. Az európai kézikönyv értelmében nem szükséges bizonyítani, hogy az elkövetőt előítélet motiválta, azaz a faji vagy nem alapuló megkülönböztetés bizonyításához nincs szükség annak igazolására, hogy az elkövető rasszista vagy szexista nézeteket vall. Azt sem szükséges bemutatni, hogy a szóban forgó szabály vagy gyakorlat szándéka megkülönböztető bánásmód előidézése volt. Ez azt jelenti, hogy az állami hatóság vagy magánszemély hiába hivatkozik egy jó szándékra vagy jóhiszemű gyakorlatra, ha az említett gyakorlat hatására egy bizonyos csoport hátrányba kerül, akkor ez megkülönböztetésnek minősül. Továbbá a kézikönyv azt is kimondja, hogy az EU jog a rugalmas, objektív, szubjektív megközelítést képviseli, először is a zaklatás megtörténtének meghatározásakor arra támaszkodnak, hogy az áldozat hogyan érzékelte a bánásmódot.

Az Ebktv. alapján tehát e körülmények vonatkozásában felpereseknek csupán valószínűsítési, és nem bizonyítási kötelezettsége van, mely alacsonyabb szintű bizonyosságot jelent az Ebktv. értelmében arra tekintettel, hogy a bizonyítandó objektív tényekre vonatkozó adatok rendszerint, mint ahogy jelen esetben is, jórészt az alperesek birtokában vannak.

Az alperesek a felperesi valószínűsítést követően akkor tudják sikerrel kimenteni magukat, ha bizonyítják, hogy

- a) a közérdekű igényérvényesítésre jogosultak által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy
- b) az egyenlő bánásmód követelményét megtartották, illetve az adott jogviszony keretében nem voltak kötelesek megtartani.

Az alpereseknek ahhoz, hogy a felperes valószínűsítése esetén sikerrel igazolják azt, hogy az egyenlő bánásmód elvét megtartották vagy pedig nem voltak kötelesek megtartani, lényegében meg kell tudniuk cáfolni a felperesek által valószínűsített védett tulajdonság és a csoportot ért hátrány közötti oksági kapcsolatot, hiszen a sikeres felperesi valószínűsítés gyakorlatilag egy megdönthető törvényi vélelmet eredményez, miszerint a védett tulajdonság és a hátrány egyidejű fennállta megalapozza az ok-okozati összefüggést. A perbeli esetből kiindulva azt kell feltételezni, hogy amennyiben az ún. közös, együttes jelenléttel megvalósult hatósági ellenőrzések megtörténtekor a felperesek által megjelölt csoportnak létezett a felperesek által megjelölt védett tulajdonsága, és hasonló volumenű együttes jelenléttel megvalósult összevont ellenőrzéseknek az ilyen védett tulajdonságokkal rendelkező más csoport nem volt szenvedő alanya, úgy arra kell következtetnünk, hogy az ilyen jellegű ellenőrzések indoka a védett tulajdonság volt. Tehát az alpereseknek kell bizonyítani az eredményes felperesi valószínűsítést követően, hogy az egyenlő bánásmód elvét megtartotta, amit az ok-okozati összefüggés cáfolatával tud megtenni.

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság Tanácsadó Testülete, valamint az európai joggyakorlat is arra hajlik, hogy az oksági kapcsolat igazolása semmilyen módon nem hárítható a felperesre. Egyöntetű a Kúriának a joggyakorlata abban, hogy önmagában az összehasonlítható helyzet fennállta nem adhat alapot a hátrányos megkülönböztetés megállapítására, sikeres felperesi valószínűsítés esetén a védett tulajdonság és az elszenvedett hátrány közötti okozati kapcsolat hiánya azt bizonyítja, hogy nem történt hátrányos megkülönböztetés. A Kúria is szigorúan értelmezi az Ebktv. 19. §-át az Egyenlő Bánásmód Hatóság Tanácsadó Testülete 384/3/2008. (II.28.) TT. számú állásfoglalására tekintettel, amely kimondja, hogy diszkriminációs ügyekben a felperesre nézve érdemben kedvezőbb szabályokat kell alkalmazni, azaz nem bizonyítania, hanem csak valószínűsítene kell a védett tulajdonságát és az elszenvedett hátrányt. Ugyanis a kettő egyidejű fennállta lényegében megalapozza a kettő közötti kauzalitást, amit tehát külön nem kell igazolnia a felperesnek. Az ok-okozati összefüggést az alperesnek kell megcáfolnia ahhoz, hogy a bizonyítás keretei között sikeresen menthesse ki magát, ugyanis így tudja azt bizonyítani, hogy az egyenlő bánásmód elvét megtartotta (EBH 2015.M.24.). Ugyan van ezzel ellentétes indokolású, a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria által közzétett eseti döntés is (pl.: EBH2272/2010., Pfv.IV.20.363/2016/16.), azonban a törvényszék a fenti jogelveket figyelembe véve arra az álláspontra helyezkedett – de ez következik az Ebktv. már idézett 19. §-ának szó szerinti szövegéből is, ugyanis abban semmilyen szöveggörnyezetben nincs említve az oksági kapcsolat - , hogy az ok-okozati összefüggés valószínűsítésére a felperesek nem voltak kötelezhetőek az eljárás során.

A fentiéken túlmenően az Ebktv. 7. § (3) bekezdése értelmében a 8. § b)-e) pontja szerinti tulajdonságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés, valamint jogellenes elkülönítés esetében a (2) bekezdés nem alkalmazható. Ez azt jelenti, hogy a nemzetiségi hovatartozáson (8. § e) pont) alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés esetén az alperes nem hivatkozhat a 7. § (2) bekezdés szerinti általános kimentési okra, így sem mások alapjogainak védelmére, sem az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő ésszerű indokra. A törvényszék álláspontja szerint a perben a nemzetiséghez tartozás mellett megjelölt, a többes diszkriminációt megalapozó két másfajta tulajdonság e garanciális rendelkezést nem gyengítheti, vagyis az Ebktv. 7. § (3) bekezdése jelen perben is alkalmazható.

A per során annak a vizsgálata, hogy sérült-e az ellenőrzött személyek tisztességes eljáráshoz, hatékony jogorvoslathoz, magánszféra védelméhez, információs önrendelkezési jogához való alapjoga, az alkotmányossági szükségességi és arányossági teszt alkalmazása szükséges, míg ezen alapjog sérelmekkel összefüggő egyenlő bánásmódhoz való jog sérelme (amit az okoz, hogy az alapjog sérelme egy kifejezetten adott, többes védett tulajdonsággal rendelkező csoportot érintene) tekintetében nincs helye a teszt alkalmazásának sem, e tekintetben az alperes csak az Ebktv. 19. § (2) bekezdése alapján menthetné ki magát. Tekintettel arra, hogy a zaklatás a közvetlen hátrányos megkülönböztetés egy speciális formája, ezért jelen ügyben a zaklatás jogcímre alapított kereseti kérelmek vonatkozásában sincs helye a 7. § (2) bekezdés szerinti kimentésnek (Egri Törvényszék 12.P.20.065/2013/128., a személyek közötti faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló EU Tanács 2000. június 29-i 2.2000/43/EK irányelv – a továbbiakban faji irányelv 2. cikk (1) és (3) bekezdése).

A jogvita elbírálására a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezései az irányadók, hiszen a 2013. évi CLXXVII. törvény (új Ptk.) 8. §-ának (2) bekezdése szerint az új Ptk. hatálybalépése előtt megsértett személyhez fűződő jogok alapján érvényesíthető polgári jogi igényekre a jogsértés idején hatályos jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni, az új Ptk. hatályba lépése előtt (2014. március 15.) megkezdődött, folyamatosan tanúsított jogsértő magatartásra – ideértve a mulasztást is – pedig akkor is az új Ptk. hatályba lépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a jogsértő magatartás befejezése az új Ptk. hatályba lépése utáni időpontra esik. A perbeli esetben a jogsértő magatartás kezdete 2011. év, erre tekintettel a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni.

A perben a bíróságnak *alapjogi bíráskodást* kellett végeznie. A perben alkalmazott valamennyi jogszabály értelmezése során az Alkotmányt, illetve Alaptörvényt kellett alkalmaznia, és szükségszerűen alkalmaznia kellett bizonyos alapjogi követelményeket. Ez azt jelenti, hogy a perben alkalmazandó valamennyi jogszabályt az alapjogra tekintettel kellett értelmeznie, alkalmaznia, és figyelembe kell vennie azt is, hogy az alapjogok gyakorlásának korlátozására csak akkor kerülhet sor, ha az mások alapvető jogainak érvényesülése vagy alkotmányos érték védelme szükségessé teszi. Az alapjogok korlátozása esetén a bíróságnak végig kell vezetnie a szükségességi és arányossági tesztet, ennek során az alapjog tartalmát és garanciáit szabályozó rendelkezéseket kiterjesztően, míg a korlátozó rendelkezéseket megszorítóan kellett értelmeznie.

A felperesek keresete részben alapos az alább kifejtett indokok szerint:

A Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. 76. §-a szerint a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése...

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja szerint akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;

A bíróság a perben a per tárgyát is képező, a tényállási részben kifejtett módon és időszakban megvalósult, a felperesek által közös hatósági ellenőrzésnek elnevezett ellenőrzésekre a hatóságok és társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzések kifejezést használja azért, mert a szóban forgó ellenőrzéseken nem csak a szűk értelemben vett hatóságok, hanem más társszervek (pl. közüzemi szolgáltatók) is részt vettek, ezért ezen ellenőrzéseket nem lehet szó szoros értelemben közös hatósági ellenőrzéseknek tekinteni.

Gettónak a perbeli viszonylatban pedig azokat a miskolci lakóépületeket, utcákat, területeket kell érteni, amely nem szegregátumban található, de túlnyomórészt a felperesek által megjelölt, védett tulajdonsággal rendelkező emberek élettereként szolgál.

A bizonyítékok értékelése körében e helyen is hangsúlyozza a bíróság, hogy a fentebb részletezett módon a felpereseknek csupán valószínűsítési kötelezettsége volt, ezzel szemben az alpereseknek a kimentés körében bizonyítaniuk kellett.

A törvényszék a Pp. 206. §-a értelmében a felek által rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat a maguk összességében értékelte, és meggyőződése szerint bírálta el, az alábbiak szerint:

Első kereseti kérelem

A) Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

A/1. A hatóságok, társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzések

Azt, hogy 2011. évtől kezdődően voltak összehangolt, együttes jelenléttel megvalósult ellenőrzések, valószínűsíti az alperesek jogi képviselőinek azon, az eljárás alatt több alkalommal is megtett nyilatkozatai, amelyekben a MIÖR vezetőváltásáig (2015. év eleje) elismerték e gyakorlatot, annak ellenére, hogy a későbbiek során úgy fogalmaztak, hogy e kijelentésük nem volt elismerésnek tekinthető. Ettől még tény, hogy az ítélet tényállási részében leírt, és a fogalommeghatározásoknál ismertetett több hatóság, társszerv együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzésekre sor került, ezen nem változtat az az alperesi nyilatkozat, hogy ezek nem tekinthetők ún. összevont hatósági ellenőrzésnek, mert a részt vevők saját eljárási szabályaik szerint jártak el. Az ellenőrzések tényét erősíti a már hivatkozott, az ítélet tényállási részében ismertetett Beszámolók (I-III.) adattartalma is. 2013 novemberében az I. rendű és 2014. január végén a II. rendű felperes közérdekű adatigénnyelessel fordult a III. rendű alpereshez, akinek akkori vezetője, Vincze Csaba utóbbi válaszában (a keresetlevél 7. számú melléklete) arról tájékoztatta a II. rendű alperest, hogy 2013. április 1-je és 2014. január 23. között 45 alkalommal folytattak társszervekkel, társhatóságokkal közös ellenőrzéseket, amelyek elsődleges célja az önkormányzati vagyon védelme volt. Ugyanilyen tartalmú az I. rendű felperes adatigénnyelésére küldött válasza is a III. rendű alperes vezetőjének (keresetlevél 8. sz. melléklet). A rendészet vezetője által megküldött táblázatban az ellenőrzések helyszíneit összevetve a 2008-as IVS Tervvel megállapítható volt, hogy az adatszolgáltatásban szereplő ellenőrzések kizárólag vagy a Tervben szereplő ún. szegregátumokban vagy alacsony státuszú személyek, főleg romák által sűrűn lakott, elgettósodott utcákban, településrészekben történtek. A szolgáltatott adatok szerint bizonyos helyszínekre az ellenőrzést végző személyek több alkalommal is visszamentek (például Szilvás utcai bérházak, Csermőke, Tetemvár, Lyukóvölgy), amely helyszíneken néhány hét eltéréssel ugyanazon kötelezettségek ismételt ellenőrzésére került sor. Az adatszolgáltatás szerint összesen 1904 ingatlant és összesen 3544 személyt ellenőriztek a MIÖR felállításától egészen 2014. január végéig. Vincze Csaba az ellenőrzésekkel összefüggésben azt nyilatkozta: „akinek félnivalója van, az nem baj, ha tart a hatósági ellenőrzésektől, sőt...” (9. sz. DVD videofelvétele, 2:20-2:23). Azt is kifejtette, „ha a kollégáink ott vannak a területen, akkor már a jelenlétükkel is adott helyzetben arra tudják az ott élőket, ott lakókat úgymond predesztinálni, hogy legyen kicsit nagyobb a rend, tartsanak rendet, ne szemeteljének, ne legyen gazos az udvar, ne lopják az áramot vagy a vizet” (3:50-4:04). Azt is nyilatkozta, hogy „a polgármester úr, mind a hivatal vezetőinek egyértelmű elvárása, velünk közösen, hogy megpróbáljon minél nagyobb rendet, biztonságot teremteni. Ennek az a lényege, az a célja, hogy azon állampolgárok, akik törvénytisztelők, azon állampolgárok érezzék biztonságban, nyugalomban magukat, azok pedig, akik megkerülik a törvényeket, és megpróbálják ezeket kijátszani, azok pedig egyáltalán ne érezzék magukat biztonságban, úgyhogy ez a teljes önkormányzati elvárás, és nyilván ennek teszünk mi eleget” (4:23-5:06). „Én úgy gondolom, hogy jó néhány intézkedésről tudnék számot adni, amikor a visszatérő intézkedésünk eredményeképpen elköltözött az adott területről. Nyilván ez nem száz százalékos biztonsággal van így, de ha már azt mondom, hogy tíz emberből öt elköltözik, aki nem abba a környezetbe való, akkor már nagyon komoly eredményt elértünk, de ha csak kettő elköltözik is, eredményt értünk el” (6:18-6:45). A közvetett önkormányzati tulajdonban lévő Miskolci Napló online hírportál (www.minap.hu) is rendszeresen tudósított a társszervekkel, társhatóságokkal közösen végzett ellenőrzésekről (a keresetlevél 3., 4., 6. mellékletei, 2016. június 30-i előkészítő irat 4. számú melléklete, 80. számú előkészítő irat 2. számú melléklete).

Az Ombudsmani Jelentés (keresetlevél 5. melléklete 13-26, illetve 59-67. oldala) lényeges bizonyítékkul szolgál az ellenőrzéseknek nem csak a megtörténtére, hanem annak a módjára is. A vizsgálat során írásban, majd a helyszíni látogatások során a munkatársak szóban is rákérdeztek arra, hogy az állampolgároknak, illetve az ellenőrzést végző szervezeteknek a tudomása szerint mi volt az átfogó közös ellenőrzések elrendelésének oka, célja, ki és mikor döntött azok megindításáról, illetve próbálta a közös, összevont, átfogó jellegű ellenőrzések jogi hátterét, fogalmát is tisztázni. Miskolc M. J. V. Önkormányzatának Jegyzője 2014. június 10-én kelt levelében a jelzett ellenőrzésekhez kapcsolódóan kiemelte a MIÖR szerepkörét. Az ellenőrzések legfontosabb céljaként a közterület-felügyelők jogszabályban meghatározott alapfeladatai közül az önkormányzati tulajdonban lévő lakások vagyónvédelmének biztosítását jelölte meg: ezekben a lakásokban a MIK Zrt. és a bérlő közötti szerződés betartásának érdekében a lakcím-bejelentési kötelezettség, a személyszállítási szerződések, és az állattartási szabályok betartásának ellenőrzése történt. A jegyző válasza szerint a MIÖR munkatársai több esetben kizárólag a társszervek kérésének eleget téve vettek részt az általuk végzett ellenőrzéseken, segítséget nyújtottak az ellenőrzési célpontok felkutatásában és biztosították a társszervek munkatársainak testi épségét, zavartalan munkavégzését. A jegyzői válaszelevél „a társszervek együttműködésével közösen végzett eseti ellenőrzések a jelenlegi mértékű szervezettséggel történő” végrehajtásának kezdeteként 2013. április 1-jét, a MIÖR megalakulását említi. Ugyanakkor a helyszíni vizsgálatok alkalmával többször is elhangzott, hogy a közös ellenőrzésekre a korábbi évek során is volt példa. A jegyző 2014. június 10-i levelében rögzíti, hogy összevont közös hatósági ellenőrzések nem voltak, „előre megtervezett útvonal szerint haladó, közös hatósági ellenőrzések megszervezésére, illetve lebonyolítására egy alkalommal sem került sor” (Ombudsmani Jelentés 13. oldal). A jegyző a levelében arra is utalt, hogy az összevont ellenőrzést a fővárosi és megyei kormányhivatalokról szóló 288/2010. (12.21.) Kormányrendelet 6/B. §-a alapján csak fővárosi, megyei kormányhivatalok, szakigazgatási szervek tarthatnak, a MIÖR a Kftv. 23. § (1) bekezdése értelmében összevont ellenőrzést nem végez, közterület-felügyeletet ellátó szerv esetében ez fogalmilag kizárt, hiszen a Ket. erre eleve nem is ad lehetőséget. A Miskolcon folyó közös ellenőrzésekkel kapcsolatban a jegyző hangsúlyozta, hogy azok eseti jellegűek voltak, nem tervszerűen kerültek végrehajtásra, az egyes ellenőrzést végző szervek jogi értelemben külön-külön saját feladat-és hatáskörükben jártak el. Nem vitatta azonban ezzel az egyidejűleg lezajló ellenőrzések tényét. Arra a kérdésre, hogy a helyi közszolgáltatók közös ellenőrzésekbe történő bevonását mi indokolta, van-e tudomásuk az ellenőrzéseken való jelenlétükről, nem adott konkrét választ. Azt is elmondta a jegyző, hogy egyes, külön-külön hatáskörben végzett egyidejűleg lezajló ellenőrzések elrendelésére állampolgári és különböző szervezetek részéről érkező bejelentések alapján kerül és került sor. A jegyző 2014. október 10-én kelt levelének mellékleteként megküldött e-mailekből az derül ki, hogy a közös ellenőrzéseket a polgármesteri kabinet közbiztonsági referense szervezte olyan formában, hogy előzetesen e-maileket juttatott el azoknak a szervezeteknek, melyeknek jelenlétére, tevékenységére az önkormányzat számított. A közös ellenőrzéseket szervező e-mail azzal a kezdőmondatokkal indult, hogy „Miskolc M. J. V. Polgármesteri Hivatala más társhatóságokkal együttműködve ellenőrzést tervez”, ezt követően az ellenőrzés időpontját és helyszínét közölték. Részletes tájékoztatást adtak arról is, hogy hol, mikor és ki tartja majd az „elígazítást”. A helyszíni irányítást, az ellenőrzések elígazítását a vizsgálók rendelkezésére bocsátott e-mailek szerint általában a MIÖR vezető munkatársai tartották. Az „ellenőrzés” tárgyú e-mailek címzettjei a közös ellenőrzésekre meghívott szervek a következők voltak: MIÖR, polgármesteri hivatal szervezeti egysége (pl. egészségi és szociális osztály, egészségügyi, szociális bizottság elnöke, sajtószóvivő, közbiztonsági referens), Miskolci Rendőrkapitányság, EMÁSZ, Miskolci Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézete, Miskolci Járási Hivatal Járási Gyámhivatala, a DIGI Kft., Miskolci Városgazdálkodási Kht., MIVÍZ Kft., MIHŐ Kft.

A felsorolt szervek nem minden esetben vettek részt minden ellenőrzésen, illetve kaptak meghívást azokra. Az önkormányzat szakembere a kiválasztott területtől függően döntött a résztvevők köréről. Rögzítette az ombudsmani vizsgálat azt is, hogy összevetette a közös ellenőrzéseket koordináló e-maileket és az állampolgári bejelentéseket, néhány eset kivételével nem volt egyezés látható. A közös ellenőrzéseken részt vevő szervek képviselői az ellenőrzések szervezésével összefüggésben a helyszíni vizsgálat alapján az alábbiakat mondták: A rendőrség nyilatkozata szerint az ellenőrzéseken való közreműködésről a közbiztonsági referens döntött, aki az ellenőrzéseket is koordinálta. A Rendőrség az ellenőrzések megkezdése előtt előbb telefonon, majd e-mailben kapott tájékoztatást a terület megjelölése mellett az ellenőrzés időpontjáról. A résztvevő társhatóságok jelenléte kizárólag az ellenőrzés előtt tartott eligazítások során derült ki, előzetes vizsgálati tervek nem készültek. A kormányhivatal munkatársai elmondták, hogy személy szerint nem kaptak e-mail leveleket a közös ellenőrzésekkel összefüggésben, de a Kormányhivatal írásbeli válaszában a Járási Hivatal Járási Gyámhivatal és Járási Népegészségügyi Intézete tekintetében utal a helyi önkormányzati meghívásokra. A MIHŐ munkatársai elmondták, hogy a jegyző megbízásából e-mail útján kaptak tájékoztatást azokról a területekről, ahol a közös ellenőrzések folytak, amelyekben felhívták őket arra, hogy csatlakozhatnak a kezdeményezéshez. Azokon a helyeken, ahol a meleg víz kizárása szükségessé vált, listát készített a MIHŐ, amit eljuttatott az I. rendű alperes felé, és kifejezésre juttatták, hogy ezeken a helyeken részt kívánnak venni az ellenőrzéseken. A MIK Zrt. képviselői azt nyilatkozták, hogy az önkormányzat keresete meg őket a közös ellenőrzéseken való részvétellel kapcsolatban, amikor az ellenőrizendő terület önkormányzati bérlakásokat érintett. Az ÉMÁSZ képviselője elmondta, hogy az ellenőrzések helyéről, időpontjáról a II. rendű alperestől kaptak e-mail értesítést. A Polgármesteri Hivatal Szociális Osztálya azt mondta, csak akkor jelzett vissza a közbiztonsági referensnek, ha nem kívántak részt venni a közös ellenőrzéseken. Az ellenőrzést megelőzően a MIÖR-nél volt eligazítás, itt találkoztak a társhatóságok képviselőivel is, Pl. ÉMÁSZ, ÁNTSZ, Gyámhivatal. A helyszínen rövid eligazítás után mindenki a saját munkáját végezte, ők kizárólag olyan ingatlanokba mentek be, ahol konkrét ellenőrzést kellett végezniük. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviselője szerint a MIÖR osztályvezetője az adott helyszín egyik parkolójában, vagy a főtéren igazította el a 20-40 fős ellenőrzést végző csoportot. Később megszüntették ezt, vélhetően annak érdekében, hogy a családok ne készülhessenek fel az ellenőrzésre. Az utóbbi időszakban tudomása szerint a MIÖR helyiségében igazítják el az ellenőrzésben részt vevő hatóságok és szervek munkatársait (Ombudsmani Jelentés 21-22. oldal). Az ombudsmani vizsgálat a III. rendű alperes által koordinált közös ellenőrzési gyakorlatról végül azt állapította meg, hogy az ellenőrzéseket 20-40 fő, különféle hatóságok és közszolgáltatók munkatársai közösen, egyidejűleg, előre meghatározott időpontban és útvonalon, a polgármesteri hivatal közrendvédelmi referensének előzetes szervezése, valamint a MIÖR vezetőjének közreműködésével, eligazításával bonyolították le. Egy adott területen szinte minden ingatlant, lakást ellenőriztek. Az ellenőrzéseket előzetesen egyeztetve, szisztematikusan, szinte heti rendszerességgel szervezték meg. Területileg lényegesen szélesebb körűen, jóval nagyobb területen folytak az ellenőrzések, mint ami az állampolgári bejelentésekből következhetett volna (59. oldal). Az ombudsmani jelentés szerint a jegyző összesítésében szereplő közösen ellenőrzött területek és az antiszegregációs terv összevetéséből megállapítható volt, hogy több mint 90%-ban a túlnyomórészt romák által lakott szegregátumokban folytak az ellenőrzések (18. oldal). Az ellenőrzések konkrét lebonyolításának főbb jellemzői körében kiemelte, hogy az érintettek előzetes értesítést nem kaptak, az ellenőrzés okáról, céljáról, kimeneteléről nem kaptak a családok tájékoztatást, a hatósági személyek nem igazolták magukat, de általában egyenruha alapján megkülönböztethetőek voltak. Az érintettek közül sokan panaszkodtak az ellenőrzésben részt vevők beszédstílusára, annak udvariatlan, megalázó, kioktató jellegére (de erőszakos fellépésről nem szerzett az ombudsmani hivatal tudomást).

Az egy-egy ellenőrzésben részt vevő 20-40 fő közötti hatósági közeg (ideértve a közszolgáltatók képviselőit is) egy adott terület valamennyi ingatlanát ellenőrzés alá vonta, egy-egy lakásba általában 5-6 fő lépett be egyszerre. Az ellenőrzöttektől személyi igazolványt, lakcímkártyát kértek el a belépést követően, az igazoltatást a III. rendű alperes állományába tartozók, illetve rendőrök végezték. Az ellenőrzést végzők bementek a lakásokba, azok tisztaságát is ellenőrizték, sokszor a hűtőszekrénybe, fürdőszobába is benéztek. Az ellenőrzések több szegénytelepen megismétlődtek, volt, ahol egy hónap alatt két-három alkalommal, de volt család is, ahol ötször is jártak. Az ismételt ellenőrzések a már korábban igazolt tényekre irányultak, ezeket az ismételt ellenőrzéseket az érintettek különösen zaklatónak élték meg. Az ellenőrzésekről jegyzőkönyv nem készült, hanem egy adat-és cselekményrögzítő lap, amit a jegyző szerint aláírtak az érintettekkel is, de abból példányt az érintettek nem kaptak, a meghallgatott érintettek közül sokan nem is emlékeznek arra, hogy bármit is aláírtak volna (23-24. oldal). Az Ombudsmani Jelentés megállapításai szerint az így végrehajtott közös hatósági ellenőrzések jogszabályi felhatalmazása hiányzik (60. oldal), vagyis azok megszervezésére és lebonyolítására jogszabályi háttér nélkül, törvényi felhatalmazás hiányában került sor. Az ombudsman visszásnak találta jelentésében az ellenőrzések gyakorlati lebonyolítása körében azt is, hogy nem volt előzetes értesítés, pedig a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 57. §-a előírja (61. oldal). A Ket. 91. §-a alapján ellenőrzéstervet és ellenőrzési jelentést kellett volna, hogy készítsenek, ám egyik sem készült el. Az érintettek megfelelő tájékoztatása is megkérdőjeleződött. A párhuzamosan zajló eljárások miatt nehezen volt értelmezhető az állampolgár számára a jogszabályi háttér, és az átláthatatlan, párhuzamos ellenőrzések a jogorvoslati jog érvényesítését is akadályozták. Különösen aggályos, hogy a közszolgáltatók munkatársai kvázi hatóságként részt vehettek az ellenőrzéseken. Egyszerre több hatóság jelen lehetett adott ellenőrzött személyeknél – különböző eljárási szabályok összehangolása is gondot okozhatott az eljáró hatóságok számára (62. oldal). Nem, vagy csak esetlegesen készültek jegyzőkönyvek az ellenőrzésekről (jelentés 63. oldal 1. bekezdés). Az Ombudsmani Jelentés az intézkedések között azt az ajánlást tette (84. oldal), hogy haladéktalanul meg kell szüntetni a hatóságok és közszolgáltatók nagy létszámú részvételével közösen végzett ellenőrzéseket. Gondoskodni kell arról, hogy valamennyi irányítás és felügyelet, valamint fenntartói hatásköre alá tartozó miskolci önkormányzati szerv eljárása és gyakorlata megfeleljen az irányadó garanciális törvényi és kormányrendeleti előírásoknak. A sosinet.hu internetes portálon 2014 januárjában megjelent, koncentrált hatósági ellenőrzésekről szóló videofilmje (csatolva a 9. számú beadványhoz DVD mellékletként) a nyilatkozók állítása szerint a hatósági személyek gyakran az ellenőrzött ingatlanokba bemennek, az ellenőrzéssel érintett személyeket saját ingatlanukban igazoltatják, előfordul, hogy még a lakás WC-jébe is bemennek a hatóságok tagjai ellenőrizni, hogy van-e WC papír, illetve az is előfordul, hogy az ellenőrzés során benéznek a hűtőszekrénybe (0:44-0:56). Egy másik nyilatkozó elmeséli, hogy hozzájuk bementek, és még fényképeket is készítettek a hatósági személyek (3:15-3:20), például magáról a WC-ről is (3:33-3:35). A 34. számú jegyzőkönyvben az I. és a II. rendű alperesek jogi képviselője azt nyilatkozta, hogy a III. rendű alperes már nem folytatja az ombudsmani vizsgálat alapjául szolgáló cselekményeket azon időponttól kezdődően, hogy a vizsgálat lezajlott és vezetőváltás történt 2014. végén vagy 2015. elején. A hatósági ellenőrzések összehangolását pedig az is igazolja, hogy az I. rendű felperes és a III. r. alperes között a Miskolci Járásbíróságon 29.P.22.895/2015. számon közérdekű adatok kiadása iránti perben a III. r. alperes jogi képviselője, aki jelen perben az I. és II. r. alperesek jogi képviselője, az ombudsmani jelentést idézve arra hivatkozott, hogy az ellenőrzések helyszínét előzetesen a polgármesteri hivatal határozta meg. Az ellenőrzések tényét valószínűsíti továbbá a felperesi tanúk vallomásai, különösen Pribelszky Jenő vallomása (59. számú jegyzőkönyv), melyben azt mondta, hogy az úgymond közös fellépéssel megvalósuló ellenőrzések 2011-től indultak, azon részt vettek más szervek, társhatóságok, például a szociális egészségügy, gyámügy, a Holding cégei.

Az alperesi tanúk közül Kovács László (42. számú jegyzőkönyv 2. oldal alja) elmondta, hogy 2010-11-től voltak olyan ellenőrzések, amelyeket más hatóságokkal, szervezetekkel együtt folytattak, mely úgy történt általában, hogy a polgármesteri hivataltól kaptak e-mail formájában egy levelet, hogy a polgármesteri hivatal mely területen mikor, milyen jellegű ellenőrzéseket kezdeményez. Takács János is elismerte a koordinált hatósági ellenőrzéseket, amikor elmondta, hogy „2-3 éve már úgynevezett összevont ellenőrzéseket más társszervekkel nem tartunk, jelenleg a MIÖR önállóan végzi el a jogszabályban foglalt kötelezettségét (42. számú jegyzőkönyv 13. oldal alja). Dr. Vassné Papp Nóra korábbi közrendvédelmi referens tanúvallomása szerint ő maga küldte ki a társszerveknek az e-maileket azzal a szöveggel, hogy „Miskolc M. J. Város Önkormányzata más társszervek együttműködésével átfogó ellenőrzést szervez x helyen y időpontban” (45. számú jegyzőkönyv 4. oldal 3. bekezdés). Kiss István közterület-felügyelő 2011-től megerősítette a koordinált közös hatósági ellenőrzéseket (59. számú jegyzőkönyv 14. oldal utolsó bekezdés).

Az ellenőrzések során tehát gyakran előfordult, hogy egy család egy alkalommal egyidejűleg ki volt téve lakcím-nyilvántartási, állat-egészségügyi, hulladékkezelési, köztisztasági, gyámhatósági, közüzemi (áram, víz) és szociális igazgatási ellenőrzésnek, mindamellet a lakók tulajdonjogát is ellenőrizték, adásvételi szerződések bemutatását kérték tőlük.

Az együttes jelenléttel megvalósult, összehangolt ellenőrzések megtörténtét azonban csak 2011. évtől 2015. év elejéig látta valószínűsítettnek a törvényszék, az alábbiak miatt:

A felperesek tanúk vallomásaival és a Minap online hírportál tudósításaival kívánták azt valószínűsíteni, hogy 2015-től napjainkig, azaz 2018 áprilisáig folyamatosak voltak a per tárgyát képező ellenőrzések. E körben ugyanakkor az volt megállapítható, hogy a felperesek által csatolt, újságcikkeket összesítő táblázat (80. sz. beadvány melléklete) lényegében 2015. év elejétől már nem tudta azt megjelölni, ezáltal valószínűsíteni, hogy voltak a fentebb leírt fogalom meghatározásnak megfelelő, összehangolt, közös jelenléttel megvalósított ellenőrzések, hiszen az újságcikkek csupán – a korábbi évek gyakorlatából származó elnevezést használva – ellenőrzésekről (razziákról) szóltak, de arról nem, hogy azokon kik vettek részt, és pontosan milyen típusú ellenőrzések lefolytatására került sor. Az I. és a II. rendű alperesek jogi képviselőjének a már a fentiekben idézett, lényegét tekintve elismerő nyilatkozata is az volt, miszerint 2014. végén vagy 2015. elején, amikor a vezetőváltás a III. r. alperes szervezetében lezajlott, már nem végezték a közös ellenőrzéseket. Kovács László Csaba (42. számú jegyzőkönyv 3. oldal utolsó bekezdése) nyilatkozata is azt tartalmazza, hogy 2014 decemberétől nem működnek közre az ún. összevont ellenőrzéseken. Rácz Béla tanú is csupán a Minap újságcikkekre hivatkozva állította azt a 34. számú jegyzőkönyv 5. oldalán, hogy jelen pillanatban is folytatódnak az ellenőrzések, de ő maga nem tudott ilyen ellenőrzési tevékenységről beszámolni, és azt sem tudta leírni, hogy ezek az ellenőrzések pontosan kik által és milyen ellenőrzéseket jelentenek. Tamás Attila tanú azon nyilatkozata, hogy legutóbb talán 2-3 hete kapott jelzést, bejelentést arról, hogy úgynevezett „razziát” tartanak, konkrétum és személyes tapasztalat nélkül ugyancsak nem támasztja alá, és még csak nem is valószínűsíti e tény, mint ahogy Váradi Gábor tanú azon vallomása sem, hogy pár hónappal ezelőtt még értesült a lakosságtól az ellenőrzésekről, de arról is, hogy ezek jóval kisebb létszámban, csoportokban történnek, mezőőr, polgárőr, rendész részvételével. A felperesek által idézett, dr. Kriza Ákos polgármesternek a 2015. június 11-i sajtótájékoztatóján elhangzott azon nyilatkozata, hogy „*az ombudsman a miskolci hatósági ellenőrzések azonnal beszüntetését kérte, a városvezetés azonban – az eredmények és az ellenőrzések támogatottsága tükrében – ennek nem fog eleget tenni. A jelentés azon részével, amely a hatósági ellenőrzések azonnali beszüntetését kéri, nemhogy nem ért egyet a városvezetés, de nem is fogja azt betartani, mert azt látják, hogy eredményeket érnek el vele*”, önmagában szintén nem igazolja az olyan léptékű közös ellenőrzések

folytatását, mint amely miatt a felperesek az egyenlő bánásmód követelményének a megsértését állították. Tehát a felperesek erre az időszakra az újságcikkek és a homályos tanúvallomások mögé nem tudtak a fentiekben felsorolt bizonyítékokat felsorakoztatni, amellyel sikeresen valószínűsíthették volna azt, hogy a jelenben is, egészen 2018 áprilisáig folytak ezek az összehangolt, együttes jelenléttel megvalósult ellenőrzések.

A törvényszék álláspontja szerint – a fentebb kifejtettek okán – a felperesek ugyanakkor sikerrel valószínűsítették (bizonyították is) azt, hogy 2011. és 2015. év eleje között gyakorlat volt a per tárgyát is képező ellenőrzések, az alperesek pedig e tényt a saját előadásukon kívül nem tudták cáfolni.

A/2. Az alperesek felelőssége

A bizonyítási eljárás iratanyaga alátámasztja azt, hogy az együttes jelenléttel megvalósult, összehangolt ellenőrzések megszervezésében az I. és II. r. alpereseknek, az ellenőrzések végrehajtásában 2013. április 1. napjáig az I. és a II. rendű alpereseknek, ettől az időponttól kezdve a III. rendű alperesnek volt meghatározó szerepe. Ezt támasztja alá az ombudsmani jelentés, miszerint a II. rendű alperes közrendvédelmi referense szervezte előzetesen az ellenőrzéseket, és azok lebonyolítására a MIÖR vezetőinek eligazításával került sor (ombudsmani jelentés 21-22. oldal, 59. oldal 3. bekezdés). A jelentés szerint a jegyző 2014. október 10. napján kell levelének mellékleteként megküldött e-mailekből az derül ki, hogy a közös ellenőrzéseket a polgármesteri kabinet közbiztonsági referense szervezte olyan formában, hogy előzetesen e-maileket juttatott el azoknak a szerveknek, melyek jelenlétére, tevékenységére az önkormányzat számított. A közös ellenőrzéseket szervező e-mail azzal a kezdő mondattal indult, hogy Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala más társhatóságokkal együttműködve ellenőrzést tervez. Ezt követően az ellenőrzés időpontját és helyszínét közölték. Részletes tájékoztatást adtak arról is, hogy hol, mikor és ki tartja az eligazítást. A helyszínen az ellenőrzések eligazítását általában a MIÖR (illetve elődje, a Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztály) vezetői tartották. Pribelszky Jenő tanú elmondta, hogy a közterület-felügyelet vezetői telefonon tájékoztatták az ellenőrzések helyszíneiről, illetve hogy pár száz méterre a konkrét ellenőrzés helyszínétől összegyűltek, körbeállták a közterület-felügyelet osztályvezetőjét vagy helyettesét, aki tartotta ott mindenkinek az eligazítást, és közölte, hogy miért vannak ott, miért kell ellenőrizni, illetve hogy melyik helyszínre fog sor kerülni. A közterület-felügyelet vezetőinek koordinációs szerepével kapcsolatban elmondta, hogy az eljáró vezető a társszerveknek nem mondta meg, hogy mit és hogyan ellenőrizzenek, de egy általános koordinációs szerepet töltött be, hogy mely területet fogja érinteni és milyen módon az az ellenőrzés. Az egyéb társszervek a saját feladataikat tudták, amikor odaérkeztek. Elmondta továbbá, hogy megítélése szerint a Polgármesteri Hivatal volt, aki az ellenőrzések helyszínét kijelölte, és az látszik igazoltnak, hogy egyfajta ütemterv szerint zajlottak ezek, mert meg voltak határozva a visszaellenőrzések időpontjai is. Dr. Vassné Papp Nóra Katalin (45. sorszámú jegyzőkönyv) tanú elmondta, hogy 2011-ben az önkormányzat alakított egy munkacsoportot, melyben a várost érintő lakossági bejelentéseken alapuló problémák feltérképezésén és megoldásán dolgoztak a részt vevő önkormányzati alkalmazottak, és szükséges lenne egy olyan koordináció, ha egy helyre kellene több osztálynak vagy több szervnek az embereit kivinni, akkor egy időpontban menjenek. Előadta továbbá, hogy ő értesítette elektronikus úton a hatóságokat a közös ellenőrzésekről, ezekben az e-mailekben lényegében arról volt szó, hogy meghatároztak egy tervezett időpontot, és egy meghatározott helyszínt, hogy hol fog az az ellenőrzés történni. Kovács László Csaba vallomásában elmondta, úgy történt az ellenőrzés, hogy a Polgármesteri Hivataltól kaptak e-mail formájában egy levelet, hogy a polgármesteri hivatal mikor, mely területen, milyen jellegű ellenőrzéseket kezdeményez.

„Amikor kaptuk a polgármesteri hivatalból az e-mailt, hogy szerveznek összevont ellenőrzéseket, akkor ott az időpontot és a helyszínt kaptuk meg.” A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal a Miskolci Járási Hivatal 2018. július 9-i nyilatkozata szerint a jegyző felkérése alapján vett részt az ellenőrzésen a Kistérségi Népegészségügyi Intézet, mely szerv 2012. évben 26 felkérésből 7 alkalommal végzett ellenőrzést, míg 2013. évben az I. rendű alperes értesítése alapján az abban megjelölt területeken 37-ből hét alkalommal, 2014-ben 20-ból 9 alkalommal végzett hatáskörébe tartozó ellenőrzést, majd annak eredménye alapján megtette a szükséges további intézkedéseket.

Ezáltal a törvényszék valószínűsítettnek találta azt a felperesi állítást, miszerint ezek az összehangolt ellenőrzések a városvezetés döntésén alapultak, melyek megszervezését az önkormányzati szervezetrendszeren belül bonyolították le, azok végrehajtásával pedig az önkormányzati rendészet játszott meghatározó szerepet.

Ezzel szemben az alperesek – saját előadásukon kívül – semmivel nem tudták a rendelkezésre álló adatokkal szemben ennek az ellenkezőjét bizonyítani. Azon alperesi érdemi védekezés kapcsán, hogy állampolgári bejelentés alapján, az alapvető jogok védelmében került sor a közös ellenőrzésekre, az ombudsmani jelentés a következőket állapította meg: a 2014. június 10-i jegyzői levél szerint az ellenőrzés alá volt utcák, területek kiválasztására a már említett állampolgári, illetve különböző szervezetek részéről érkező bejelentések alapján került sor. A vizsgálat során rendelkezésre bocsátott bejelentések, panaszok száma 60 darab volt. A megküldött jegyzői összesítő táblázat adatait összegezvén ugyanakkor az állapítható meg, hogy a 2013. április 15. és 2014. április 17. között zajló ellenőrzések több, mint 2700 ingatlant érintettek, és ennek során közel 4500 főt vontak ellenőrzés alá, esetenként visszatérő jelleggel, körükben több, mint 1000 kiskorút. A jelzett időszakban tehát körülbelül negyvenötször több ingatlant ellenőriztek, mint amennyi bejelentés érkezett.

Egyebekben pedig teljes mértékben életszerűtlen, ezért ki is zárható, hogy egy adott területen valamennyi ingatlanban lakó gyermek vagy család vonatkozásában jelzés érkezzen a gyermekjóléti szolgálathoz, ha pedig a szolgálat csak a jelzéssel érintett egy-egy család házába ment be, akkor felmerül a kérdés, hogy miért lett volna a gyakorlat indokoltsága, ésszerűsége annak, hogy a szolgálat munkatársai a közös ellenőrzések idején végezzenek családlátogatást az érintett családoknál.

A/3. Az együttes jelenléttel megvalósult, összehangolt ellenőrzések következtében az alapjogi sérelmek a következők voltak:

Magánélet védelméhez fűződő jog sérelme

Az átfogó ellenőrzések foganatosításakor a II. majd a III. rendű alperesek munkatársai, a közterület-felügyelők törvényes felhatalmazás hiányában kezdeményeztek intézkedéseket magánlakásokban, illetve azokhoz kapcsolódó, közterületnek nem minősülő helyiségekben. Ezzel megsértették az érintettek magánélet védelméhez fűződő jogát. A törvényszék e körben osztja a III. rendű alperes jogi okfejtésével szemben az ombudsmani jelentés megállapítását, amely rögzíti, hogy „a NAIH szerint is egyértelműen megállapítható, hogy az egyes összevont hatósági ellenőrzésekre alapvetően lakások, ingatlanok területén került sor” (30. oldal 1. bekezdés). A NAIH megállapította, hogy „a közterület-felügyelő feladatait főszabály szerint nem láthatja el lakások vagy ingatlanok területén, a MIÖR (illetve elődje) nem hozhatott volna olyan döntést, hogy a beadványban szereplő ellenőrzéseket lefolytassa” (31. oldal 4. bekezdés).

A Kftv. 27. § a) pontjában meghatározásra kerül a közterület fogalma. Eszerint közterület a közhasználatra szolgáló minden olyan állami vagy önkormányzati tulajdonban álló terület, amelyet rendeltetésének megfelelően bárki használhat, ideértve a közterületnek közútként szolgáló és a magánterületnek a közforgalom számára a tulajdonos (használó) által megnyitott és kijelölt részét, továbbá az a magánterület, amelyet azonos feltételekkel bárki használhat. Ebbe a fogalomba nem tartozik bele a magánlakás (függetlenül attól, hogy önkormányzati tulajdonú vagy sem), illetve a társasházak lépcsőházai, ennél fogva a magánlakások ajtaja és az azelőtti rész sem. A Kftv. preambuluma, indokolása, 3. § (1) bekezdése, a 27. § a) és e) pontjai alapján nyilvánvaló, hogy a közterület-felügyelő magánlakásba nem léphet be, ott nem intézkedhet, hatósági jogkört nem gyakorolhat, a Kftv. nem ad felhatalmazást minderre, szemben a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvénnyel. Az önkormányzati bérlakások ellenőrzésére pedig az 1993. évi LXXVIII. törvényt, a Lakástörvényt kell alkalmazni, mely alapján a MIK Zrt. jogosult ellenőrzést folytatni. A magánlakásban intézkedést tágan kell értelmezni, vagyis a bekopogás, becsöngetés egy magán lakásba már magán lakásban intézkedésnek, vagyis jogellenes intézkedésnek minősül, hiszen a közterület-felügyelő csak a közterületen észlelt jogsértésekkel kapcsolatban járhat el. Kovács László is elismerte ezt: "Abban az esetben, ha magánlakásba becsöngettünk és a tulajdonos kijött, mi elkértük például a lakcímkártyát. Ha együttműködött velünk és odaadta a lakcímkártyáját, akkor azt mi ellenőriztük, ha pedig nem adta oda, akkor ennek jogkövetkezménye nem lehetett." Ez nyilvánvalóvá teszi azt, hogy a III. rendű alperesi vezető is elismerte, az eljárásuknak nem volt jogalapja. A törvényszék a felperes álláspontját osztva hangsúlyozza, hogy a közterület-felügyelő és az ellenőrzött személy viszonyában a felek strukturális egyenlőtlensége áll fenn, különösen akkor, ha az ellenőrzött személy alacsony társadalmi státuszú és ennél fogva alacsony a jog- és érdekérvényesítési képessége. Erről a strukturális egyenlőtlenségről ír a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a Számozott utcák ügyében hozott ítéletének 14. oldal 5. bekezdésében, továbbá ugyanez a bíróság az I. rendű felperes és a Tiszavasvári Település Önkormányzata között folyamatban volt perben született 6.K.31.719/2017/14. számú ítélete (2. sz. melléklet) 15. oldal 4. bekezdésében: „a szegregátumokat érintő intézkedések esetén egyik oldalon a védett tulajdonsággal rendelkező, ennél fogva alacsony érdekérvényesítési képességgel rendelkező (adott esetben stigmatizált) lakosok állnak, míg a másik oldalon a közhatalmi funkcióval felruházott önkormányzat van, így az ilyen jogviszonyokat a résztvevők strukturális egyenlőtlensége jellemzi. Ilyen körülmények között fokozott figyelemmel kell eljárni, mert e területek nyomorúságos körülmények között élő lakosainak valódi integrációra van szüksége". Ezek a megállapítások analógia útján érvényesek az önkormányzati rendészetre is. A hatósági személyek kérésének való megfelelés nem jelent önkéntességet és semmiképp nem mentesíti az alpereseket a magánszférához való jog megsértése alól.

A meghallgatott tanúk közül Pribelszky Jenő elmondta, hogy „Egy lépcsőházba betódulunk és sorra járjuk a lakásokat”, „minden egyes lakásba, minden egyes ingatlanba bementünk vagy ellenőrzés alá vontuk azt”, „kértük a lakcímkártyát, személyi igazolványt, esetleg bérleti szerződést”, „magánlakásban intézkedtünk és lakcímkártyákat kértünk el”. Kovács László Csaba és Takács János MIÖR vezetők vallomásaiból kitűnik, hogy lépcsőházakban, illetve („beinvitálás esetén”) magánlakásban is intézkedtek a közterület-felügyelők. Az alperesi tanúk sem állították, hogy volt törvényes felhatalmazásuk az intézkedésre, mert például a lakcímkártya ellenőrzés foganatosítását „nem tudták kikényszeríteni”, de nyilvánvaló, hogy már egy lakcímkártya átadásra történő felhívás is intézkedésnek minősül az állampolgár és a közhatalmi szerv relációjában. Kiss István tanú szintén megerősíti, hogy az ellenőrzések alkalmával a közterület-felügyelő kollégáival becsöngettek és okmányokat kértek el a lakóktól.

Váradai Gábor vallomása szerint a tanú az általa közvetlenül tapasztalt ellenőrzés során azt látta, hogy a közterület-felügyelők bekopogtak az ismerőse lakásába, akinek személyi- és lakcím okmányokkal kellett igazolnia magát. Botos Ferenc tanú személyesen élte át, hogy az önkormányzati rendészet munkatársai bekopogtak és iratokat kértek el.

E bizonyítékok alapján nem kérdőjelezhető meg az a törvényszék álláspontja szerint, hogy jogszabályi felhatalmazás nélkül, magánlakásban intézkedtek a közterület-felügyelők, illetve az együttes jelenléttel megvalósuló összehangolt ellenőrzések magánlakásokat érintettek. A III. rendű alperes jogi okfejtésével szemben az is megállapítható volt, hogy nem arról volt szó a perbeli ellenőrzések esetén, hogy a III. rendű alperes és jogelődjének a munkatársai egyedi jogsértő magatartások észlelése után intézkedést kezdeményeztek, hanem jogszabálysértés észlelése nélkül kezdeményeztek fellépést, hatósági intézkedést, válogatás nélkül, egy adott terület, társasház, utca minden lakásában, amely eljárása a reá vonatkozó és általa idézett jogszabályokkal egyáltalán nem támasztható alá.

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A Ptk. 75. § (1) bekezdésébe, mint általános személyiségi jogi klauzulába beletartozott a magánlakás védelmének a joga is, amelyet már az új Ptk. 2:43. § b) pontjában nevesít is. Az Alkotmánybíróság a 32/2013. (XI.22.) sz. határozatában kimondta, hogy a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek. A 17/2014. (V.30.) AB határozat kifejti, hogy az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intim szférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik. Az Alkotmánybíróság a 11/2014. (IV.4.) AB határozatában azt is hangsúlyozta, hogy a magán- és családi élet tiszteletben tartása magában foglalja az Alkotmányban külön e névvel említett, a magánlakás sérthetlenségéhez való hagyományos alapjogot, lévén a magánlakás a magánélet színtere. Lényegében ezeket az elveket fekteti le az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikke, és az Emberi Jogok Európai Bíróságának a felperesek által is hivatkozott joggyakorlata. Ezen jogelvek helyes értelme az, hogy az alpereseknek a jogszabályi felhatalmazás nélküli, magánlakásokba, ingatlanok területére, udvarokba behatoló együttes jelenléttel magvalósuló összehangolt ellenőrzései sértik az Egyezmény 8. cikkét, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és a Ptk. 75. § (1) bekezdését, mert azon túl, hogy jogellenes, szükségtelen és aránytalan beavatkozást is jelentenek az érintettek magánszférájába. Az alapjogi bíráskodást elveit figyelembe véve, az alperesek ezen intézkedését „végigfuttatva” a szükségességi-arányossági teszten összefoglalóan az állapítható meg, hogy még abban az esetben, ha elfogadnánk az ellenőrzések az alperesek által hangoztatott célját, hogy a közbiztonság érdekében volt minderre szükség, bizonyossággal kimondható, hogy egy nagyobb terület (szegregátum, teljes lakóépület, utca, stb.) valamennyi ingatlanába történő hatósági behatolás nem lehet szükséges és arányos intézkedés egy demokratikus társadalomban, sem mások jogainak védelmében, illetve a közbiztonság védelme érdekében sem.

Információs önrendelkezési jog sérelme

Megállapítható volt az eljárás során, hogy az összehangolt, együttes jelenléttel megvalósult ellenőrzések keretében történő személyes adatkezelés jogszabályi feltételei nem álltak fenn, mert alapvetően hiányzott a törvényi felhatalmazás az adatkezeléshez, vagy annak indokolatlanul tágító értelmezése következtében sérült a célhoz kötöttség elve.

Az Ombudsmani Jelentés 29. oldalán bemutatott Nemzeti Adatvédelmi és Infómációs szabadság Hatóság (NAIH) vizsgálatának bemutatása keretében ismerteti a III. rendű alperes igazgatójának a válaszlevelét, amely szerint "az eljárás lefolytatás szempontjából jelentős adat, tény, egyéb körülmény jutott a MIÖR felügyelőinek tudomására, akkor a saját hatáskörű helyszíni ellenőrzések alkalmával a közterület-felügyelők digitális fényképezőgéppel képfelvételt készítenek az iratról, tárgyról, körülményről, valamint az ellenőrzött helyszínről". Kovács László Csaba vallomása szerint abban az esetben, amikor az eljáró közterület-felügyelők visszásságot tapasztaltak, történt adatrögzítés, és annak alapján további intézkedés kezdeményezése. A tanú előadja továbbá, hogy „Vincze Csaba igazgatói időszakához képest az én vezetésem alatt annyi változás történt az adatkezelésben, hogy amennyiben intézkedés nem történik az ellenőrzés során, akkor arról nem is rögzítünk adatokat". Ebből következik, hogy Kovács László Csaba igazgatói kinevezése előtt volt rendszeres és minden ellenőrzésre kiterjedő adatkezelés a közterületnek nem minősülő társasházak és magánlakások területén. Huszár Géza Lajos vallomása szerint 2015 őszéig bevett gyakorlat az volt, hogy az adat- és cselekményrögzítő lapokat megőrizte a III. rendű alperes, tehát az ellenőrzések keretében felvett adatokat tartósan tárolta. Pribelszky Jenő 59. sorszámú jegyzőkönyvben tett vallomása szerint az átfogó ellenőrzések során járőrpáronként szolgálati jegyet állítottak ki, egy cselekményrögzítő lapot és így minden egyes konkrét intézkedésről adatokat kezeltek. Az összevont hatósági ellenőrzések célja az alperesek által elismerten többek között a lakcím-bejelentési kötelezettség ellenőrzése volt, ebből következően a lakcímkártyákat rendszerszinten kérték el az érintettektől. Az I. és a II. rendű alperesek által 32. sorszámú előkészítő iratukhoz csatolt, Vincze Csaba által a III. rendű alperes képviselőjében aláírt, a II. rendű alperes hatósági és ügyfélszolgálati osztályának írt 18 levélből is nyilvánvalóan kiderül, hogy a III. rendű alperes alkalmazottai ellenőrizték a lakcím-bejelentési kötelezettséget és ennek során természetesen igazoltatták is az intézkedés alá vontakat. Az intézkedésekre a levelek tanúsága szerint az érintettek által lakott ingatlanban került sor. A levelek ugyanis mind így kezdődnek: „Tájékoztatom, hogy a Miskolci Önkormányzati Rendészet közterület-felügyelői...-én helyszíni ellenőrzést tartottak Miskolc ... szám alatt. Az ellenőrzés során intézkedés alá vonták és igazoltatták ..-t, aki ezen a címen életvitelszerűen tartózkodik ... óta, de bejelentési kötelezettségének nem tett eleget." A levelekhez alperesek csatolták az adatkezelést tanúsító adat- és cselekményrögzítő lapokat is. Az állampolgárok okmányainak ellenőrzése is személyes adatkezelésnek minősül, tehát a magánterületen történt igazoltatásokkal nem egyszerűen jogellenes intézkedés történt a II. és a III. rendű alperes munkatársai részéről, hanem adatvédelmi jogsértés is, ami az érintettek magánélet védelméhez való alapjogának sérelméhez vezetett. Ennek a jogsértésnek is tudatában voltak a III. rendű alperesi vezetők. Kovács László fent idézett elismerése is alátámasztja ezt, továbbá Takács János vallomása is, miszerint „amikor érdeklődtünk, hogy ki és milyen minőségben lakik az ingatlanban, akkor ha együttműködő volt a lakó, akkor megmutatta a lakcímkártyáját, és ezzel ő igazolhatta, hogy több éve jogszerűen lakik ott, de ha ezt nem akarta megtenni, akkor nekünk nem volt jogunk ahhoz, hogy ezt bármilyen módon kikényszerítsük. „Nekünk igazoltatási jogkörünk nincs." A NAIH állásfoglalása értelmében a MIÖR eljárási jogai gyakorlása során tekintettel kell lennie az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 4. § (1) bekezdésében foglalt tisztességes és törvényes adatkezelésre, tehát az adatalany nem válhat kiszolgáltatottá az adatkezelővel szemben. A NAIH a MIÖR hatásköre kapcsán megállapította, hogy a Kftv. már idézett rendelkezései értelmében a közterület-felügyelő nem láthatja el a tevékenységét magánlakás területén, ebből következően az ehhez kapcsolódó adatkezelése is jogellenes. Ezt támasztja alá az ombudsmani jelentés 66. oldalán tett azon megállapítás, hogy az ellenőrzések keretében végzett adatkezelés visszásságot eredményezett.

A törvényszék hangsúlyozza, hogy e megállapításokkal egyetértett, ezért azt sürgősnek tartja megismételni.

Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a személyes adatai védelméhez. Az Infotv. 3. § 2. pontjában meghatározza a személyes adat fogalmát, a 4. és 5. §-ai pedig kimondják, hogy személyes adatot csak jogszabályi felhatalmazás vagy az érintett hozzájárulása alapján és a jogszabályban meghatározott célhoz kötötten lehetséges kezelni. Az Alkotmánybíróság 20/1990. (X.4.) AB határozatában rámutatott arra, hogy a személyes adatok védelméhez való jog tartalma az, hogy mindenki maga rendelkezik a személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról, ez az információs önrendelkezési jog. Az alperesi oldal adatkezelése e követelményeket megfogalmazó jogszabályi feltételeknek nem felelt meg, mert a közterület-felügyelők nem intézkedhettek magánlakásban, sérült a célhoz kötöttség elve is, mert önmagában az adatok felvétele jogszabályban meghatározott cél nélküli adatkezelésnek minősül, ezért jogellenes alapjog-korlátozásnak minősül. A személyes adatok kezelésére felhatalmazó törvényi rendelkezések kiterjesztő értelmezése pedig tilos.

Tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelme

A törvényszék az együttes jelenléttel megvalósult összehangolt ellenőrzések kapcsán már kifejtette, hogy azok végrehajtására (megszervezésére és lebonyolítására) jogszabályi háttér nélkül, törvényi felhatalmazás hiányában került sor, ami sérti a jogbiztonság követelményét. A tisztességes hatósági eljárás alapkövetelményének megfelelően a Ket. előírásai alapján nincs jogi lehetőség eltérő profilú, hatáskörű, eltérő vizsgálati jogosítványokkal rendelkező önkormányzati szervek, közszolgáltatók és más államigazgatási szervek összevont, közös ellenőrzéseinek törvényes lebonyolítására. Ezt a jegyző is elismerte az ombudsmani vizsgálat során, hivatkozván a megyei kormányhivatalokról szóló 288/2010. (XII.21.) Kormányrendelet rendelkezéseire. Az ellenőrzések során sérült a jóhiszemű eljárás követelménye, a hatósági jogkörrel való visszaélés tilalma, a szemlék kapcsán az előzetes értesítési, illetve utólagos jegyzőkönyvezési kötelezettség, az ellenőrzési terv- és jegyzőkönyv készítési kötelezettség. Az ellenőrzések kiszámíthatatlan, előzetesen nem közölt időpontban, jogszabályi felhatalmazás nélkül és az érintettek jogait figyelmen kívül hagyva kerültek megtartásra. A bizonyítási eljárás nem cáfolta az Ombudsmani Jelentésnek ezzel kapcsolatos legfontosabb megállapításait, miszerint: „Az ellenőrző szervek munkatársai és az ellenőrzött személyek egyaránt úgy nyilatkoztak, hogy az érintett családokat az ellenőrzésekről előzetesen nem értesítették (22. oldal). A közös ellenőrzést végző hivatalos személyek ingatlanra, lakásba való belépésével kapcsolatban az érintett családok arról számoltak be, hogy az ellenőrzés okáról, céljáról, annak kimeneteléről általában nem kaptak tájékoztatást (22. oldal). A helyszíni vizsgálaton meghallgatott állampolgárok elmondták, hogy belépéskor az ellenőrzést végzők általában nem mutatkoztak be, nem jelölték meg az ellenőrzés célját, indokát (22. oldal). Az ellenőrzések során nem készült feljegyzés vagy jegyzőkönyv, és a lakók utólagosan sem kaptak semmiféle iratot, ezért nem is tudták bizonyítani. Az AJBH munkatársaival folytatott személyes beszélgetések alkalmával volt, aki azt mondta, hogy a hatóságok munkatársai felvettek valamiféle jegyzőkönyvet, hiszen „jegyzeteltek”, azt azonban csak kivételes esetben írták alá velük, arról másolatot sem kaptak, utólagosan csak az esetleges szabálysértési bírságokról érkezett értesítés (26. oldal). Az ellenőrzéseken részt vevő különböző hatóságok, szervek, szolgáltatók eljárási cselekményei nem voltak elkülöníthetőek, a közös ellenőrzések során ugyan véletlenszerű összetételben, de adott esetben együttesen tartózkodhattak az ellenőrzött személyeknél. Különösen aggályos módon sok esetben a közszolgáltatók (vagyis nem hatóságok) is részt vettek kvázi hatóságként.

Komoly kétségeket ébreszt a jelentés szerint, hogy a különböző hatóságok az egyidejűleg lefolytatott ellenőrzések esetében hogyan tudják a saját eljárási szabályukat megfelelően alkalmazni, egymáshoz igazítani, az egyes eljárások eltérő ügyféli jogait megfelelően biztosítani. Az összehangolt közös ellenőrzések a tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódóan sértik a közigazgatás olyan alapelveit is, mint a törvényesség és a jogszabályi célhoz kötöttség (legalitás) elve, az együttműködés, az arányosság, a pártatlan ügyintézés, a polgárbarát hozzáállás, és az egyenlő bánásmód elvét, a jelentés is hivatkozik e körben az Alaptörvény XXIV. cikkére, a Ket. 1. § (2) bekezdésére és 50. § (2) bekezdésére, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 41. cikkére is. Az Alkotmánybíróság is lefektette az ún. „fair” eljárás egyes elveit, melynek során kimondta, hogy az eljárás lehet méltánytalan és igazságtalan akkor is, ha minden részletszabályt betartanak az eljárás során (pl. 3/2014. (I.21. AB hat.). Az összehangolt ellenőrzések azonban sem összességükben, sem részleteikben nem feleltek meg a fenti követelményeknek, amellyel sérült a védett tulajdonságokkal rendelkező ellenőrzéssel érintett csoport tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoga is.

A hatékony jogorvoslathoz való jog sérelme

Az Alapvető Jogok Biztosa álláspontja szerint az összevont ellenőrzések során kiüresedett a jogorvoslathoz való jog a jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatás elmulasztása, illetve a közösen zajló, átláthatatlan, párhuzamos ellenőrzések miatt. A bizonyítási eljárás is megerősítette az AJBH jelentésének ezzel kapcsolatos megállapításait, hiszen az eljárás során meghallgatott tanúk közül senki nem említette, hogy jogorvoslati jogról való tájékoztatás megtörtént volna az ellenőrzések során. Az az ombudsmani megállapítás pedig, hogy átláthatatlan, párhuzamos eljárások (ellenőrzések) zajlottak, bizonyított tény az ellenőrzések jellegénél fogva (több hatóság, közszolgáltatók egyszerre).

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A Ket., a Kftv. és a Rendészeti tv. is biztosítja a jogorvoslati jogot, amelyről az érintettet tájékoztatni is kell. Az Alkotmánybíróság a 14/2015. (V.26.) AB határozatában azt fejtegeti, hogy a jogorvoslati jog biztosítása során a tényleges és hatékony jogorvoslati jogot kell biztosítani, ezért az alapjogi sérelem nem csak akkor állapítható meg, ha a jogorvoslat lehetőségét kizárják. Ugyanezt fejtegeti lényegében az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Emberi Jogok Európai Bíróságának a joggyakorlata is.

Az összehangolt ellenőrzések a szegénytelepek, elgettősodott területek mélyszegénységben élő, alacsony iskolázottságú lakosait érintette, akik számára még nehezebb volt az eligazodás ate tekintetben, hogy egyáltalán az ellenőrzés során mely szerv képviselői vannak jelen és pontosan milyen jogkörükben eljárva végzik a tevékenységüket. Ezzel összefüggésben semmilyen jogorvoslati tájékoztatást nem kaptak, jogaik érvényesítésére szinte esély sem volt, hiszen azt sem tudhatták, kivel, milyen szervekkel szemben kellene eljárást indítani. Ezzel pedig nyilvánvalóan sérült e csoport hatékony jogorvoslathoz való alapjoga.

A felpereseknek a kereseti kérelmük alapján ezen alapjogsértéseket sikerrel valószínűsítették, igazolták, ezek azok a hátrányok, amelyeket az összehangolt hatósági ellenőrzések okoztak.

A/4. A védett tulajdonságok

A felpereseknek az Ebktv. 19. § (1) bekezdése szerint a hátrányon kívül azt kellett valószínűsíteniük, hogy az ellenőrzésekkel érintett területek lakói - ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint - rendelkeztek a megjelölt védett tulajdonságokkal (nemzetiségi hovatartozás, hátrányos társadalmi helyzet, szegénység). A megállapítási kereseti kérelmek tekintetében a jogsérelmet szenvedett csoport: a szegregátumok, továbbá a gettósodott lakóépületek, utcák, területek alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású lakói.

Összehasonlítható helyzetben azok a miskolci lakosok voltak, akik nem ezeken a területeken éltek, és nem rendelkeztek felperesek által körülírt védett tulajdonságokkal sem, így nem voltak kitéve az ellenőrzési gyakorlatnak és ezáltal az alapjogsértések elszenvedésének. Magyarán, a keresettel érintett hatóságok, társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzések Miskolc ún. „jobb környékeit” egyáltalán nem érintették.

A peres adatokból, a rendelkezésre bocsátott bizonyítékokból megállapítható volt, hogy az alperesek ellenőrzési gyakorlata a roma, illetve a mélyszegénységben élő miskolci lakosokat célozta és kizárólag az általuk lakott területeket, utcákat, lakóépületeket érintette.

Az ellenőrzések helyszínei

Az ombudsmani jelentés 11. oldalán található a miskolci szegregátumok rövid leírása, mely a város településfejlesztési dokumentumain, illetve a AJBH munkatársainak helyszíni bejárásán alapul: „A 2008. évi Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs Terve (IVS) Miskolcon 18 szegregátumot tartott számon: Tatárdomb, Puskin u., Miskolctapolca-kőfejtő, Csermőkei út – Mésztelep, Mura utca, Számozott utcák (Tizenegyedik u. - Ballagi u. - Andrassy u. - Hatodik u. - Vasgyári újtelep - sportpálya), Számozott utcák II. ütem – (Első u. - Negyedik u. - Hatodik u. - Névtelen u.), Vasgyár út, Tatár u., Békeszálló telep- Muszkás telep, Kalló u., Nagyavas, Gizella u., Tetemvár, Álmos u., Szondi telep, Bábonybérc, Vikend telep.” Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése 2014. szeptember 18. napján tartott ülésén jóváhagyta Miskolc Megyei Jogú Város új Integrált Településfejlesztési Stratégiáját (ITS). A stratégia részét képező antiszegregációs program a KSH szegregációs adatbázisát veszi alapul. A KSH szegregátumnak tekinti a fizikailag egybefüggő, minimum egy háztömbből, négy utca vagy közterület között elhelyezkedő ingatlanokból álló településrészt, ahol a szegregációs index értéke eléri az 50%-ot. A KSH a 2011. évi állapotnak megfelelően Miskolcon 13 szegregátumot határolt le, amelyek a következők: Vikend telep, Szondi György u., Álmos u., Hadirokkantak útja, Tetemvár, Bábonybérc, Muszkás telep, Békeszálló telep, Számozott utcák, Puskin u., Várhegy u., Lyukóbánya, Lyukóvölgy. A szegregátumok száma tehát csökkent (Tatárdomb, Csermőkei út-Mésztelep, Mura utca, Tatár út). Az Álmos utca, a Kassai utca, a Zombori utca és a Huszár utca által határolt szegregátum a KSH 2011. évi nyilvántartásában ugyan szerepelt, de azóta már felszámolták. A város 13 szegregátumából kettő külterületi (Lyukóbánya, Lyukóvölgy), a többi pedig belterületi. Kiemelendő, hogy a Nagyavast az új ITS önálló szegregátumként már nem tünteti fel, bár a helyszíni vizsgálat tapasztalatai szerint a lakótelepen több lakótömbben is élnek szinte kizárólagosan hátrányos helyzetű, köztük nagy számban roma családok.”

Az ombudsmani jelentés 67. oldalán található konklúzió szerint: „A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a közös, összevont hatósági ellenőrzéseket Miskolc olyan településrészein, szegregátumaiban bonyolították le, ahol a roma nemzetiségű lakosság szignifikánsan nagyobb arányban él, mint a város más részeiben.” Az ITS a KSH adatokkal egyezően sorolja fel a szegregátumokat, azzal egyező sorrendben. A felperesek a 80. szám alatti beadványuk 1. számú táblázatában sorolták fel napjainkig azokat a helyeket, ahol az ellenőrzések történtek. Ezek közül 87 ellenőrzés az IVS vagy az ITS által behatárolt szegregátumban történt:

Lyukóvölgy (IVS IV.6., ITS 12.) 14 db.
Csermőke/Magashegy (IVS IV.3.1.) 12 db.
Bábonyibérc (IVS IV.5.5., ITS 6.) 14 db.
Tatárdomb, Muhi u., Cinka Panna u., Verseny u. (IVS IV.1.1.) 2 db.
Tetemvár (IVS V.2., ITS 5.) 9 db.
Számozott utcák (IVS IV.1.3. és 1.4., ITS 9.) 6 db.
Vikendtelep (IVS IV.5.6., ITS 1.) 3 db.
Nagyavas, Hidegsor, Domb u., Ruzsini u., Avasi pincesor (IVS IV.4.4., ITS 7.) 18 db.
Várhegy utca (IVS IV.2.1., ITS. 1 1.) 2 db.
Szonditelep/Szondy György utca/Szinva utcai bérház (IVS IV.5.4., ITS 2.) 2 db.
Vasgyári út, Böngér u., Kabók u. Aczél u., Réz u., Kalapács u., (IVS IV.1.5., ITS 9.) 3 db.
Békeszálló telep (IVS IV.4.2., ITS 8.) 1 db.
Gizella utca (IVS.13.) 1 db.

43 ellenőrzés pedig Miskolc gettósodott lakóépületeiben, utcáiban, területein történt:

Pingyom (a város határában lévő gettósodó telep) 4 db.
Pereces/ Vájár, Aknász, Bányamécs, Csipkevirág utcák (romák által sűrűn lakott településrész) 10 db.
Az Avas alacsony státuszú személyek által lakott utcái (Szentgyörgy úti bérházak, Szilvás utcai bérházak, Testvérvárosok útja, Áfonyás utca, Gesztenyés utca, Sályi István utca) 17 db.
Király utcai MIK-es bérházak (alacsony státuszú személyek, főként romák által lakott bérházak) 4 db.
Szentpéteri-kapui bérház (alacsony státuszú személyek, főként romák által lakott bérház) 5 db.
Kis-hunyad utca (belváros alacsony státuszú személyek által lakott utcája) 1 db.
Napsugár utca - Közdomb utca - Bandzsalgó dűlő részen (város határában lévő főként romák által lakott utcák) 1 db.
Wass Albert utca (Lyukóvölgyben lévő alacsony státuszú személyek által lakott utca) 1 db.

Ellenőrzés érintette még Diósgyőr Stadion utcát és a Dimitrov hegyet.

Összesítve elmondható, hogy 132 razzizáról szereztek be a felperesek adatokat, ezekből 130 egyértelműen szegregátumban vagy elgettósodott területen, utcában, lakóházban zajlott.

A bíróság ezen adatokból csak a 2015. év elejéig terjedő adatokat fogadta el, mint az együttes jelenléttel megvalósult, összehangolt ellenőrzések helyeit, a már korábban kifejtett indokok miatt, ugyanakkor ez azon a tényen nem változtat, hogy az ellenőrzések szinte kizárólag szegregátumot vagy gettósodott területet érintettek.

Ezt a tanúk vallomásai is alátámasztották. Havas Gábor szociológus tanú elmondta, hogy a szegregátum és a gettósodott terület között mi a különbség, illetve ez utóbbiakat konkrétan meg is jelölte Miskolc területén: „A szegregátum kifejezést jogszabály is rögzíti, jogszabály is meghatározza a fogalmat. Egy 2012-ben módosított rendelet tartalmazza (...). Két mutatóra épül ennek a meghatározása, egyrészt, hogy milyen arányú az adott területen aktív korú, tehát felnőtt olyan lakosok száma, akiknek maximum 8 általános iskolai végzettsége van, és nincs munkájuk. Ennek az aránynak egy bizonyos mértéket el kell érnie, hogy az adott terület szegregátumnak minősüljön, ez településtípusonként eltérő. A gettósodott területekkel kapcsolatban azt tudom megjegyezni, elsősorban e pert figyelembe véve Miskolcra vetítetten, hogy ilyen területek kialakulása ott valószínűsíthető, ahol az önkormányzat szociális bérlakásokkal rendelkezik nagyobb számban”. „A gettónak, a gettósodott területnek több fogalom meghatározása is van, de annak lényegi eleme az, hogy ezen a területen a szegényebb társadalmi státuszba került emberek laknak.” „Miskolcra vetítve mondtam azt, hogy az ilyen gettósodott területek úgy határozhatók meg, hogy általában szociális bérlakások vannak ott, ami önkormányzati tulajdonban van, leromlott állapotúak és alacsony társadalmi státuszú, alacsony iskolai végzettségű, szegénységben élő emberek laknak itt, és ezen a csoporton belül további hátrányos helyzetet jelent a roma származás, a magukat romának valló embereknek a helyzete.” A tanú gettósodott területként említette az alábbi helyeket: Perecesen a Debreceni Márton tér, Szentgyörgy utca 45. Szám; Király utcai garzonok; Szentpéteri kapuban a 20 emeletes társasház; Miskolc- Pingyom; Lyukó melletti hétvégi házak; Kis-Hunyad utca; Bandszalgó dűlő. Csendes József szociológus, helyi lakos az Avas gettósodott területeit sorolta fel: „Az Avas lakótelepen lehet azt tudni, hogy melyek azok az utcák vagy lakótömbök, ahol túlnyomó részben roma származású a lakosság. E körben tudom megjelölni a Szilvás utcát, a Szentgyörgy-, Áfonyás-, Gesztenyés utcákat, a Felső-ruzsin körutat és a Középszer utca egy-két lépcsőházát.” Pribelszky Jenő volt közterület-felügyelő elmondta, hogy 2011-13. között legalább 20-30 társhatóságokkal közös ellenőrzésen vett részt. „Ezen időszak alatt ki lehet jelenteni, hogy kivétel nélkül olyan városrészeken történtek az ellenőrzések, ahol mélyszegénységben élő, többségében roma származású lakosok vannak.” Kovács László Csaba: „a város minden részén folytattunk ilyen ellenőrzéseket, amikor nagyobb létszámban, társszervekkel, hatóságokkal együtt vettünk részt. A Diósgyőri lakótelepen, Árpád utcán, Kuruc utcán, a Barát-hegyen, az ún. Vikendtelepen, a Bábonyi bérceken, a Számozott utcákon, Lyukában, Perecesen, a belvárosban a Király utcában, az avasi lakótelepen”. Elismeri végül is azt is, hogy az ellenőrzések a szegénytelepekre irányultak: „Azt lehet mondani, általánosságban nagyobb számban voltak az ellenőrzések során olyan területek, épületek, lakóházak, amelyek lepusztultabb állapotban voltak.” Kovács László nem tudott válaszolni arra, hogy elődje, Vincze Csaba közérdekű adatszolgáltatása szerinti helyszínek miért szegregátumok, szociális bérlakásokból álló területek, azt állította, hogy nekik ezekről semmiféle információjuk nincs. Takács János vallomása szerint ő az alábbi helyszíneken volt közös hatósági ellenőrzéseken: Király utca, Számozott utcák, Lyukóvölgy, Árpád utca. Tanú a Minap.hu 2015. december 17-i cikkében elmondja: „A rengeteg ellenőrzésnek, amit Miskolcon nem csak a Hidegsoron, hanem a szegregációiban végrehajtottunk, illetve ellenőrzünk és így az illegális szeméttlerakások lassan megszűnnek” (videó 1:01 percnél). A tanú a tárgyaláson kérdésre először azt válaszolta, hogy nem tudja mit jelent a szegregátum szó, majd a nyilatkozatával való szembesítéskor helyesbített, hogy amikor a nyilatkozatot tette, akkor problémás területet értett a szegregátumon. Dr. Vassné Papp Nóra közbiztonsági referens és Kiss István közterület-felügyelő vallomásában megjelölt helyszínek túlnyomó része a felperesek által megjelölt helyszínekkel megegyezik: Király utca, Bábonyibérc, Tetemvár, Számozott utca, Lyukó, Avas, Vikend- telep, a Meggyesalja utca és az Üveggyár (Nagyavas), a Feszty Árpád utca (Bábonyi bérc).

Ezen adatokkal a felperesek a törvényszék álláspontja szerint messzemenőig eleget tettek valószínűsítési kötelezettségüknek. Ezzel szemben az alpereseknek kellett bizonyítania, hogy a per tárgyát képező, több hatóság és társszerv együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzés a város egész területét, így az összehasonlítható helyzetben lévő miskolci lakosokat is érintette. Az alperesek által előterjesztett bizonyítékok azonban erre nem voltak alkalmasak. Egyrészt az alperesek a felperesi valószínűsítést ez esetben is a saját tagadó előadásukkal akarták igazolni, amikor egyes területekről állították, hogy azok nem minősülnek „gettósodott” területeknek, másrészt előadták, hogy az ellenőrzések szinte az egész városban zajlottak, olyan utcákban és házakban is, ahol nem laknak túlnyomórészt romák vagy elszegényedett családok (például Király utca, Kuruc utca, Árpád utca, vagy a Kis-Hunyad utca), de ezt az Alapvető Jogok Biztosa sem vette figyelembe. Az alperesek azonban a per során csupán olyan adatokat szolgáltatottak, amelyek azt igazolták, hogy a III. rendű alperes, illetve jogelődje, saját hatáskörében eljárva végzi ellenőrzési tevékenységét (pl. behajtási engedélyek vizsgálata, stb...) a város egész területén, azonban egyáltalán nem tudták igazolni, hogy a per tárgyát képező ellenőrzési tevékenység végzése az egész városra kiterjedt gyakorlat volt, de a per adatai egyértelműen alátámasztják, hogy ilyenről szó sem volt. Azt nem vitatták a felperesek sem, hogy a III. rendű alperes a rá irányadó jogszabályi rendelkezések szerint is végzi a tevékenységét az egész városban, azonban ez a kimentési bizonyítás körében értékelhetetlen volt. Az alperesi oldal által meghallgatott tanúk sem tudták igazolni mindennek az ellenkezőjét.

A védett tulajdonságok

Az, hogy az összehangolt, közös hatósági ellenőrzések célcsoportja a korábban körülírt területek védett tulajdonságokkal rendelkező lakói voltak, illetve, hogy ezeken a területeken lakók védett tulajdonságokkal rendelkeznek (alacsony társadalmi státuszúak, mélyszegénységben élnek, túlnyomórészt roma származásúak), az ellenőrzésekkel érintett területekről szóló részben leírtakon felül az alábbiakkal valószínűsítették a felperesek: A 2008-as IVS Tervben (11-15. old.), a 2014-es ITS-ben (77-128. oldalak), valamint a HEP-ben (24-50. oldal) található és már az előzőekben ismertetett adatok. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósági ítélete, amely visszautalva az EBH döntésre elemzi a többes diszkrimináció fogalmát, valamint megállapítja, hogy a bíróság megítélése szerint „e vizsgálat irányából is egyértelmű, köztudomású tényként kezelhető a felperes számára is, hogy az ellenőrzéseket szegregátumokban, alacsony státuszú, főként roma nemzetiségű személyek által sűrűn lakott, elgettósodott utcákban, és településrészekben tartották az érintett szervek. A vagyoni helyzet, a roma származás, illetve a társadalmi származás nem vitásan egymásra is ható védett tulajdonságok, így a bíróság álláspontja szerint az alperes helytállóan állapította meg az ún. többes diszkriminációt, a hátrányos helyzetek összeadódva egyben egymás erősítik.” Az Ombudsmani Jelentés ténymegállapításai (9-11. old.). A jelentés 67. oldalán található konklúzió szerint: „minden releváns körülményt mérlegelve tényszerűen állapítható meg, hogy ...a közös hatósági ellenőrzések a lakosság egy jól behatárolható társadalmi-vagyoni helyzettel jellemezhető csoportját célozták meg elsődlegesen”. A Kúria 2017. január 31-én közzétett, a perben már korábban hivatkozott Köf. 5047/2016/2. sz. határozata, amely megállapította, hogy a MIÖR intézkedéseinek alapját képező Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlésének a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megszegésének jogkövetkezményeiről szóló 35/2013. (X.I.) önkormányzati rendelet 12. § (1) és (2) bekezdései a társadalmi helyzet alapján történő megkülönböztetésre vezet. A Kúria döntése alátámasztja, hogy a közös hatósági ellenőrzések egyik – alperesek által hivatkozott – jogi alapját jelentő rendelkezés kifejezetten a hátrányos társadalmi helyzetben élőket célozta, ezáltal diszkriminatív volt (amellett, hogy séltette a tulajdonosi rendelkezési jogosultságot).

Egy hátrányos megkülönböztetést jelentő jogszabály ellenőrzése szükségszerűen hátrányos megkülönböztetést eredményez. A Kúria megállapítása az egyéb bizonyítékok mellett alátámasztja, hogy az összehangolt ellenőrzések az alacsony társadalmi státuszú lakosságot célozták. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala 2016. április 27-i keltű, szeptemberben nyilvánosságra hozott, „A romák lakhatási jogai Miskolcon” című jelentésének (továbbiakban: EBESZ jelentés) ténymegállapításai (2016. október 17-i felperesi előkészítő irat melléklete). Váradi Gábor tanú 2012-13. körül az avasi lakótelepen élt át egy ellenőrzést a barátja lakásában: „Ebben a háztömbben, ahol az ellenőrzés történt, többségében romák laktak. Amikor az ellenőrzés történt, még azt tudom elmondani, hogy más paneltömbbe, más lépcsőházba nem mentek tovább, kifejezetten ezt a lépcsőházat ellenőrizték, de többször is ellenőrizték abban az időszakban. Ebben a lépcsőházban nagy számban, túlnyomó többség roma származású ember lakott, míg más lépcsőházakban is laktak ugyan romák, de nem ilyen nagy számban.” „Személyesen voltam még jelen 2013-2014. körül, nem emlékszem pontosan az időpontra, a Tetenváron folytatott ilyen jellegű ellenőrzésen. Ott többségében, azt tudom mondani, hogy 80% fölött roma származású emberek laktak, ekkor is egy 30-40 fős csoport folytatta az ellenőrzést.” „Ezek az ellenőrzések a mai napig is, a jelenben is folynak, és tudomásom szerint a korábbiakban is és jelenleg is kizárólag ezeket a többségében romák lakta területeket érintik. Számos közmeghallgatást tartottunk, a lakosság részéről állandóan kifogás érkezett, hogy miért őket, és miért ilyen jellegű ellenőrzésekkel zaklatják. Ezek a területek a számozott utcák, Lyukó, Bábonyibérc, Tetenvár, illetve most már azon külterületeket is érintik, ahová ezen emberek kiszorultak.” „Aki abban a környezetben lakik, az avasi lakótelep általam említett lépcsőházáról biztosan tudja, hogy ott túlnyomórészt roma származású emberek laknak. Én nyilván azért is tudom, mert e kérdéssel foglalkozom az önkormányzat vezetőjeként. Aki pedig nem ott lakik, de érdeklődik, az meg tudja ezeket az információkat szerezni, mert közszájon forog, hogy melyek azok a lépcsőházak, ahol ilyen jellegű problémák vannak, és többségében roma származású emberek lakják.” Tamás Attila tanú elmondta: „Arról egyáltalán nem hallottam, hogy túlnyomórészt nem romák által lakott településrészekben is történtek volna Miskolcon ilyen összevont hatósági ellenőrzések, razziák. A 'Minap' ilyen jellegű ellenőrzésekről nem számolt be egyáltalán, de mástól sem értesültem róla.” Botos Ferenc vallomásaiban elmondta: „Telepek, ahol kimondottan roma származású a lakosok túlnyomó része: Számozott utcák, Bábonyibérc, Tetenvár, Muszkás, Lyukóvölgy”. „A Számozott utcákon a lakosság 95%-a roma származású.” „Felsoroltam, hogy milyen túlnyomórészt romák lakta városrészekkel álltam én kapcsolatban, ide tartozik még a Kabar utca is, ott is több, mint 90%-ban roma nemzetiséghez tartoznak a lakók. Ezekben a helyeken nem tudom, hogy pontosan mikor, de folyamatosan voltak az ellenőrzések akkor, amikor én képviselő voltam. Arról, hogy más területeken voltak-e ilyen ellenőrzések, én nem tudok, nem értesültem róla. Nem hallottam olyanról, hogy nem romák lakta településrészekben ilyen jellegű ellenőrzések történtek volna, és a roma származású lakosokat ez dühítette, hogy csak őket ellenőrzik, másokat nem. A Számozott utcáknál például, ahol egy utca választja el a számozott utcákat és egy bérházsor, a bérházsornál soha nem volt ellenőrzés, ezt látták az ott lakó emberek is.” „Nem roma emberekkel nem beszéltem arról, hogy esetleg náluk volt-e ellenőrzés, azonban a MINAP újságcikkekből lehetett látni, hogy ezek az ellenőrzések hol vannak, és azok az ellenőrzések a roma telepeken történtek. A miskolci médiában nem találkoztam olyan híradással, amely nem roma származású emberekkel kapcsolatos ellenőrzésekről szólt volna.”

E bizonyítékok alapján a törvényszék álláspontja szerint a felperesek sikeresen valószínűsítették azt, hogy az ellenőrzések érintett célcsoportja kizárólag alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású miskolci lakos volt. Ezzel szemben az alperesek nem bizonyították e ténynek az ellenkezőjét, következetesen csak azt hangsúlyozták, hogy a felperesek nem bizonyították azt a szegregátumokon kívül, hogy az általuk megjelölt területek lakói védett tulajdonságokkal rendelkeznének, többnyire roma származásúak. Ismételten hangsúlyozza azonban a törvényszék, hogy a felpereseknek valószínűsítési kötelezettsége volt atekintetben, hogy legalább *az általuk feltételezettek szerint* (Ebktv. 19. § (1) bekezdés b) pont) a jogsérelmet szenvedett csoport a jogsértéskor rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal. Ezt pedig a fentiekben kifejtettek szerint sikerrel tették, ellenben az alperesek semmilyen bizonyítékot nem szolgáltatottak e tény cáfolatára, az ellenőrzést ténylegesen végző közterület-felügyelők e körben tett, nem kellően pontos és részletes vallomása kétséget kizáró bizonyítékként nem volt értékelhető. Nem került például indítványozásra a részükről olyan tanúnak a meghallgatása, aki közvetlen tapasztalatai alapján alá tudta volna azt támasztani, hogy Miskolc ún. „jobb környékein” is gyakorlat volt az összehangolt, együttes jelenléttel megvalósult ellenőrzés, mely azt a tényt még inkább erősíti, hogy az összehasonlítható helyzetben lévő miskolci lakosok esetében ilyen ellenőrzés valójában nem is történt.

Ennek megfelelően az I. kereseti kérelem közvetlen hátrányos megkülönböztetésre alapított része tekintetében a felperesek valószínűsítették a hátrányt és a (vélt) védett tulajdonságot, az alperesek pedig nem tudták sikerrel kimenteni magukat, ezáltal az első kereseti kérelmet a közvetlen hátrányos megkülönböztetés vonatkozásában a megjelölt időszakra megalapozottnak találta a törvényszék, azt meghaladó időre azonban a kereset elutasításáról határozott.

Itt jegyzi meg a törvényszék a bizonyítékok értékelésével, mérlegelésével összefüggésben az alperesek észrevételére, hogy az ombudsmani jelentés valóban nem bír kötelező érvénnyel, azonban bizonyító erővel bírhat egy polgári perben, hiszen a Pp. a szabályai között rendelkezik a szabad bizonyítás elvéről. Márpedig az alapjogok védelmére létrehozott független hivatal vizsgálatának eredményeit a bíróságnak – a felperesek álláspontjával egyezően – hangsúlyosan kell figyelembe vennie, és nem szükséges ugyanazon tények megállapításáról bizonyítási eljárás lefolytatása, különösen, ha az ombudsman megállapításait a per egyéb releváns anyaga is alátámasztja. Nem precedens nélküli egy polgári perben, hogy egy ombudsmani jelentés megállapításai a kereseti tényállítás meghatározó részét képezik, és a bíróság ítéletében hangsúlyosan figyelembe vegye (Kúria Pfv.IV.20.029/2015/3.). Az ombudsmani vizsgálat alapos volt, 18 oldalas táblázat tartalmazza a vizsgálat alapját képező eljárás eseményeit, az eljárás során meghallgatott személyek elmondása, az ellenőrzésben részt vett hatóságok, szolgáltatók, egyéb szervek képviselői által elmondottak is lényegét tekintve összhangban álltak a bíróság által közvetlenül felvett tanúk vallomásaival és a csatolt egyéb dokumentumokkal, EBH határozatában, a NAIH állásfoglalásában, Kúria határozatában foglaltakkal, ezért az ombudsmani jelentés félretételének, a bizonyítékok köréből történő kirekesztésének nem volt helye. Ugyancsak nem volt helye a felperesi tanúk vallomásainak a figyelmen kívül hagyására pusztán azon okból, hogy a tanúk egy része a hátrányt szenvedett csoport képviselője, vagy e csoporthoz tartozó tagja, vagy éppen olyan volt alperesi alkalmazott, akinek jogviszonya elbocsátás útján megszűnt, mivel e tanúk vallomásainak lényegi részét tekintve nem állt ellentétben a per egyéb adataival, így gyakran az alperesek által meghallgatni kért tanúk vallomásaival sem. A felperesek és az alperesek által csatolt újságcikkek által közölt tudósítások, nyilatkozatok valóságtartalmát a felek, így az alperesek sem tették vitássá, ezért a bizonyítékok között azt a törvényszéknek nyilvánvalóan értékelnie kellett, arra tényállás is alapítható volt.

B. Zaklatás

Az Ebktv. 10. § (1) bekezdése szerint zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

Az EBH tanácsadó testület 384/5/2008. (IV.10.) TTSZ állásfoglalása a zaklatás fogalmáról kimondja: „A zaklatás fogalma meghatározott „magatartást” tilt, de ez a tilalom kiterjed a magatartáson túl az Ebktv. 7. § (2) bekezdésében szereplő cselekményekre is, tehát az intézkedésre, feltételre, mulasztásra, utasításra, és gyakorlatra is. Intézkedés, feltétel vagy gyakorlat, mint emberi méltóságot sértő magatartás a zaklatás törvényi meghatározásának tekintetében nehezebben képzelhető el, fogalmilag azonban nem zárható ki, hogy ezeken keresztül valósuljon meg az egyenlő bánásmód követelményének megsértése csakúgy, mint a mulasztás vagy utasítás esetében”. Az állásfoglalás kimondja továbbá, hogy „a zaklatás egyaránt megvalósulhat egyszerű magatartással, illetve folyamatos, rendszeres, visszatérő cselekménnyel”.

A zaklatás a közvetlen hátrányos megkülönböztetés egy speciális fajtája, mely esetében azonban nincs szükség összehasonlítható helyzetben lévő csoportra.

Az I. kereseti kérelemnek a zaklatásra mint jogcímre alapított része tekintetében a felpereseknek az Ebktv. 19. § (1) bekezdése értelmében szintén a hátrányt és a (vélt) védett tulajdonságot kellett valószínűsíteni. Az érintettek védett tulajdonságai (illetőleg az érintett területek) tekintetében a zaklatás kapcsán ugyanaz mondható el, mint a közvetlen hátrányos megkülönböztetés kapcsán, ezért az ott leírtakat irányadónak tekinti a törvényszék e kereseti kérelem vonatkozásában is. Zaklatás esetében a hátrány az Ebktv. 10. §-a értelmében az alperesek részéről megvalósított emberi méltóságot sértő magatartás, amely hatására a jogsérelmet szenvedő csoport körében a védett tulajdonságukkal összefüggésben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet alakult ki, illetőleg ennek veszélye fennállt. Az emberi méltóságot sértő magatartás az összehangolt, együttes jelenléttel történő ellenőrzésekkel valósult meg, tehát itt is relevánsak a közvetlen hátrányos megkülönböztetés kapcsán értékelt bizonyítékok (ellenőrzések ténye, azok alapjogsértő jellege, időintervalluma, az alperesek szerepe). Az egyes megnevezett alapjogsértések is relevánsak a zaklatás tekintetében is, hiszen valamennyi alapjog az emberi méltósághoz való alapjogból mint anyajogból ered, így ezen alapjogsértések egyben az egyenlő emberi méltósághoz való jog (Alaptörvény II. cikk) sérelméhez is vezetnek. Ami a közvetlen hátrányos megkülönböztetéshez képest a zaklatásnál további elem, az az összehangolt hatósági ellenőrzéseknek közvetlen emberi méltóságot sértő mivolta, ami az egyes megnevezett alapjog sértésektől függetlenül következik az ellenőrzések félelemkeltő, zaklató jellegéből, amit az ombudsmani jelentés is megállapít: „a közös ellenőrzéssel kapcsolatban az érintett állampolgárok, illetve a Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviselői többször is kiemelték azok félelemkeltő, zaklató jellegét. Az ellenőrzések lefolytatásával kapcsolatban azonosítható néhány olyan objektív körülmény, amely nyilvánvalóan félelemkeltő, zaklató jellegű lehet, sértheti az emberi méltóságot, illetőleg lehetőséget ad a szubjektív jellegű önkényes jogalkalmazásra” (65. oldal 1.,2. bekezdése). Ilyen félelemkeltő körülményként határozza meg a jelentés azt, hogy kiszámíthatatlan időpontban, előzetes bejelentés nélkül, meglepetésszerűen, házról házra járva, minden ingatlant érintve folytak az ellenőrzések a kiválasztott területen.

A hatóságok, közszolgálati szervek munkatársai 20-40 fővel, azaz jelentősebb létszámú csoportos fellépés keretében bonyolítják le az ellenőrzést, mindenfajta előzmény, vagy az ellenőrzést végzők reális fenyegetettsége nélkül, rendvédelmi szervek, a MIÖR, a rendőrség, a polgárőrség tagjainak folyamatos és állandó jelenléte, az ellenőrzések többszöri ismétlése ugyanazon a területen, ugyanazoknál a családoknál.", továbbá az ellenséges, megfélemlítő, megalázó, támadó környezet, amely az emberi méltóságot sértő magatartás hatására kialakult (a zaklatás „szubjektív” oldala).

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a tiszavasvári ügyben hozott döntésében kiemeli, hogy „a jogirodalom szerint is különös körülményt igényel a zaklatás megítélése, mert a jogalkotó a sérelmet szenvedett személy szubjektív benyomásait vonja értékelés alá, amikor egyrészt emberi méltóságot sértő magatartásról, másrészt ellenséges és megalázó, megszégyenítő, megfélemlítő vagy éppen támadó környezetről beszél. Fontos kiemelni, hogy a legtöbb esetben a zaklató visszaél pozíciójával, az alá-fölérendeltségből eredő helyzetével. A zaklatás nem feltétlenül szándékos magatartás, így nem csupán azok a magatartások tartoznak ide, amelyeknek célja, hanem azok is, amelyeknek hatása a megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet kialakítása." A törvényszék ezen ítéleti megállapítással teljes egészében egyetért és irányadónak tekinti a zaklatás perbeli megítélése során.

Az I. kereseti kérelemnek a zaklatás megállapítására irányuló része vonatkozásában a hátrányt az alábbi tények, bizonyítékok támasztják alá, valószínűsítik: Az összevont hatósági ellenőrzések gyakorlatának emberi méltóságot sértő jellegét az ombudsmani jelentés és az abban foglalt NAIH állásfoglalás alátámasztják (13-33, 59-67. old.), tekintettel arra, hogy az I. kereseti kérelemben foglalt alapjogok, csakúgy, mint az egyenlő bánásmóddhoz való jog az emberi méltóságból, mint az alapjogok anyajogából származnak. Az összevont ellenőrzések emberi méltóságot sértő jellegét az azokkal kapcsolatban már idézett közgyűlési beszámolók és Minap újságcikkek (keresetlevél 3., 4. és 6. melléklet, 2016. június 30-i előkészítő irat 4. melléklet), továbbá a keresetlevélhez 9. számon csatolt DVD lemezen található videofilm, valamint az abban nyilatkozó akkori MIÖR vezető, Vincze Csaba már idézett mondatai is igazolják. Az ellenőrzések következtében, annak hatására az érintettek egy jelentős része lakóhelyet volt kénytelen változtatni (utalva itt a lyukóvölgyi külvárosi szegregátum felduzzadása és Dr. Kriza Ákos már idézett nyilatkozatával is elismert roma lakosság egy részének kanadai kivándorlására). A sérelmet szenvedett személyek képviselői, a tárgyaláson meghallgatott tanúk egy része, akik maguk is roma származásúak, az alábbiak szerint számoltak be az összehangolt közös hatósági ellenőrzések hatásáról (összhangban az ombudsmani jelentésben leírtakkal): Rác Béla: „Én ezeket az ellenőrzéseket nagyon megalázónak és sértőnek éltém meg." Váradi Gábor: „...ezeken a településrészekén a gyerekek létszáma meglehetősen magas, magasabb az átlagnál, és a gyermekek ezt elmondásuk alapján félelmetes helyzetként élték meg, és lelki sérüléseket is okoztak számukra." „A roma közösség nem élte meg jól ezeket az intézkedéseket, nem is lehet azt jól megélni, hogy lényegében már nincs olyan roma család, akinek a családi kötelékei ne szakadtak volna meg..." Tamás Attila: „a cigány származású lakosoktól is hallottam közvetlenül, hogy olyan jellegű ellenőrzések történnek, mint annak idején a '20-as '30-as években, vagy a Kádár rendszerben, amikor a cigány lakossággal kapcsolatban úgynevezett razziákat folytattak." „Kimondottan rendőri intézkedésként élték meg ezek az emberek az ellenőrzéseket, és azt gondolták, ez ellenük azért irányul, mert szegények, szegénytelepeken laknak, és azért, mert roma származásúak." „...az önmagában megalázó, hogy én a barátom lakásában tartózkodom, és engem számon kérnek arról, hogy miért vagyok ott és ki vagyok.

Nem éreztem magam biztonságban, illetve úgy éreztem, hogy engem ott abban a helyzetben fogva tartanak, és nem voltam benne biztos, kimehetek-e egyáltalán a lakásból." „...rengeteget jártam, jártunk a Tetemváron, a számozott utcákon lakó embereknél, hiszen mi érdekvédelmet is ellátunk, és ott nagyon sokan megállítottak minket és mélységesen fel voltak háborodva azzal kapcsolatban, amilyen jellegű ellenőrzések folytak még 2015-2016 körüli években is ezeken a területeken." „Ezek az ellenőrzések az emberek elmondása szerint súlyosan megalázó helyzetbe hozták őket, különösen előfordultak olyan esetek, hogy többször is visszamentek ugyanarra a helyre ellenőrzést tartani, holott azt megelőzően már igazolták az ott tartózkodó emberek, hogy jogszerűen tartózkodnak ott, saját tulajdonú lakásukban laknak, a kutya be van oltva, a hűtőben van ennivaló, a gyerekek tudnak mit enni, sőt még a hűtőbe is belenéztek, hogy mindezt ellenőrizték. A szülők pedig félték, hogy mi lesz, ha egyszer esetleg a hűtőben nem találnak ennivalót, akkor rögtön elveszik a gyermekeket, mert azt állapítják meg, hogy nem tudják őket eltartani." Csendes József: „Az volt ebben az egész szituációban félelemkeltő, hogy nem értettük, miért kell minimum 20 embernek megjelennie és ezt az ellenőrzést végeznie." A tanú a Tetemváron végzett felmérést kifejezetten az összehangolt, közös ellenőrzésekkel kapcsolatban, de Lyukóban, számozott utcákon és mindenhol máshol is azt mondták az emberek, hogy sok ember részvételével történtek az ellenőrzések és félelemkeltőek voltak a lakosság számára. Botos Ferenc: „kb. 40 ember egyszerre árasztotta el ezt az utcát, és ahogy jöttek, vonultak be, az sokkoló látvány volt az ott élő embereknek, önmagában az sokkoló, hogy 40 ember bemegy egy cigány-lakta területre. Félelemkeltő volt, ezt én is így éltem meg, mert én követtem az ellenőrzést, illetve az ott lakó emberek elmondásából tudom, hogy félelmet éreztek ekkor." „Ezek a telepeken lakó emberek folyamatosan jelezték a problémát felénk, hogy zaklatónak élték meg az ellenőrzéseket, és a mi segítségünket kérték." „Emberi méltóságomban megsértve éreztem magam, mert mindenki tudta, hogy ennek az ellenőrzésnek az a célja, hogy a roma lakosságot ellenőrizték, megfigyeljék." „Volt egy-két közterület-felügyelő, polgárőr, aki tisztességesen beszélt az emberekkel ezen ellenőrzések során, de a többsége flegmán, lekezelően beszélt az ott lakókkal, ami megítélésem szerint az emberi méltóságukban is sértette őket. Arra már nem emlékszem, hogy pontosan milyen szavakat használtak, de maga az egész beszélgetés flegma, lekezelő stílusú volt." Pribelszky Jenő volt közterület-felügyelő vallomása: „ilyen jellegű ellenőrzésekkel igazából a problémát nem lehet megoldani, én ezt zaklatásnak, üldözésnek tartottam, hiszen voltak olyan helyek, ahol visszatérően ismételtén visszamentünk, és úgymond addig noszogattuk az ott élőket, míg egyikük- másikuk ennek eredményeképpen el is ment a lakóhelyéről. A jelenlegi munkából adódóan tudom, hogy a számozott utcákon lakók közül például ketten hajléktalanná, földönfutóvá váltak". „...kezdetben még örültek is a jelenlétünknek az ott lakók, de amikor már harmadszor, negyedszer mentünk vissza, akkor ezt már zaklatásnak vélték, és nem értették, hogy miért van erre pontosan szükség." A tanú elmondta, hogy a Polgármesteri Hivatal szóvivője is nyilatkozta, hogy az ellenőrzések célja az volt, hogy kiköltözésre bírják az avasi fészekrakókat. Volt is, aki ezek miatt költözött el onnan. A tanú szerint célja a rendszeres ellenőrzéseknek ez lehetett, még ha ez így nem is volt leírva, konkrét utasításba adva.

E bizonyítékokkal, idézett tanúvallomásokkal a felperesi oldal a törvényszék álláspontja szerint sikerrel valószínűsítette a zaklatás objektív és szubjektív oldalát is.

Az alperesek ugyanakkor ez esetben sem tudták kimenteni magukat a felperesi valószínűsítéssel szemben. Kétféle módon érveltek az ellenőrzések zaklató jellegével szemben. Egyrészt a Jobbik által végzett terepbejárásokkal (csatolt videók által bemutatva) kívánták bizonyítani, hogy a megfélemlítő légkört a Jobbik alakította ki.

Ezzel az alperesek tulajdonképpen az összehangolt ellenőrzések ténybeli megtörténte mellett már a zaklatás szubjektív oldalát (a megfélemlítő környezet kialakulása) is elismerték, de azzal védekeztek, hogy az nem az alperesi magatartás, hanem más magatartásának a következménye, a saját magatartása pedig törvényes volt. A perben rendelkezésre álló bizonyítékok azonban kifejezetten az önkormányzati ellenőrzések kapcsán igazolják a zaklatás szubjektív oldalának a meglétét. Feltéve, de meg nem engedve, hogy a Jobbik magatartása folytán alakult volna ki a félelem, a törvényszéknek egyező az álláspontja a felperesi érveléssel abban, hogy az önkormányzatnak az Ebktv.-ből fakadóan kifejezetten kötelezettsége a védett tulajdonságokon alapuló zaklatás megakadályozása, amennyiben a területén élőknek érinti. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság feljebb már idézett 6.K.31.719/2017/14. számú jogerős ítéletében fejtette ki, hogy *„A bíróság meggyőződése szerint a jogállam léte nem merülhet ki abban, hogy létrehoz és fenntart valamilyen jogrendet, hanem e jogrendbe be kell építeni bizonyos alapvető értékeket, melynek betartására, betartatására törekedni kell és a jogállamiság támadására irányuló kísérleteket állami, önkormányzati szinten is el kell háritani. Az Ebktv. preambulumból következően a jogalkotói cél a hatékony jogvédelem biztosítása a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, ez az egyebekben autonóm önkormányzatokat is kötelezi arra, hogy aktív segítséget nyújtsanak az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdításában (mint mások, Preambulumban megfogalmazott célkitűzésben), de passzív magatartásukkal se idézzenek elő a fenti hatékony jogvédelmet veszélyeztető, sértő magatartást. („) e szervek a területükön megvalósuló diszkriminatív tevékenységet legenyhébb formájukban is kötelesek felszámolni. Az önkormányzatok saját felelősségüket e körben nem menthetik ki látszólag semleges intézkedésekre („) utalással, ha ezen lépések hatása tömeges jogsértések megvalósítása.”* Ennek megfelelően az alperesi oldal a saját jogszerűtlen mulasztását sem használhatja kimentési indokként. Azon hivatkozásukat pedig, hogy az ellenőrzések légrétege nem is volt megfélemlítő (illetve nem is lett volna alkalmas arra, illetőleg a veszélye sem állt fenn), az általuk felkért tanúk a rendelkezésre álló bizonyítékokkal nem tudták igazolni. Másrészt az alperesek hivatkoztak arra, hogy 2014 elejéig a rendészeknek nem volt egyenruhája és kényszerítő eszközük sem (2017. szeptember 22-i alperesi előkészítő irat 5. oldal). Ennek az állításnak azonban nyilvánvalóan ellentmondanak a Kftv. perbeli időszakban is hatályos szabályai az egyenruha (felügyelői jelvény) viseléséről és a kényszerítő eszközök alkalmazásáról (4-5. §, 24. §), illetve a tanúvallomások is cáfolják azt, hogy a közterület-felügyelők ne lettek volna megkülönböztethetőek az ellenőrzéseken részt vevő többi hatóság, társszerv embereitől.

Ezen indokok alapján, a rendelkező részben foglalt időszakban a bíróság megállapíthatónak tartotta a zaklatás törvényi tényállási elemeinek a megvalósulását, azt meghaladó időre azonban nem, ezért e kereset részbeni elutasítására is sor került.

A második kereseti kérelem, a zaklatás

A felpereseknek itt is az érintettek (vélt) védett tulajdonságait és a hátrányt kellett valószínűsíteni.

Védett tulajdonság

E kereseti kérelem esetében a jogsérelmet szenvedett csoport ugyanaz a személyi kör, mint az első kereseti kérelem esetében.

Ezt felpereseknek az Ebktv. 19. § (1) b) pontja alapján kellett valószínűsíteni. A jogsérelmet szenvedett csoport (vélt) védett tulajdonságait ugyanazok a bizonyítékok valószínűsítik, mint amelyeket az első kereseti kérelem kapcsán ismertetett a törvényszék, ezt itt is irányadónak tekinti, kiegészítve a Számozott utcák ügyében született hatósági-, bírósági döntéssel, továbbá a Kúria Köf.5003/2015/4. számú, a 2014. május 8-i lakásrendelet módosítást hatályon kívül helyező határozatával.

Emberi méltóságot sértő magatartások

A felpereseknek a (vélt) védett tulajdonságon felül az Ebktv. 10. § (1) bekezdése és 19. § (1) bekezdés a) pontjának az összevetésével azt kellett valószínűsítene, hogy a kérelemben jelzett, az I. rendű alperes által megvalósított magatartások emberi méltóságot sértő magatartásnak minősülnek-e, amelyek célja vagy hatása ellenséges, támadó, megalázó, megfélemlítő környezet kialakítása. Ez minősül az Ebktv. 19. § (1) bekezdés a) pontja szerinti hátránynak zaklatás esetében.

A törvényszék megítélése e körben is egyező a felperesek álláspontjával. Az ítélet tényállási részében is idézett közgyűlési beszámoló-részletek és polgármesteri nyilatkozatok már önmaguk emberi méltóságot sértő magatartásnak minősülhetnek, és ez a nyilvánvalóan cigányellenes kommunikáció a további, szegénytelepeken élőket sújtó intézkedésekkel együtt nézve is értékelhető emberi méltóságot sértő magatartásként, hiszen ezeknek kumulatív hatására alakult ki a miskolci szegénytelepeken élő romákkal szemben megfélemlítő, ellenséges, támadó környezet. A nyilvános kommunikációval összevetve válhatott egyértelművé az, hogy valamennyi felsorolt intézkedés, gyakorlat, illetve mulasztás a szegénytelepek lakóinak megbélyegzését, velük szemben ellenséges, megfélemlítő környezet kialakítását célozta a végső cél, a város határain kívülre „költöztetés” érdekében. Ezek az intézkedések az azokhoz kapcsolódó kommunikációval együtt is emberi méltóságot sértő magatartást valósítottak meg a miskolci szegénytelepek lakóival szemben. A különböző sérelmezett magatartások összefolyását, egymást erősítő hatását igazolják a meghallgatott tanúk vallomásai is, azokból az intézkedések kumulatív hatása egyértelműen megfogható, beazonosítható. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság már idézett tiszavasvári ügyben hozott határozatában kifejti, hogy „Az emberi méltóság esetében olyan minimális elismertséghez való jogról van szó, amely biztosítja, hogy az emberi mivoltunkat senki ne vonhassa kétségbe, a tiszteletet megkövetelhessek. Az Alkotmánybíróság 64/1991. számú határozata szerint „az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva az ember alanya marad és nem válik eszközzé vagy tárggyá. A méltósághoz való jognak ez a felfogása különbözteti meg az embert a jogi személyektől.” Az emberi méltóság egyfajta „anyajog”, a bíróságok, hatóságok minden esetben hivatkozhatnak rá az egyén védelmében, ha nincs olyan nevesített alapjog, amely az emberi méltóságot kifejezné. (...) Bizonyosan sérti az emberi méltóságot az a szabályozás vagy joggyakorlat, amely dehumanizál: közvetve vagy közvetlenül kétségbe vonja az egyén (még rosszabb esetben egy nép, vagy vallási, nemzeti csoport tagjai) ember voltát, emberi minőségét.” Ebben az ítéletben a bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy „a jogalkotó az Ebktv. 10. § (1) bekezdésében nem csupán az emberi méltóságot sértő kinyilatkoztatásokat tekinti jogsértőnek, hanem ettől sokkal szélesebb körben meghatározva minden „egyéb természetű magatartás”-t szankcionál. Mindezekből következően a bíróság álláspontja szerint e jogszabályhelyt kiterjesztően kell értelmezni és bármely olyan magatartást ide kell vonni, amely védett tulajdonság alapján megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő vagy támadó környezetet eredményez.”

Ezen ítéleti megállapításban lefektetett elvekkel a törvényszék is egyetért, mely elvek mentén lehet megítélni e zaklatásra alapított kereseti kérelmet. A már ismertetett önkormányzati kommunikáció, a lakásrendelet-módosítás és a Számozott utcák felszámolása összességében emberi méltóságot sértő magatartás volt az I. rendű alperes részéről, ugyanakkor ezek a magatartások egyenként is sértették az emberi méltóságot.

Nyilvános önkormányzati kommunikáció

A már idézett közgyűlési beszámolókból megjelenő alperesi vélemény és a sajtóban megjelent polgármesteri nyilatkozatok, mint nyilvános önkormányzati kommunikáció összességében a Kanadába költöző (roma)lakosok, a „fészekrakók”, a bűnelkövetők, lakbérhátralékosok körét. Ezek a leegyszerűsítő, általánosító, egyszersmind megbélyegző kijelentések az önkormányzati rendteremtés, vagy ahogy az alperesi megfogalmazás nevezi: „kitakarítás”, avagy a városból elűzés címzettjeivé egy egész népcsoport, a miskolci romák váltak. A konkrétan sérelmezett tartalmakon felül a felperesek a bizonyítási eljárásban számos további cigányellenes nyilatkozatra, tartalomra hivatkoztak. Ilyenek voltak a különböző előkészítő iratokban hivatkozott, razziaikkal kapcsolatos Minap cikkek, továbbá 2016. július 30-i előkészítő irathoz 5. számon csatolt, abban hivatkozott, fészekrakókat kifigurázó viccet tartalmazó Minap cikk, illetőleg a 2016. október 17-i előkészítő irathoz 3. számon csatolt, minden miskolci lakoshoz eljuttatott polgármesteri levél, amelyben a polgármester kifejtette, hogy „eddig törekvéseink ellenére a fészekrakók helyett újabb összeférhetetlen rétegek jelenhetnek meg a városunkban. A felszámolt nyomortelepek helyén migránstelepek jöhetnek létre.”

A bíróság és Egyenlő Bánásmód Hatóság joggyakorlata egységes abban, hogy egy polgármester részéről történő nyilvános cigányellenes megnyilatkozás megvalósíthatja a zaklatás tényállását. Az EBH 459/5/2016. számú határozatában megállapította, hogy a mezőkeresztesi polgármester zaklatásban részesítette a roma nemzetiséghez tartozó személyeket az önkormányzati lapban közzétett cikkében megfogalmazottakkal. A Kúria Kfv.III.37.848/2014/6. számú ítélete szerint a kiskunlacházi polgármester zaklatásban részesítette a roma közösséget egy önkormányzati rendezvényen tett cigányellenes megszólalásával, illetve az önkormányzati lapban polgármesterként jegyzett nyílt levelében megfogalmazott, az etnikai alapú bűnözésről szóló megnyilatkozásával. Az ítélet az EBH 2010. januári határozatában megállapítottakat erősítette meg. Az EBH/1475/2009 számú határozatában az edelényi polgármester roma várandós nővel szembeni előítéletes nyilvános megszólalása miatt állapította meg a zaklatás megvalósulását.

A polgármester mint közhatalmat gyakorló és az önkormányzatot képviselő személy álláspontja nem élvez a szólásszabadság védelmét, éppen ezért az egyenlő bánásmódhoz való jog korlátjaként sem értelmezhető a szólásszabadság a jelen ügyben.

A felperesek által sérelmezett nyilvános kommunikáció nemhogy alkalmas volt az érintettekkel szemben támadó, ellenséges, megfélemlítő, megszegyenítő környezet kialakítására, hanem egyenesen ezt célozta, hiszen az I. r. alperes végső célja az, hogy e környezet hatására az érintettek hagyják el Miskolc városát.

A lakásrendelet módosítása

A törvényszék megítélése szerint a 2014 májusában elfogadott lakásrendelet módosítása, annak kormányhivatali jelzés ellenére való fenntartása és alkalmazása is diszkriminatív önkormányzati cselekvés volt. E lakásrendelet-módosítást a Kúria a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközőnek találta, miután a közgyűlés nem volt hajlandó a kormányhivatal törvényességi felhívása ellenére sem módosítani a nyilvánvalóan alapjogsértő szabályozást.

A Kúria döntése értelmében:

„15. pont: Megállapítható, hogy az Ör. 23. § (3) bekezdése a térítési díjra jogosultak köréből kizárja a piaci alapon bérbe adott lakások bérlőit, de lehetőséget biztosít térítési díjra a költséggelven vagy szociális rászorultság alapján bérbe adott lakások esetén. Az Ör. az alacsony komfortfokozatú lakások esetében a pénzbeli térítés feltételévé teszi, hogy a bérlő a város közigazgatási határán kívül vásároljon ingatlant.

16. pont: Az Ör. fenti szabálya egy körülhatárolható személykört érint: az alacsony komfortfokozatú lakásban élőket. Az önkormányzati szabályozás magyarázataként arra utalt a Kúriának megküldött állásfoglalásában, hogy az Európai Unió támogatásával az önkormányzat kötelezettséget vállalt az avult, szegregátumokat képező telepek felszámolására. Tehát nyilvánvaló, hogy a támogatott szabályozás alapvetően a szociális helyzet alapján rászorulókat érinti.

21. pont: Jelen ügyben az Ör. 23. § (3) bekezdésében foglalt szabályból a szociális helyzet alapján történő tiltott megkülönböztetés azért következik, mert egy lakásbérlettel összefüggő szabálynak nem lehet legitim célja annak ösztönzése – olyan jogviszonyok létrehozása –, hogy az alacsonyabb komfortfokozatú lakásban lakók a város közigazgatási területén kívülre költözzenek.

24. pont: Az az ösztönző szabály, melynek eredményeként az egyén, egyének csoportja az adott település elhagyására köteles, sértheti a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogot, a magán, a családi élet, az otthonhoz és a kapcsolattartáshoz való jogot is. A szabályozásnak tárgyilagos megítélés szerint nincs – a hatályos magyar jogrendszer alapjogi sztenderdjei szerint – elfogadható indoka.

28. pont: Törvénysértő az az önkormányzati szabályozás, amely a lakásbérleti jogviszony térítési díj ellenében történő megszüntetését ahhoz köti, hogy a bérlő a település közigazgatási területén kívülre költözzön.”

A Kúria döntéséig az I. r. alperesnek közel másfél éve volt arra, hogy e nyilvánvalóan diszkriminatív szabályozás alapján járjon el. Megállapítható volt az is, hogy e lakásrendelet módosítás kétségkívül a nyomortelep- felszámolást célzó intézkedések sorába tartozott, hiszen az I. rendű alperes polgármestere a nyomortelep-felszámolás kapcsán a helyi Fidesz által 2014-ben indított aláírásgyűjtés során egy sajtótájékoztatón hangsúlyozta, hogy *„az önkormányzat májusban döntött úgy, hogy felgyorsítja a nyomortelepek felszámolását.*

Ennek érdekében módosították az önkormányzati tulajdonú bérlakásokra vonatkozó rendeletet úgy, hogy kétmillió forint ügynevezett lelépési pénzt is hajlandó a város kifizetni, ha a bérlő Miskolcon kívülre költözik. ”

Egy védett tulajdonságokkal rendelkező csoportnak a város elhagyására ösztönző szándékos intézkedése nyilvánvalóan sérti az emberi méltóságot, amely a Kúria által felhívott alapjogok anyajoga, amelynek célja az érintett csoport városon kívülre szorítása, mely velük szemben egy ellenséges környezet kialakulását eredményezte.

Az Ombudsmani Jelentés is értékeli a lakásrendeleti szabályozást, amellyel összefüggésben kimondja, „megállapítjuk, hogy a ... térítési díj kifizetésével kapcsolatos feltételek a jogállamiság elvét súlyosan sértik ..., továbbá az alacsony komfortfokozatú lakások szociálisan rászoruló bérlőinek vagyoni alapon történő közvetlen hátrányos megkülönböztetését idézi elő, így az egyenlő bánásmód követelményével ellentétes.”

E tényekkel szemben azt az alperesi érvelést, hogy a Kúria döntéséig nem tudtak arról, hogy Alaptörvényt sért a rendeletmódosítás, a törvényszék, mint nyilvánvalóan alaptalan hivatkozást, nem tudta elfogadni, így a kimentés körében értékelni.

A Számozott utcák felszámolása

A Számozott utcák felszámolásával kapcsolatban azt EBH döntés a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete megállapította a tiltott hátrányos megkülönböztetés megvalósítását. Megállapították továbbá, hogy az I. rendű alperes a Számozott utcák telep felszámolási gyakorlatával az ott lakók mintegy 900 fős csoportját társadalmi származás, kedvezőtlen vagyoni helyzet, valamint roma nemzetiséghez tartozása miatt annak a veszélynek tette, illetve teszi ki folyamatosan, hogy hajléktalanná válnak, vagy más, Miskolc bel- vagy külterületén található szegregátumba kényszerülnek. Az önkormányzat azzal, hogy a kérdéses telep felszámolást anélkül kezdte meg, illetve folytatta, hogy azt megfelelően előkészítette, illetve annak következményeit és az ott élőkre gyakorolt hatását megfelelően felmérte volna, mulasztást követett el. Összevetve a jogerős, így a felekre nézve kötelező döntésben írtakat a nyomortelep-felszámolással kapcsolatos önkormányzati kommunikációval és a lakásrendelet módosításával, az önkormányzat (mondhatni köztudomásúvá vált) célja itt is a Számozott utcákon lakó, védett tulajdonságokkal rendelkező személyek városból történő kiszorítása volt. Ez nyilvánvalóan az érintettek emberi méltóságát sértő magatartás.

A hátrányt az ombudsmani jelentésben írtak is alátámasztják.

Az emberi méltóságot sértő magatartások hatása

A fent részletezett és megállapított sorozatos diszkriminációk egymást erősítik, egymással kölcsönhatásban hatnak, hatásukra az érintett személyekkel szemben a megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő és támadó környezet folyamatosan fokozódott, ezt tanúsították a perben meghallgatott releváns tanúk. Váradi Gábor Roma Nemzetiségi Önkormányzati elnök hangsúlyozta: „Az, hogy az önkormányzat, illetve az önkormányzati újságok a razzia kifejezést használták, meglehetősen azért volt sértő, mert a razzia mint szó a '40-es '50-es éveknek a romákkal, cigánysággal kapcsolatos bánásmódját jelenti, ezért meglehetősen pejoratív értelme is van, és ezért volt sértő a romák, cigányok szempontjából, rájuk nézve, hogy a razzia kifejezést használta kifejezetten az önkormányzat.” „Az önkormányzati kommunikációról azt tudnám elmondani, már akár az elmúlt tíz évet is nézve, hogy rendszeresen a roma lakosságot kifejezetten sértő cikkek jelentek meg, például, ha csak azt idézem fel, hogy „újabb razzia a számozott utcákban” címmel jelentek meg újságcikkek.

Többször kértük az önkormányzati lapot, újságot, médiát, hogy tartózkodjanak ilyen kifejezések használatától, de az utóbbi időben már olyan a kapcsolatunk, hogy meg sem hallgatnak minket, egyoldalúan közlik az önkormányzat álláspontját." "Ez az egyoldalú tájékoztatás egyebekben nem tárgyszerű, hanem egyoldalú, és több esetben gyűlöletkeltő hatású megítélésem szerint." Tamás Attila: „A 'Minapban' megjelent cikkekből azt a következtetést lehet levonni, hogy lényegében gyűlöletkampány folyt a romákkal szemben, azt lehetett mondani, azt a következtetést vontuk le, hogy a polgármesteri hivatalból vagy kabinetből szerkesztik magát az újságot, hiszen olyan mondatok, kifejezések hangoztak el a sajtóban, mint a kampány során a politikusok szájából, amely súlyosan sértő, megalázó volt a roma lakosok számára." A felperesi tanúk egyhangúan alátámasztották, hogy a „fészekrakó” kifejezés egyértelműen a cigányokra utal Miskolcon, annak szinonimája a közvélemény szerint. Botos Ferenc elmondta: „Nagyon hátrányosan érintette a kommunikáció a roma családokat, például a Roma Kisebbségi Önkormányzatot is több száz család kereste meg abból a célból, hogy esetleg elhagyja az országot.” Váradi Gábor az intézkedések hatása kapcsán elmondta: „A lakásrendelet következtében többen kiszorultak a városból a külterületekre.” „Azt megjegyezném, hogy az elmúlt években éves szinten 250 család kényszerül elhagyni a lakóhelyét Miskolcra ezen intézkedések következtében.” „A roma közösség nem élte meg jól ezeket az intézkedéseket, nem is lehet azt jól megélni, hogy lényegében már nincs olyan roma család, akinek a családi kötelekei ne szakadtak volna meg, például azt tudom mondani, nem tartom túlzásnak, hogy majdnem minden családból van már, aki Kanadában kért menedéket, illetve az is hátrányosan érinti a családokat, hogy el kellett hagyniuk a lakást.” Tamás Attila szerint „Súlyosan érintette az embereket, a roma lakosságot a razziaák, illetve az önkormányzat rendeletmódosítása, és a 'Minap' általam említett munkássága. Fizikailag kiszolgáltatottá váltak az emberek, tönkrementek. Értem ezalatt, hogy a lakhatásuk elvesztése, veszélyeztetettsége miatt féltették a család egységét is, hiszen ha nincs hol lakni, akkor lényegében a családok felbomlását is eredményezhette mindez. Nem volt lehetőség máshová menniük sem, hiszen nem tudtak egy 30 m²-es lakásban 10-15 embernél többen lakni, illetve ott is zavarták őket a razziaák során. Félték, hogy elvesztik a családjukat, gyerekeket.” „Bennem is félelmet keltett az a tény, hogy nekem is határozott idejű bérleti szerződésem volt az önkormányzattal, és rettegettem attól az események hatására, hogy meg fogják-e egyáltalán újítani ezt a szerződést, lesz-e hol laknom.” Botos Ferenc szerint „A lakásrendelet módosításának az lett a következménye, hogy nagyon félték az ott lakó emberek, hogy mi lesz velük, lelki traumát okozott ez nekik. Volt, aki inkább még idő előtt elhagyta a lakást, félve attól, hogy el fogja veszíteni a gyerekeket, ha lakhatási problémája lesz.” „A roma telepeket folyamatosan felszámolják Miskolcon, jelenleg ezek az emberek Lyukóba költöznek, és itt lesz nagyobb létszámú csoportjuk. Nem integrálják őket a lakosság közé, hanem kitelepítik lényegében őket, egy másik szegregátumot létrehozva ezzel.” „Én siralmasan élem meg napjainkban Miskolcon azt, hogy roma származású vagyok.”

A fentiekben összegzett bizonyítékok alátámasztják azt, hogy az I. rendű alperes a diszkriminatív, cigányellenes intézkedéseivel, gyakorlatával, mulasztásaival és a mindehhez társuló nyilvános kommunikációjával az Ebktv. szerinti zaklatásban részesítette a miskolci szegénytelepek lakóit társadalmi státuszuk, vagyoni helyzetük és roma származásuk miatt. A jogsértés súlyosságát erősíti az a tény, hogy az I. rendű alperesi önkormányzatnak a közfeladata az lenne, hogy a lakosait megvédje és képviselje továbbá aktív intézkedéseket tegyen az esélyegyenlőség és a valódi integráció érdekében.

Az I. és a II. rendű alperes megítélése szerint az Ebktv. 7. § (3) bekezdése és 8. § a)- e) pontjai helyes értelme alapján van helye az Ebktv. 7. § (2) bekezdése szerint a kimentésnek, és ennek az alperesek eleget is tettek. Bizonyították, hogy ellenőrzésekre lakossági bejelentések alapján került sor, olyan közegészségügyi, közrendvédelmi okok miatt (fészekrakó probléma), amit mások nyugalma érdekében meg kellett szüntetni. Erre a megfelelő eszköz az ellenőrzés volt.

Ezzel összefüggésben a bíróság már kifejtette az álláspontját az ítélet indokolásának a speciális bizonyítási elvek részénél, azt megismételni e helyen szükségtelen. Az ott írtak okán az alperesek az Ebktv. 7. § (2) bekezdésére hivatkozván nem menthetik ki magukat. Abban az esetben, ha a kimentési bizonyítás meg is illelné az alperest, a törvényszék részletesen megindokolta, hogy e kimentési bizonyítás miért is nem vezetett sikerre (az ellenőrzések túlnyomó része nem lakossági bejelentésen alapult, az ellenőrzések túlnyomó része nem észlelt jogsértések felszámolására irányult).

Másrészt észrevételezi az I. és a II. rendű alperesek jogi képviselője, hogy a zaklatás fogalma álláspontja szerint kizárja a személyek beazonosítása nélküli vegyes csoportra, mint védett csoportra való alkalmazást a perbeli tényállások alapján. A jogszabályszöveg alapján kiterjesztő az az értelmezés az Ebktv. 10. § (1) bekezdése alapján, hogy a személy fogalma alatt az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontja szerinti személyek pontosan meg nem határozható nagyobb csoportját érinti úgy, mint az ellenőrzés alá vont összes személy. Amennyiben nem határozható meg közelebből a személy, aki a zaklatás áldozata, akkor álláspontja szerint nem beszélhetünk zaklatásról, mivel a meg nem határozható nagyobb csoport nem jelenti azt, hogy a csoporton belül nem azonos a védettség szempontja. A zaklatás olyan tényállás, amelynek azonosítható célszemélye van, és kifejezetten a 8. §-ban rögzített valamely tulajdonság miatt kerül erre sor. A nagyobb csoporton belül is azonosítható kell, hogy legyen a védett tulajdonság, ez a kereseti kérelem esetén nem állapítható meg.

A törvényszék szerint ez az alperesi okfejtés téves. Az egységes bírói gyakorlat nem szűkíti le az Ebktv. 10. § (1) bekezdésében foglalt „érintett személynek” a fogalmát konkrét személyére, hanem kiterjesztően alkalmazva személyeket, csoportokat érintő magatartás esetén is megállapíthatónak tartja a zaklatás törvényi tényállásának az alkalmazhatóságát (Kúria Pfv.IV.21.274/2016/4.). A perbeli esetben ez megegyezik a felperesek által megjelölt, védett tulajdonságokkal rendelkező csoporttal.

Végül e kereseti kérelem kapcsán is irányadó a törvényszéknek az a megállapítása, hogy a felperesek az I. rendű alperesnek e zaklató magatartását a jelenre vetítve már nem tudták valószínűsíteni, lényegében maguk is megtörtént, múltbéli eseményekre hivatkoztak e körben, ezért a keresetet abban a részben, hogy jelenleg is zaklatást valószínűsítana meg a védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok vonatkozásában az I. rendű alperes, elutasította a törvényszék.

III. Objektív szankciók, közérdekű bírság

A Ptk. 84. § (1) bekezdése szerint akit személyhez fűződő jogában megsértének, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak.

Az objektív személyiségvédelmi eszközök igénybevételére akkor van lehetőség, ha megállapítható a személyiségi jogsérelem (jelen esetben a hátrányos megkülönböztetés), valamint az, hogy e sérelem és a jogsértő magatartás között okozati összefüggés áll fenn. Annak azonban nincs jelentősége, hogy az a személy, aki jogellenes magatartást tanúsított, felróhatóan járt-e el, mint ahogy közömbös a jó vagy rosszhiszeműsége is. A jogkövetkezmények azzal szemben alkalmazhatók, aki a jogsértést okozta, vagy annak bekövetkeztében közrehatott.

A felperesek kérték, hogy a törvényszék kötelezze az alpereseket a jogsértés abbahagyására, egyben tiltsa el a jövőbeni jogsértéstől őket.

Abbahagyásra általában akkor kötelezhető a jogsértő, ha a magatartásával előidézett következmény a bírósági határozat meghozatalának időpontjában még fennáll. A törvényszék ítéletében megállapította, hogy a per tárgyát képező, együttes jelenléttel megvalósuló, összehangolt ellenőrzések már nem folynak, illetve az I. rendű alperes részéről zaklatás sem áll már fenn a jelenben, ezért az abbahagyásra irányuló objektív szankciót nem alkalmazta a törvényszék, ezért e tekintetben is elutasította a keresetet.

A jövőbeni jogsértéstől történő eltiltásnak a következetes bírói gyakorlat szerint akkor is helye van, ha a sérelmet szenvedett személy nem igazolja a jogsértő magatartás ismétlődő jellegét, vagy nem valószínűsíti, hogy a jogsértés megismétlésétől kell tartani. Befejezett cselekménnyel elkövetett jogsértés esetén ugyanis a jogaiban megsértett fél alanyi jogon követelheti a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.778/2007/5., Pfv.IV.21.237/2008./4.). A perbeli esetben ezen túlmenően az eltiltás, mint objektív szankció alkalmazása azért is indokolt volt, mert az alperesek éveken keresztül alkalmazták a jogsértő ellenőrzések gyakorlatát, ennek okán alappal lehet tartani a jogsértő gyakorlat folytatásától.

A felperesek kérték továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket arra, hogy saját honlapjukon tegyék közzé a törvényszék ítéletének a jogsértéseket megállapító és a jogsértésektől eltiltó, valamint további objektív szankciókat tartalmazó rendelkezéseit, kötelezze alpereseket arra is, hogy az ítélet ezen rendelkezéseit 15 napon belül írásban közöljék a Magyar Távirati Irodával.

Az elégtétel adása lényegében erkölcsi jóvátételt jelent. Elégtétel adására szóban, írásban, a nyilvánosság előtt vagy annak kizárásával egyaránt sor kerülhet. A mód és a nyilvánosság körének meghatározásában azt kell szem előtt tartani, hogy az mind teljesebben biztosítsa a jogsértő magatartásról tudomást szerzők előtt az elégtétel megismerését is. Az elégtétel nyújtás tartalmáról a bíróságnak kell rendelkeznie, annak szövegét az ítélet rendelkező részébe kell foglalni. A törvényszék e kereseti kérelemnek is helyt adott, hiszen az alperesek jogsértése Miskolcon egy nagyobb létszámú társadalmi csoportot érintett, ezért indokolt, hogy a saját jogsértő gyakorlatának a tényéről az alperesek tájékoztassák a közvéleményt a saját honlapjukon, legalább egy éven keresztül. Indokolt az is, hogy a bíróság ítéletének rendelkező része a sajtó tudomására is jusson, hiszen a miskolci ellenőrzések gyakorlatáról nem csak a helyi, de az országos sajtó is rendszeresen tudósított. Ennek megfelelő eszköze, ha az ítélet rendelkező része megküldésre kerül a Magyar Távirati Iroda részére.

A felperesek kérték továbbá, hogy a törvényszék kötelezze az I. rendű alperest 10 000 000 Ft közérdekű bírság megfizetésére.

A Ptk. 84. § (2) bekezdése kimondja, hogy ha a kártérítés címén megítélhető összeg nem áll arányban a felróható magatartás súlyosságával, a bíróság a jogsértőre közérdekű célra fordítható bírságot is kiszabhat.

A személyhez fűződő jogok sérelme esetén közérdekű célra fordítható bírságot akkor lehet kiszabni, ha a kártérítés címén megítélhető összeg nem áll arányban a felróható magatartás súlyával, továbbá ha azt a társadalom rosszallásának a nyomatékos kifejezése és a hasonló jellegű cselekményekkel szembeni visszatartó erő fokozása indokolja (BH1982. 236. és BH1991. 353. szám alatt közzétett eseti döntések). Alkalmazási körét a BH 2003. 150. szám alatt közzétett eseti döntés mutatja talán a legtisztábban: ebben az ügyben a Legfelsőbb Bíróság – a hátrányos megkülönböztetés gyakorisága miatt – közérdekű bírságot szabott ki egy sörözőt üzemeltető alperessel szemben, aki a faluban lakók közül a roma származású személyek kiszolgáltatását megtagadta.

A közérdekű bírság kiszabása esetén a jogsértés súlyossága és a felróhatóság mértéke azok a szempontok, amelyeket a bíróságnak mérlegelnie kell. A perbeli esetben az I. rendű alperes jogsértései az érintettek nagy számára és a jogsértés tartósságára tekintettel igen súlyosnak minősül, ráadásul a jogellenes magatartás felróható is a számára, hiszen a jogsértésekkel összefüggésben eljáró különböző fórumok döntéseikkel, megállapításaikkal, jelzéseikkel felhívták a figyelmet a jogsértőnek minősülő gyakorlat folytatására, ennek ellenére, ennek a tudatában folytatták az alperesek a jogellenes magatartásukat 2011. és 2015. eleje között 4 éven keresztül. A bíróság megállapította, hogy az alperesek megsértették az egyenlő bánásmód követelményét a közérdekű igényérvényesítéssel érintett, védett tulajdonságokkal rendelkező csoport vonatkozásában, őket közvetlen hátrányos megkülönböztetésben és zaklatásban is részesítette, ezért a felperesek által indítványozott 10 000 000 forint közérdekű bírság kiszabását indokoltnak tartotta.

A közérdekű bírságot – elfogadva ezzel az alperes érvelését és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat nyilatkozatát – Miskolc közigazgatási területén a szegregátumok felzárkóztatására, az ezzel összefüggő, illetve a lakhatási problémákkal kapcsolatos szociális tevékenységre kell fordítani. A bírságot a Magyar Máltai Szeretetszolgálat részére kell megfizetni, akinek gondoskodnia kell ennek az összegnek a törvényszék által meghatározott célra történő fordításáról, melynek a tényét a beszámolójában igazolnia kell. A közérdekű cél meghatározásánál a bíróság figyelemmel volt arra, hogy a per tárgya szorosan kapcsolódik a védett tulajdonsággal rendelkező csoport rossz lakhatási körülményeivel és szociálisan hátrányos helyzetével. Annak a hátránynak (károsodásnak), amelyet főként az I. rendű alperes magatartása okán a felperesek által képviselt csoport elszenvedett, részleges kompenzálását valósíthatja meg a közérdekű bírság, amennyiben az a vizsgált felperesi jogellenességet elszenvedő csoport javára szolgál.

A bírság összege elenyésző az I. rendű alperes éves költségvetéséhez képest, akinek mint önkormányzatnak egyebekben is jogszabályi kötelezettsége az illetékességi területén a lakhatási problémák rendezése és a szociálisan hátrányos helyzetű lakosság támogatása.

Perköltség

A felpereseknek két megállapítási keresete volt, amelyekhez kapcsolódott mint jogkövetkezmény az objektív szankciókra való kötelezés. Ennek okán két, a meg nem határozható pertárgyérték kategóriájába eső kereseti kérelem került előterjesztésre, az erre eső illeték összesen 72 000 forint (az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bek. a) pont, 40. § (1) bek., 42. § (1) bek. a) pont).

Mindkét felperes, illetve az alperesek is az Itv. 5. § (2) bekezdése alapján személyes illetékmentességben részesültek, ezért a feljegyzett kereseti illeték az állam terhén marad a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

A pervezettség-pernyertesség arányának meghatározásakor a törvényszék figyelembe vette azt, hogy nem került valószínűsítésre a jogsértés ténye 2015 eleje és 2018 áprilisa között, erre tekintettel nem került alkalmazásra az „abbaahagyásra” kötelezés mint objektív szankció egyik kereseti kérelem vonatkozásában sem. Ezt meghaladóan azonban pernyertesek lettek a felperesek, így mérlegeléssel 75% - 25%-ban látta meghatározhatónak a pernyertesség-pervezettség arányát a törvényszék a felperesekre nézve kedvezőbben.

A jogi képviselők a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján kérték meghatározni ügyvédi munkadíjukat. Mind a felperesi mind az alperesi pertársaság egyszerű az 1952. évi Pp. 51. § c) pontja alapján, ennek okán a perköltség megfizetésére a pervezetési alpereseket egyenlő mértékben kellett kötelezni. A jogi képviselők az IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján tarthatnak igényt ügyvédi munkadíjra. E körben a bíróság az I. rendű felperes jogi képviselőjének munkadíját 400 000, a II. rendű felperest képviselő ügyvéd munkadíját 300 000, az I. és a II. rendű alperesek jogi képviselőjének munkadíját együttesen 300 000, míg a III. rendű alperes jogi képviselőjének a munkadíját 100 000 forintban állapította meg, figyelembe véve a tárgyalási órák számát, és az előkészítő iratokra fordított, tárgyaláson kívüli tevékenység mértékét. Ennek alapján az alpereseknek egyenlő mértékben kell megfizetnie a felperesek részére személyenként járó ügyvédi képvisellel felmerült perköltséget az 1952. évi Pp. 81. § (1) bekezdése szerint. Ezen elvek figyelembe vételével az alperesek személyenként az I. rendű felperes részére 66 667 forintot (400 000 forint 75%-a = 300 000, ez jár a felperesnek a pernyertességéhez mérten, 300 000 forint 25% = 75 000, ez jár az I. és a II. rendű alperesnek pernyertességéhez mérten együttesen, figyelemmel arra, hogy ugyanazon jogi képviselővel jártak el, míg a III. rendű alperes részére pernyertességéhez mérten 100 000 forint 25%-a, azaz 25 000 forint járna, ezek különbözete 200 000 forint, amely három egyenlő részre oszlik, ez kerekítve 66 667 forint), a II. rendű felperes részére pedig ugyanezen elvek mentén számítva az alpereseknek személyenként 41 667 forintot kell megfizetniük.

Ezt meghaladó egyéb költségeiket a felek maguk viselik.

Az 1952. évi Pp. 233. § (1) bekezdése alapján van helye fellebbezésnek az ítélettel szemben.

Miskolc, 2018. december 12.

A kiadmány hiteléül

dr. Hajkó Zsolt sk.

b í r ó

A small handwritten mark or symbol in the upper middle section.

A small handwritten mark or symbol near the bottom center.